

Informatīvais ziņojums Par makroekonomisko situāciju valstī

RĪGA
2014.gada aprīlis

Ievads

Ekonomikas ministrija sadarbībā ar Finanšu ministriju ir sagatavojusi divdesmit ceturto informatīvo ziņojumu par makroekonomisko situāciju valstī.

Ziņojums sagatavots, pamatojoties uz Ministru kabineta 2008.gada 15.aprīļa sēdes protokola Nr.24 43.§ 6.punktu, kas uzdod Ekonomikas ministrijai sadarbībā ar Finanšu ministriju līdz 2008.gada 15.jūnijam un turpmāk reizi divos mēnešos iesniegt kārtējo ziņojumu Ministru kabinetā par makroekonomisko situāciju valstī. Ziņojuma iesniegšanas termiņi ir precizēti Ministru prezidenta Valda Dombrovska 2009.gada 16.oktobra rezolūcijā Nr.12/SAN-1005/21380, kas uzdod sagatavot kārtējo informatīvo ziņojumu līdz 2009.gada 29.decembrim un nākamās reizi trīs mēnešos.

Saskaņā ar 2008.gada 12.decembra sēdes protokola Nr.94 88.§ 2.punktu, Ekonomikas ministrija, sagatavojot kārtējo informatīvo ziņojumu, ir ņēmusi vērā arī patērētāju, ražotāju un pakalpojumu sniedzēju konjunktūras apsekojumu rezultātus.

Ziņojums ietver kopsavilkumu un 8 nodaļas – ārējā ekonomiskā vide, tekošās situācijas raksturojums reālajā, ārējā un finanšu sektorā, tendences darba tirgū, cenu izmaiņas, kā arī ekonomiskās attīstības prognozes.

Visa skaitliskā informācija un dati, izņemot īpaši norādītajos gadījumos, ir ņemti no Latvijas Republikas Centrālās statistikas pārvaldes vai *Eurostat* datu bāzes. Latvijas Bankas un Finanšu un kapitāla tirgus komisijas dati ir izmantoti maksājumu bilances un monetāro rādītāju aprakstā. Finanšu ministrijas un Valsts kases dati izmantoti valdības finanšu raksturojumā.

Saturs

Attēlu un tabulu saraksts	5
Ekonomiskais stāvoklis: īss kopsavilkums	7
1. Ārējā ekonomiskā vide.....	7
2. Produkcijas izlaide	12
3. Pieprasījums	26
4. Ārējais sektors	30
5. Valdības finanses un valsts finanšu sektors	34
6. Darba tirgus	40
7. Cenas	43
8. Prognozes	50

Saīsinājumi

ASV	Amerikas Savienotās Valstis
ĀTI	Ārvalstu tiešās investīcijas
EE	Igaunija
ES	Eiropas Savienība
EUR	Eiro, oficiālā Eiropas Savienības naudas vienība
EU-28	Eiropas Savienība (visas 28 dalībvalstis)
IKP	Iekšzemes kopprodukts
LT	Lietuva
LV	Latvija
NVS	Neatkarīgo Valstu Sadraudzība
RCI	Ražotāju cenu indekss
VID	Valsts ieņēmumu dienests

Attēlu un tabulu saraksts

Attēlu un tabulu saraksts.....	5
Ekonomiskais stāvoklis: īss kopsavilkums	7
1. Ārējā ekonomiskā vide.....	8
1.1.tabula. IKP dinamika pa valstīm.....	11
2. Produkcijas izlaide	12
2.1.attēls. IKP dinamika pa ceturkšņiem	16
2.1.tabula. IKP dinamika	16
2.2.attēls. Tautsaimniecības struktūra.....	16
2.3.attēls. Ekonomikas sentimenta indekss	16
2.4.attēls. Nozaru ieguldījums IKP pieaugumā	17
2.5.attēls. Mazumtirdzniecība.....	17
2.6.attēls. Būvniecība.....	18
2.7.attēls. Kravu apgrozījums	18
2.8.attēls. Apstrādes rūpniecība	19
2.9.attēls. Rūpniecības konfidences rādītājs un ražošanas jaudu noslodze	19
2.2.tabula. Apstrādes rūpniecības struktūra un nozaru attīstības tendences	19
2.10.attēls. Apstrādes rūpniecību raksturojošie rādītāji.....	20
2.11.attēls. Pārtikas un dzērienu ražošanu raksturojošie rādītāji	20
2.12.attēls. Vieglo rūpniecību raksturojošie rādītāji	21
2.13.attēls. Kokapstrādi raksturojošie rādītāji	21
2.14.attēls. Papīra ražošanu un izdevējdarbību raksturojošie rādītāji.....	22
2.15.attēls. Ķīmisko rūpniecību un tās saskarnozares raksturojošie rādītāji	22
2.16.attēls. Nemetālisko minerālu izstrādājumu ražošanu raksturojošie rādītāji	23
2.17.attēls. Metālapstrādi raksturojošie rādītāji.....	23
2.18.attēls. Elektrisko un optisko iekārtu ražošanu raksturojošie rādītāji	24
2.19.attēls. Mašīnu un iekārtu ražošanu raksturojošie rādītāji	24
2.20.attēls. Transporta līdzekļu ražošanu raksturojošie rādītāji	25
3. Pieprasījums	26
3.1.tabula. IKP no izlietojuma puses	27
3.1.attēls. Iekšzemes pieprasījuma izmaiņas pa ceturkšņiem	28
3.2.attēls. Privātā patēriņa izmaiņas pa ceturkšņiem	28
3.3.attēls. Sabiedriskā patēriņa izmaiņas pa ceturkšņiem.....	28
3.4.attēls. Investīcijas pamatlīdzekļos pa ceturkšņiem	29
3.5.attēls. Preču un pakalpojumu eksports pa ceturkšņiem	29
3.6.attēls. Preču un pakalpojumu imports pa ceturkšņiem	29
4. Ārējais sektors	30
4.1.attēls. Preču eksports un imports pa mēnešiem	32
4.2.attēls. Pakalpojumu eksports un imports pa mēnešiem	32
4.3.attēls. Maksājumu bilance pa ceturkšņiem	33

5. Valdības finanses un valsts finanšu sektors	34
5.1.attēls. Valsts konsolidētā kopbudžeta finansiālie rādītāji	38
5.2.attēls. Nodokļu ieņēmumi.....	38
5.3.attēls. Rezidentu finanšu iestādēm, nefinanšu sabiedrībām un mājsaimniecībām izsniegtie kredīti	39
5.4.attēls. Vidējās svērtās % likmes, (EUR).....	39
6. Darba tirgus	40
6.1.attēls. Nodarbinātība	42
6.2.attēls. Bezdarbs	42
6.3.attēls. Strādājošo mēneša vidējā bruto darba samaksa	42
7. Cenas	43
7.1.attēls. Patēriņa cenu pārmaiņas.....	45
7.1.tabula. Patēriņa cenu pārmaiņas pa mēnešiem, procentos.....	45
7.2.attēls. Patēriņa cenu indekss grupās un apakšgrupās.....	46
7.3.attēls. Atsevišķu preču un pakalpojumu grupu ietekme uz kopējo patēriņa cenu indeksu	47
7.4.attēls. Saskaņotais patēriņa cenu indekss pa mēnešiem	48
7.5.attēls. Ražotāju cenu pārmaiņas.....	48
7.6.attēls. Ražotāju cenu dinamika apstrādes rūpniecībā	49
7.7.attēls. Patēriņa cenu, ražotāju cenu un tirgus pakalpojumu pievienotās vērtības deflatora izmaiņas	49
8. Prognozes	50
8.1.tabula. IKP dinamika, % pret iepriekšējo gadu	51
8.1.attēls. Darba tirgus attīstības tendences	51
8.2.attēls. Patēriņa cenu tendences	52

Ekonomiskais stāvoklis: īss kopsavilkums

2013.gadā Latvijas tautsaimniecībā turpinājās izaugsme. 2013.gadā IKP par 4,1% pārsniedza iepriekšējā gada līmeni. Lai arī pēdējos gados Latvijas ekonomikas izaugsme ir viena no straujākajām ES, IKP vēl ir par 9% mazāks nekā bija pirms krīzes 2007.gadā.

Kopš 2010.gada Latvijas preču un pakalpojumu eksports ir audzis ļoti strauji un ir galvenais tautsaimniecības attīstības dzinulis. Eksporta apjomi par gandrīz 20% pārsniedz pirmskrīzes līmeni. Kā iepriekš tika prognozēts, tad saglabājoties zemam pieprasījumam vairākās tirdzniecības partnervalstīs, Latvijas eksporta dinamika 2013.gadā bija mērenāka – eksporta apjomi bija tikai par 1% lielāki nekā pirms gada. 2013.gadā kopējo preču eksporta attīstību pozitīvi ietekmēja lielākoties mašīnbūves produkcijas, koksnes un tās izstrādājumu, kā arī lauksaimniecības un pārtikas produktu eksporta apjomu pieaugumi. Saistībā ar AS „Liepājas metalurģs” darbības apturēšanu ievērojami samazinājās metālu un to izstrādājumu eksports.

Vājākas eksporta iespējas ietekmēja nozīmīgāko eksporta nozari – apstrādes rūpniecību. Lai arī 4.ceturksnī nozares izaugsme sasniedza 2,6% salīdzinājumā ar 2012.gada 4.ceturksni, tomēr kopumā 2013.gadā apstrādes rūpniecības apjomi saglabājās 2012.gada līmenī.

Turpina uzlaboties situācija darba tirgū – pieaug darbavietu skaits un darba samaksa, mazinās bezdarbs. 2013.gadā nodarbināto skaits sasniedza 893,9 tūkst., kas bija par 18,3 tūkst. jeb 2,1% vairāk nekā vidēji 2012.gadā. Savukārt bezdarba līmenis saruka līdz 11,9%. Sagaidāms, ka arī 2014.gadā situācija darba tirgū turpinās uzlaboties.

Nodarbinātības pieaugums veicina iekšējo patēriņu, kas pozitīvi ietekmē tādas tautsaimniecības nozares kā tirdzniecību un komercpakalpojumus. 2013.gadā turpināja augt būvniecības apjomi, ko lielā mērā veicināja publiskie pasūtījumi un ES fondu projekti.

2013.gadā patēriņa cenas saglabāja ļoti mērenu dinamiku un vidējais cenu līmenis saglabājās 2012.gada līmenī. Arī 2014.gada sākumā saglabājas mērena inflācija. 2014.gada martā tā bija 0,3%, salīdzinot ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu. Cenu dinamiku gada pirmajos trīs mēnešos noteica cenu pieaugums pārtikas precēm un tabakas izstrādājumiem, kā arī izdevumu pieaugums pakalpojumiem. Paredzams, ka 2014.gadā vidējais patēriņa cenu līmenis būs augstāks nekā 2013.gadā. Pakāpeniski saruks inflāciju samazinošo piedāvājuma puses faktoru ietekme. Uzlabojoties situācijai darba tirgū, pieaugs privātais patēriņš.

Latvijas tautsaimniecības turpmākā attīstība joprojām būs cieši saistīta ar eksporta iespējām, tāpēc lielākais Latvijas izaugsmes risks saistīts ar globālās ekonomikas attīstību. Pakāpeniski stabilizējoties ekonomiskajai situācijai Eiropā, sagaidāms, ka šogad uzlabosies Latvijas eksporta iespējas uz Rietumeiropu. Palielinoties nodarbinātībai un darba samaksai, turpinās augt privātais patēriņš. Vienlaikus pastāv nenoteiktība saistībā ar Krievijas un Ukrainas krīzes ietekmi uz Latvijas ekonomiku. Ekonomikas ministrija prognozē, ka arī 2014.gadā IKP pieaugums varētu sasniegt 4 procentus.

1. Ārējā ekonomiskā vide

Globālā ekonomikas attīstība joprojām ir vāja un dažādos reģionos atšķirīga. Attīstītajās valstīs izaugsmes perspektīvas lēni uzlabojas. Savukārt attīstības valstīs situācija ir nedaudz pasliktinājusies, lai arī izaugsmes tempi tajās joprojām ir salīdzinoši strauji. Vienlaikus ir pieaugusi nenoteiktība saistībā ar Ukrainas krīzes ietekmi uz ekonomiskās situācijas attīstību Eiropā un NVS valstīs.

Eiropas Savienībā (ES-28) kopš 2013.gada 2.ceturkšņa IKP atsāka pieaugt, ko lielā mērā sekmēja situācijas uzlabošanās finanšu tirgos. ES 2013.gada 4.ceturksnī IKP pieauga par 0,4%, salīdzinot ar 2013.gada 3.ceturksni (eirozonā – par 0,3%), bet 2013.gadā kopumā IKP pieauga par 0,1% (eirozonā samazinājās par 0,5%). Jaunākie konjunktūras apsekojumi liecina, ka ekonomiskās aktivitātes ES pakāpeniski palielinās, tomēr fiskālās problēmas eirozonā joprojām ir aktuālas un sagaidāms, ka ekonomikas atveseļošanās būs mērena.

Lai arī kopumā ES ekonomiskā situācija stabilizējas, attīstības tendences dalībvalstīs joprojām ir ļoti atšķirīgas. Vācijā kopš 2013.gada 2.ceturkšņa ekonomiskā situācija pamazām uzlabojas un 4.ceturksnī IKP bija par 0,4% lielāks nekā iepriekšējā ceturksnī. Arī Francijā un Lielbritānijā vērojama ekonomisko aktivitāšu uzlabošanās, kur 2013.gada 4.ceturksnī IKP attiecīgi pieauga par 0,3% un 0,7%. 2013.gadā, salīdzinot ar iepriekšējo gadu, vairākās jaunajās ES dalībvalstīs – Latvijā, Lietuvā, Igaunijā, Bulgārijā, Rumānijā, Maltā, Polijā, Slovākijā un Ungārijā turpinājās IKP pieaugums. Ekonomisko aktivitāšu kāpums 2013.gadā bija vērojams arī Luksemburgā, Zviedrijā, Beļģijā, Dānijā, Austrijā un Īrijā. 2013.gada otrā pusē ekonomiskā situācija pamazām sāka uzlaboties arī krīzes smagāk skartajās Dienvideiropas valstīs – Spānijā un Portugālē.

Tajā pašā laikā 2013.gadā IKP samazinājās Čehijā, Horvātijā, Nīderlandē, Slovēnijā un Somijā. Ekonomiskās aktivitātes joprojām bija vājas arī tādās Dienvideiropas valstīs kā Kipra, Grieķija un Itālija. Šo valstu turpmāko attīstību lielā mērā ietekmēs valstu budžetu konsolidācija un spēja nodrošināt finanšu sektora stabilitāti.

Pēdējos gados **Baltijas valstīs** bija vieni no straujākajiem ekonomikas izaugsmes tempiem ES. 2013.gadā ekonomikas izaugsme nedaudz piebremzējās. 2013.gada 4.ceturksnī, salīdzinot ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu, Latvijā IKP pieauga par 3,6%, Lietuvā – par 3,3%, bet Igaunijā – par 0,1%. 2013.gadā kopumā izaugsme Latvijā bija 4,1%, Lietuvā – 3,3%, bet Igaunijā – 0,8%. Baltijas valstu ekonomikas izaugsmes pamatā 2013.gadā bija privātais patēriņš, savukārt eksporta pieaugums samazinājās dēļ zemā pieprasījuma ārējos tirgos.

ASV ekonomikā 2013.gadā turpinājās stabila izaugsme. IKP 2013.gada 4.ceturksnī pieauga par 2,6%, salīdzinot ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu, bet 2013.gadā kopumā par 1,9%. Tam pamatā bija spēcīgi makroekonomiskās politikas stimuli un finanšu stabilizācijas pasākumi. Pozitīva ietekme uz izaugsmi bija privātā patēriņa, investīciju un eksporta pieaugumam.

Āzijas valstis globālo krīzi bija pārvarējušas veiksmīgāk nekā citu reģionu valstis. Tomēr 2013.gada laikā vājais pieprasījums ārējos tirgos ietekmēja Āzijas valstu izaugsmes tempus.

2013.gadā Japānas IKP bija par 1,5% lielāks nekā iepriekšējā gadā. Izaugsmes kritumu pamatā noteica privātā patēriņa, kapitāla plūsmu un ārēja pieprasījuma pieauguma tempu samazināšanās.

2013.gada 4.ceturksnī Ķīnas ekonomikas izaugsme tempi sasniedza 7,7%, salīdzinot ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu, arī gadā kopumā IKP kāpums bija 7,7%. Ekonomikas izaugsmi būtiski ietekmēja investīciju pieaugums, ko nodrošināja stimulējoša monetārā politika. Izaugsmi stimulēja arī privātais patēriņš – palielinājās patēriņa preču mazumtirdzniecības apjoms. Tajā pašā laikā rūpnieciskās produkcijas izlaide bija zemāka nekā tika plānots, turpinājās arī eksporta kritums.

Indijas IKP 2013.gadā bija par 4,4% lielāks nekā 2012.gadā, un 2013.gada 4.ceturksnis bija septītais ceturksnis pēc kārtas, kad IKP pieauguma tempi bija mazāki nekā 5%. IKP pieauguma tempu kritumam pamatā bija lauksaimniecības un rūpniecības ražošanas apjomu samazinājums. Savukārt strauji pieauga finanšu, apdrošināšanas un nekustamā īpašuma pakalpojumu apjomi.

NVS reģiona atgūšanās pēc krīzes periodā balstās uz augstajām resursu cenām un kapitāla plūsmu atjaunošanos. Tāpat kā citos reģionos arī NVS valstu izaugsme nav vienmērīga. Krievijā izaugsmes tempi kopš 2012.gada 1.ceturkšņa samazinās un 2013.gadā IKP pieauga tikai par 1,3%. Izaugsmes tempu palēnināšanos galvenokārt ietekmēja rubļa vērtības krišanās, lauksaimniecības un rūpniecības produkcijas apjomu samazinājums, investīciju kritums, kā arī zema Eiropas valstu pieprasījums pēc Krievijas precēm (ES veido aptuveni pusi no Krievijas preču ārējās tirdzniecības apjoma). Tajā pašā laikā stabilu pieaugumu uzrādīja privātais patēriņš un pakalpojumu sektors.

Jaunākās Krievijas ekonomikas attīstības prognozes liecina, ka arī 2014.gadā izaugsme būs lēna. 2014.gada 8.aprīlī Starptautiskā Valūtas fonda (SVF) publicētajā Pasaules ekonomikas pārskatā Krievijas ekonomikas izaugsme 2014.gadam tiek prognozēta 1,3% apmērā. Izaugsmes tempi šim gadam ir samazināti par 0,6 procentpunktiem, salīdzinājumā ar SVF šī gada janvāra prognozēm. Savukārt Krievijas Finanšu ministra vērtējums par 2014.gada 1.ceturksni liecina, ka Krievijas ekonomikas izaugsmes tempi gada griezumā saruka līdz 1%, bet kopumā 2014.gadam tiek prognozēta izaugsme vien 0,5% apmērā ar varbūtību, ka izaugsmes tempi var sarukt līdz 0 procentiem.

Pašreiz nav vērojami nopietni satricinājumi pasaules tirgos, sakarā ar pieaugušo spriedzi starp Ukrainu un Krieviju un situācija naftas tirgos saglabājās stabila. Arī iepriekš novērotiem satricinājumiem pasaules finanšu tirgos ir pārejošs raksturs. Tomēr ģeopolitiskās spriedzes saasināšanās starp Krieviju un ES/ASV joprojām ir galvenais globālās ekonomikas risks.

Rubļa svārstīgums joprojām ir augsts un tiek prognozēts, ka 2014. un 2015.gadā tas turpinās samazināties. Sakarā ar iedzīvotāju ienākumu lēno pieaugumu un rubļa pavājināšanos, ir sagaidāms, ka importa apjomu pieauguma tempi samazināsies.

Savukārt politiskās nenoteiktības palielināšanās 2014.gadā pastiprinās neto kapitāla aizplūdi.

Iekšzemes pieprasījums ilgstošā laikā būs ierobežots, jo Krievijas bankām un uzņēmējiem nāksies saskarties ar ierobežojumiem starptautiskajos finanšu tirgos. Turklāt risku palielināšanās var izraisīt ārvalstu investoru un banku masveida atteikšanos no dalības investīciju projektos, kā rezultātā var samazināties ārvalstu tiešo investīciju ieplūde. Banku kredītportfeļu kvalitātes pasliktināšanās paātrināsies, kas rosinās bankas palielināt riska prēmijas un pastiprināt nodrošinājuma prasības.

Minētais Krievijas ekonomikas attīstības scenārijs ir pie pieņēmuma, ka starptautiskā sabiedrība atturēsies no plašām tirdzniecības sankcijām. Pasaules banka uzsver, ka Krimas krīzes izraisītā ģeopolitiskā spriedze ietekmēs Krievijas ekonomikas izaugsmes tempus tikai īstermiņā. Ilgtermiņā tie būs atkarīgi no ražošanas faktoru izmantošanas efektivitātes, kā arī institucionālās vides pilnveidošanas.

2014.gada aprīlī Starptautiskais Valūtas fonds ir nedaudz samazinājis **globālās ekonomikas izaugsmes prognozes**. Pēc SVF aplēsēm globālā ekonomika 2014.gadā pieaugs par 3,6% un 2014.gadā – par 3,9%. Pasaules ekonomikai riskus galvenokārt rada deflācija un iespējama ilgstoša vāja izaugsme attīstītajās valstīs, jo īpaši eirozonā un Japānā, izaugsmes palēnināšanās jaunattīstības valstīs, kā arī Krievijas un Ukrainas konflikta ietekme uz ekonomikas attīstību, īpaši Krievijas kaimiņvalstīs Austrumeiropā un Somijā. ASV 2014.gadā tiek prognozēta izaugsme par 2,2% un 2015.gadā – par 2,3%. Vienlaikus ir palielināta eirozonas ekonomikas prognoze 2014.gadam. SVF prognozē, ka eirozonā IKP 2014.gadā palielināsies par 1,2%, kas ir par 0,1 procentpunktu vairāk nekā tika prognozēts iepriekš. SVF uzlabojusi prognozes visām lielākajām eirozonas ekonomikām. Arī 2015.gadam IKP prognoze paaugstināta – eirozonas ekonomika 2015.gadā pieaugs par 1,5%. Eirozonas ekonomikas atgūšanos apgrūtinā vairāki faktori, tajā skaitā nepieciešamība būtiski mazināt budžetu deficītus un parādu līmeņus.

Nodaļas turpinājumā tabulā sniegta informācija par Eiropas ekonomiskās zonas valstu, kā arī ASV un Japānas ekonomiku attīstības tendencēm pēdējo astoņu ceturkšņu laikā.

1.1.tabula. IKP dinamika pa valstīm

	% pret iepriekšējā gada atbilstošo ceturksni (t/t-4), sezonāli neizlīdzināti dati								% pret iepriekšējo ceturksni (t/t-1), sezonāli izlīdzināti dati							
	2012				2013				2012				2013			
	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III	IV
ES-28	0,7	-0,7	-0,6	-0,8	-1,3	0,0	0,5	1,1	0,0	-0,2	0,0	-0,4	0,0	0,4	0,3	0,4
Eiro zona	0,2	-0,9	-0,9	-1,1	-1,8	-0,5	0,1	0,4	-0,1	-0,3	-0,2	-0,5	-0,2	0,3	0,1	0,3
Latvija	7,1	4,9	4,6	4,6	3,8	4,4	4,6	3,6	0,7	2,2	1,6	1,2	1,7	0,1	1,2	0,8
Lietuva	3,8	1,8	5,0	4,0	3,5	3,8	2,2	3,6	0,3	0,7	2,0	0,2	1,0	0,8	0,4	1,2
Igaunija	5,0	2,5	3,5	4,9	1,3	1,0	0,7	0,3	2,3	-0,1	1,2	0,6	-0,2	-0,3	0,5	0,2
Austrija	1,9	-0,3	0,5	1,3	-0,3	0,2	0,5	1,1	0,4	0,2	0,1	0,1	0,1	0,0	0,2	0,3
Beļģija	0,4	-0,1	-0,2	-0,6	-0,5	0,1	0,4	1,0	0,1	-0,4	0,0	-0,1	0,0	0,2	0,3	0,5
Bulgārija	0,9	0,6	0,6	0,4	0,9	-0,1	1,1	1,6	0,2	0,2	-0,1	0,1	0,3	0,2	0,5	0,3
Čehija	0,1	-1,5	-1,5	-1,1	-2,9	-1,7	-0,1	0,8	-0,4	-0,4	-0,3	-0,3	-1,3	0,3	0,3	1,8
Dānija	0,0	-1,0	-0,1	-0,4	-0,6	0,8	0,9	0,5	0,0	-0,5	0,3	-0,2	-0,3	1,0	0,3	-0,6
Francija	0,6	-0,3	-0,1	-0,2	-0,9	0,5	0,6	0,6	0,1	-0,3	0,2	-0,2	0,0	0,6	-0,1	0,3
Grieķija	-7,8	-7,4	-7,7	-4,9	-6,0	-4,0	-3,2	-2,3	:	:	:	:	:	:	:	:
Horvātija	-0,9	-2,5	-1,8	-2,2	-1,5	-0,7	-0,6	-1,2	-0,9	-0,4	-0,3	-0,2	0,0	-0,3	-0,2	-0,4
Itālija	-1,4	-2,9	-2,7	-2,5	-2,6	-2,3	-1,4	-1,1	-1,1	-0,5	-0,4	-0,9	-0,6	-0,3	-0,1	0,1
Īrija	1,8	0,4	-0,5	-1,0	-1,7	-1,6	2,7	-0,7	-0,3	0,7	-1,7	0,2	-1,1	1,0	1,5	:
Kipra	-1,6	-2,5	-2,0	-3,7	-5,2	-6,1	-5,2	-5,1	-0,2	-0,7	-1,1	-1,6	-1,7	-1,8	-0,9	-0,8
Lielbritānija	2,6	-1,2	0,4	-0,6	-0,2	2,3	2,0	2,5	0,0	-0,4	0,8	-0,2	0,4	0,8	0,8	0,7
Luksemburga	-0,6	0,0	-0,5	0,4	0,7	2,5	2,9	2,5	-1,3	0,2	0,1	1,2	-0,8	1,9	0,6	0,7
Malta	-1,1	1,2	1,0	1,3	1,6	3,3	2,3	2,2	-0,3	0,7	0,4	0,6	0,0	1,9	-0,2	0,4
Nīderlande	-1,1	-0,7	-1,7	-1,5	-1,8	-1,7	-0,6	0,8	-0,3	0,5	-0,9	-0,8	-0,3	0,1	0,3	0,9
Polija	3,6	2,0	1,6	0,8	0,5	1,2	2,0	2,3	0,4	0,0	0,2	0,2	0,4	0,6	0,7	0,6
Portugāle	-0,7	-4,1	-2,6	-5,4	-4,4	-2,3	-1,8	3,1	-0,1	-1,0	-0,8	-1,9	-0,4	1,1	0,2	:
Rumānija	0,1	2,0	-0,6	0,8	2,1	1,4	4,2	5,4	-0,9	1,5	-0,8	1,1	0,6	0,8	1,6	:
Slovākija	2,7	2,3	1,9	0,4	0,5	0,8	0,9	1,5	0,3	0,3	0,2	0,0	0,3	0,3	0,3	0,4
Slovēnija	-0,2	-3,5	-3,0	-3,3	-4,6	-1,4	-0,5	2,1	-0,2	-1,2	-0,4	-1,5	0,1	0,2	0,4	1,2
Somija	1,3	-0,9	-1,7	-2,5	-3,3	-0,9	-0,8	-0,6	0,3	-1,5	-0,4	-0,7	-0,2	0,0	0,0	-0,3
Spānija	-1,3	-1,7	-1,7	-1,9	-2,5	-1,7	-0,6	-0,1	-0,4	-0,5	-0,4	-0,8	-0,3	-0,1	0,1	0,2
Ungārija	-0,6	-1,6	-1,7	-2,7	-0,8	0,5	1,8	2,7	-1,4	-0,4	-0,3	-0,5	1,1	0,3	0,8	0,5
Vācija	1,8	0,6	0,4	0,0	-1,6	0,9	1,1	1,3	0,7	-0,1	0,2	-0,5	0,0	0,7	0,3	0,4
Zviedrija	1,6	1,0	0,3	0,8	0,8	1,1	1,0	3,1	0,8	1,0	0,5	-0,6	0,8	0,0	0,5	1,7
Islande	4,0	-0,9	1,6	1,2	0,7	4,0	4,5	3,8	3,0	-6,0	4,1	0,3	4,6	-6,6	6,1	:
Norvēģija	4,5	4,7	1,0	1,5	-2,7	2,1	2,2	1,1	1,8	0,7	-1,2	0,6	-0,4	1,1	0,8	-0,2
Šveice	0,8	0,5	1,3	1,6	1,3	2,7	2,1	1,7	0,5	-0,1	0,7	0,3	0,6	0,5	0,5	:
ASV	3,3	2,8	3,1	2,0	1,3	1,6	2,0	2,6	0,9	0,3	0,7	0,0	0,3	0,6	1,0	0,7
Japāna	3,2	3,2	-0,2	-0,3	0,0	1,2	2,3	2,6	0,9	-0,5	-0,8	0,1	1,1	0,9	0,3	:

: - nav datu

2. Produkcijas izlaide

2013.gadā turpinājās izaugsme un **IKP** bija par 4,1% lielāks nekā iepriekšējā gadā. Lai arī pēdējos gadus Latvijas ekonomikā ir vērojama straujākā izaugsme ES, tomēr IKP vēl ir par 9% mazāks nekā bija pirms krīzes – 2007.gadā. 2013.gada 4.ceturksnī, salīdzinot ar iepriekšējā gada attiecīgo periodu, IKP pieauga par 3,6 procentiem.

Vājš pieprasījums eksporta tirgos, galvenokārt ES un NVS valstīs, 2013.gadā piebremzēja **apstrādes rūpniecības** izaugsmi un saražotās produkcijas apjomi saglabājās 2012.gada līmenī.

Kopējos apstrādes rūpniecības izaugsmes rādītājus būtiski ietekmēja AS „Liepājas metalurģs” darbības pārtraukšana. Produkcijas apjomi metālu ražošanā 2013.gadā saruka uz pusi. Vienlaikus gatavo metālizstrādājumu ražošanā bija vērojams neliels pieaugums. Kopumā metālapstrādē 2013.gadā ražošanas apjomi saruka par 17,6 procentiem.

Ķīmiskās rūpniecības nozari būtiski ietekmē vājš pieprasījums NVS tirgos, kur tiek realizēti 30% no visas saražotās produkcijas. 2013.gadā nozares ražošanas apjomi samazinājās par 8,7 procentiem.

Pārējās nozīmīgākajās apstrādes rūpniecības nozarēs 2013.gadā saglabājās stabila izaugsme. Lielākajās rūpniecības nozarēs – pārtikas rūpniecībā un kokapstrādē ražošanas apjomi 2013.gadā pieauga attiecīgi par 6% un 2,7 procentiem.

2013.gadā strauji pieauga ražošanas apjomi elektrisko un optisko iekārtu ražošanā (par 18,4%) – nozarē saglabājās stabila eksporta iespējas, kā arī auga pieprasījums iekšējā tirgū. Tāpat ražošanas apjomi pieauga arī nemetālisko minerālu ražošanā, papīra ražošanā un poligrāfijā, vieglajā rūpniecībā, transportlīdzekļu un mašīnu un iekārtu ražošanā.

Lai arī vairumā apstrādes rūpniecības nozaru saglabājas stabila izaugsme, tomēr 2014.gada pirmajos divos mēnešos ražošanas apjomi kopumā apstrādes rūpniecībā bija par 2,1% mazāki nekā pirms gada. Kopējos apstrādes rūpniecības izaugsmes rādītājus visbūtiskāk ietekmēja AS „Liepājas metalurģs” darbības pārtraukšana. Pērnā gada pirmajos mēnešos uzņēmums vēl veica saimniecisko darbību, līdz ar to šogad janvārī-februārī metāla ražošanas nozarē izlaides kritums bija ļoti būtisks – ražošanas apjomi bija par 80% mazāki nekā pirms gada.

2014.gada divos mēnešos ražošanas apjomi ir sarukuši arī apģērbu ražošanas nozarē, kas vairāk nekā 80% no saražotās produkcijas eksportē un ir cieši saistīta ar pieprasījuma izmaiņām ārējos tirgos. Šogad divos mēnešos ražošanas apjomi šajā nozarē bija par 16% mazāki nekā pirms gada. Vienlaikus tekstilrūpniecībā vērojams ražošanas apjomu kāpums.

Pārējās nozīmīgākajās apstrādes rūpniecības nozarēs saglabājas stabila izaugsme. Pārtikas rūpniecībā un kokapstrādē, kas kopā veido gandrīz pusi no visas apstrādes rūpniecības izlaides, ražošanas apjomi šī gada divos mēnešos bija attiecīgi par 6,4% un 4,7% lielāki nekā 2013.gada atbilstošajā periodā.

Saglabājoties stabilām eksporta iespējām, kā arī augot pieprasījumam iekšējā tirgū, ļoti strauji ražošanas apjomi turpina augt datoru, elektronisko un optisko iekārtu ražošanā. Šogad divos mēnešos tie bija par 25% lielāki nekā pirms gada. Ražošanas

apjomi šogad janvārī-februārī palielinājās arī nemetālisko minerālu ražošanā, mēbeļu, mašīnu un iekārtu, kā arī transportlīdzekļu ražošanā. Pēc vājiem darbības rādītājiem 2013.gadā, šis gads ir pozitīvi sācies ķīmiskās rūpniecības nozarei – ražošanas apjomi janvārī-februārī bija par 6,2% lielāki nekā pirms gada.

Saglabājoties mērenai ražotāju cenu dinamikai, arī apstrādes rūpniecības apgrozījums 2013.gadā saglabājās 2012.gada līmenī. Gada laikā apgrozījums vietējā tirgū realizētajai produkcijai palielinājās par 4,9%, bet eksportētās produkcijas apgrozījums saruka par 2,7 procentiem.

Līdzīgas tendences vērojamas arī 2014.gada sākumā. Šogad divos mēnešos kopējais apstrādes rūpniecības apgrozījums bija par 1,8% mazāks nekā iepriekšējā gada atbilstošajā periodā. Šajā laikā apgrozījums vietējā tirgū palielinājās par 8,8%, savukārt eksporta tirgos saruka par 7,4%. Kopējo apstrādes rūpniecības apgrozījumu visbūtiskāk ietekmēja kritums metālapstrādē (ietekme par 7,2 procentpunktiem), ko nespēja kompensēt apgrozījuma pieaugums pārējās lielākajās apstrādes rūpniecības nozarēs.

Neraugoties uz atšķirīgām tendencēm apakšnozarēs, kopumā apstrādes rūpniecībā pēdējā gada laikā ražošanas jaudu noslodzes līmenis nav mainījies un 2014.gada sākumā tas bija 72,1 procents.

Pārējās rūpniecības nozarēs (elektroenerģija, gāzes apgāde, siltumapgāde) ražošanas apjomi 2013.gadā samazinājās par 3,3%, kas galvenokārt bija saistīts ar laika apstākļiem, jo, salīdzinot ar iepriekšējiem periodiem, tika saražoti mazāki elektroenerģijas un siltumenerģijas apjomi.

Lauksaimniecības un mežsaimniecības nozarē 2013.gada 4.ceturksnī izlaide bija par 2,3% lielāka nekā pirms gada. Tomēr kopumā 2013.gadā ražošanas apjomi nozarē saglabājās iepriekšējā gada līmenī.

Būvniecības apjomi 4.ceturksnī bija par 3,9% lielāki nekā pirms gada, bet 2013.gadā kopumā būvniecības apjomi palielinājās par 7,4%. 2013.gadā lielāks devums būvniecības nozares attīstībā bija inženierbūvju celtniecības apjomu pieaugumam, ko lielā mērā veicināja publiskie pasūtījumi un ES fondu projekti. Inženierbūvju celtniecības apjomi 2013.gadā pieauga par 10,5%. Inženierbūvju kategorijā visstraujākais būvniecības apjomu pieaugums bija vērojams maģistrālo cauruļvadu un komunikāciju līniju, kā arī ostu un dambju būvniecībā, savukārt saruka vietējo cauruļvadu un šoseju, ceļu, lidlauku un dzelzceļa līniju būvniecības apjomi.

2013.gadā ēku būvniecības apjomi auga krietni mērenāk – par 3,1%. Ēku būvniecības pieaugums 2013.gadā bija atšķirīgs dažādu ēku kategorijās. Ievērojams būvniecības apjomu pieaugums bija vērojams administratīvo ēku būvniecības segmentā. Pieauga arī tirdzniecības ēku būvniecības apjomi. Savukārt saruka rūpniecisko ražošanas un noliktavu, ārstniecības un veselības iestāžu ēku būvniecības apjomi.

Lai arī būvniecības apjomi pēdējos gados ir salīdzinoši strauji auguši, tomēr tie joprojām par 31% atpaliek no pirmskrīzes līmeņa.

Transporta un uzglabāšanas nozares izaugsmes tempi 2013.gadā bija mērenāki nekā iepriekšējos divus gadus. Nozares sniegto pakalpojumu apjomi 4.ceturksnī bija par 0,1% lielāki nekā pirms gada un kopumā 2013.gadā nozares izaugsme sasniedza

1,3%. Pretēji tendencēm 2012.gadā, 2013.gadā nozares izaugsmi lielākā mērā sekmēja ar autotransportu pārvadāto kravu apgrozījuma pieaugums, kamēr dzelzceļā un ostās pārvadāto kravu apjomi saruka. 2013.gadā ar autotransportu tika pārvadāti par 15,2% vairāk kravu nekā pirms gada. Savukārt dzelzceļā un ostās kravu apjomi 2013.gadā saruka attiecīgi par 7,9% un 6,3% procentiem.

Nodarbinātības un darba samaksas pieaugums veicina iekšējo patēriņu, kas pozitīvi ietekmē vairāk uz vietējo tirgu orientētās pakalpojumu nozares. 2013.gada 4.ceturksnī **tirdzniecības** nozarē sniegto pakalpojumu apjomi bija par 1,9% lielāki nekā 2012.gada 4.ceturksnī. Kopumā aizvadītajā gadā tirdzniecības nozares pakalpojumu apjomi pieauga par 4,4%, kas deva vairāk nekā 1/5 no visas tautsaimniecības izaugsmes 2013.gadā.

2013.gadā mazumtirdzniecības apgrozījums palielinājās par 3,7%. Pēc straujā kāpuma 2012.gadā, 2013.gadā lēnākos tempos pieauga nepārtikas preču mazumtirdzniecības apjomi (kāpums par 5,3%). Lielākais devums pieaugumā 2013.gadā bija apģērbi un apavu, kā arī mājsaimniecības elektropreču mazumtirdzniecības apjomu kāpumam. Strauji auga arī mazumtirdzniecība pa pastu un Interneta veikalos. Trešdaļu no kopējā mazumtirdzniecības apgrozījuma veido pārtikas preču tirdzniecība. 2013.gadā pārtikas mazumtirdzniecības apgrozījums pieauga 4,4%, kas bija nedaudz straujākos tempos nekā pirms gada. Savukārt auto degvielas mazumtirdzniecības apgrozījums 2013.gadā saruka par 1,3 procentiem.

2014.gada sākumā mazumtirdzniecības pieauguma tempi ir kļuvuši lēnāki – apgrozījums divos mēnešos bija par 2,1% lielāks nekā pirms gada. Mēreno mazumtirdzniecības pieaugumu daļēji ietekmēja iedzīvotāju nogaidošā rīcība saistībā ar pārējo uz eiro valūtu.

Vairumtirdzniecības nozares attīstības tendences lielā mērā ietekmē ārējās tirdzniecības aktivitātes. Palēninoties eksporta pieauguma tempiem un importa apjomiem pat nedaudz samazinoties, 2013.gada 4.ceturksnī vairumtirdzniecības uzņēmumu apgrozījums bija par 1,3% mazāks nekā pirms gada.

Komercpakalpojumu nozarēs 2013.gadā bija vērojama strauja izaugsme. 2013.gada 4.ceturksnī sniegto komercpakalpojumu apjomi par 6,2% pārsniedza 2012.gada 4.ceturksņa līmeni. Pieaugumu lielā mērā sekmēja izaugsme informācijas un komunikācijas, mākslas, izklaides un atpūtas pakalpojumu, kā arī nekustamo īpašumu nozarēs. Kopumā izaugsme komercpakalpojumu nozarēs 2013.gadā sasniedza 7% un tas veidoja gandrīz pusi no visas tautsaimniecības izaugsmes.

Arī **sabiedrisko pakalpojumu nozarēs** 2013.gadā pakalpojumu apjomi pieauga. Valsts pārvaldes, izglītības un veselības aprūpes nozaru izaugsme ir cieši saistīti ar valsts budžeta iespējām. Palielinoties valdības izdevumiem, 2013.gadā sabiedrisko pakalpojumu apjomi palielinājās par 5,3 procentiem.

Konjunktūras apsekojumu rezultāti liecina, ka uzņēmēju un patērētāju vērtējums par turpmākās izaugsmes iespējām pēdējā gada laikā nav būtiski mainījies. Latvijas ekonomikas sentimenta indekss 2014.gada martā bija 104,1 punkts.

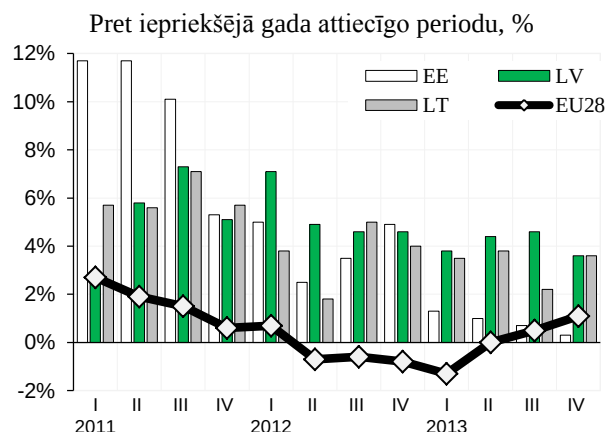
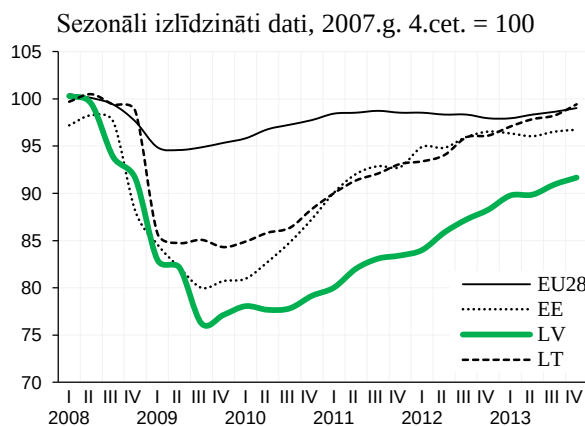
Pēc patērētāju konfidences pasliktināšanās 2013.gada vasaras mēnešos, kopš pagājušā gada nogales iedzīvotāju vērtējums pakāpeniski uzlabojas. 2014.gada martā

patērētāju konfidence bija -10,1 punkts. Jāatzīmē, ka pēdējā gada laikā Latvijas iedzīvotāju konfidence ir uzlabojusies mērenāk nekā vidēji ES valstīs.

Latvijas uzņēmēju kopējais vērtējums par turpmāko attīstību kopš 2010.gada praktiski nav mainījies. Rūpniecības konfidences rādītājs 2014.gada martā bija -4,7 punkti.

Nodaļas turpinājumā sniegta detalizētāka statistiskā informācija par iekšzemes kopprodukta dinamiku un produkcijas izlaidi.

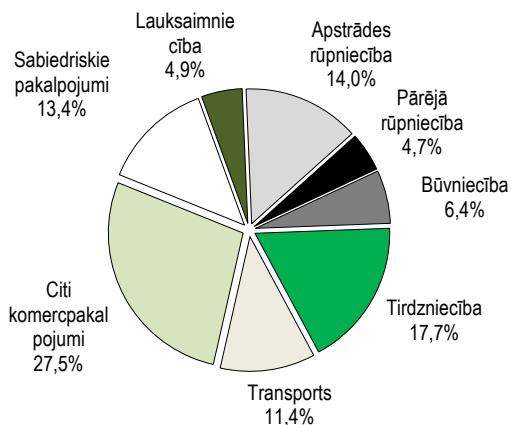
2.1.attēls. IKP dinamika pa ceturkšņiem

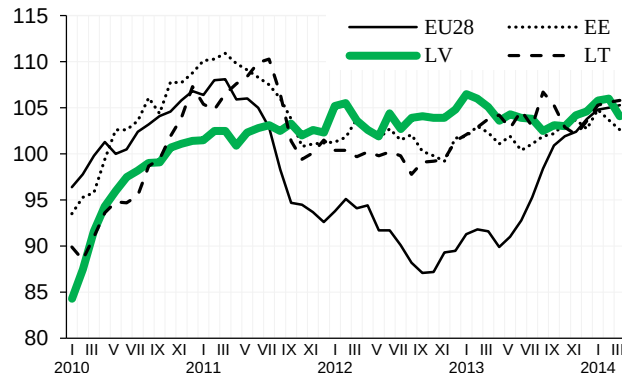
2.1.tabula. IKP dinamika

Pieauguma tempi, % pret iepriekšējā gada atbilstošo periodu, sezonāli neizlīdzināti dati										
	2012	2013	2012		2013					
			I	II	III	IV	I	II	III	IV
Lauksaimniecība, mežsaimniecība	-0,9	-0,7	0,9	-4,0	2,1	-2,9	0,6	-3,0	-1,6	2,3
Apstrādes rūpniecība	9,4	0,0	16,5	9,0	7,2	6,2	-4,8	-0,6	2,5	2,6
Pārējā rūpniecība	-2,6	-3,3	-3,4	-6,3	-2,9	1,5	-1,4	1,4	-3,9	-8,4
Būvniecība	14,5	7,4	28,5	26,9	8,3	9,3	9,8	5,3	11,6	3,9
Tirdzniecība, viesnīcas, restorāni	7,4	4,4	7,1	5,8	7,1	9,3	4,9	6,0	5,2	1,9
Transports un uzglabāšana	3,6	1,3	3,1	7,6	3,4	0,2	3,2	-1,0	2,8	0,1
Citi komercpakalpojumi	4,3	7,0	2,7	2,7	6,9	5,0	8,3	7,4	6,3	6,2
Sabiedriskie pakalpojumi	-0,6	5,3	1,4	-0,1	-3,3	-0,5	2,7	6,4	4,1	6,6
IKP	5,2	4,1	7,1	4,9	4,6	4,6	3,8	4,4	4,6	3,6
Ieguldījums pieaugumā, %										
	2012	2013	2012		2013					
			I	II	III	IV	I	II	III	IV
Lauksaimniecība, mežsaimniecība	-0,1	0,0	0,1	-0,2	0,1	-0,1	0,0	-0,2	-0,1	0,1
Apstrādes rūpniecība	1,5	0,0	2,9	1,4	1,0	1,0	-0,8	-0,1	0,4	0,4
Pārējā rūpniecība	-0,2	-0,2	-0,3	-0,3	-0,1	0,1	-0,1	0,1	-0,2	-0,5
Būvniecība	0,9	0,5	0,9	1,3	0,6	0,7	0,3	0,3	1,0	0,3
Tirdzniecība, viesnīcas, restorāni	1,5	0,9	1,5	1,0	1,3	1,9	0,9	1,2	1,1	0,4
Transports un uzglabāšana	0,5	0,2	0,5	1,0	0,4	0,0	0,4	-0,1	0,4	0,0
Citi komercpakalpojumi	1,3	2,0	0,9	0,8	1,7	1,6	2,4	2,2	1,7	1,9
Sabiedriskie pakalpojumi	-0,1	0,8	0,3	0,0	-0,4	-0,1	0,4	1,0	0,5	1,1
IKP	5,2	4,1	7,1	4,9	4,6	4,6	3,8	4,4	4,6	3,6

2.2.attēls. Tautsaimniecības struktūra, 2013.gadā, %

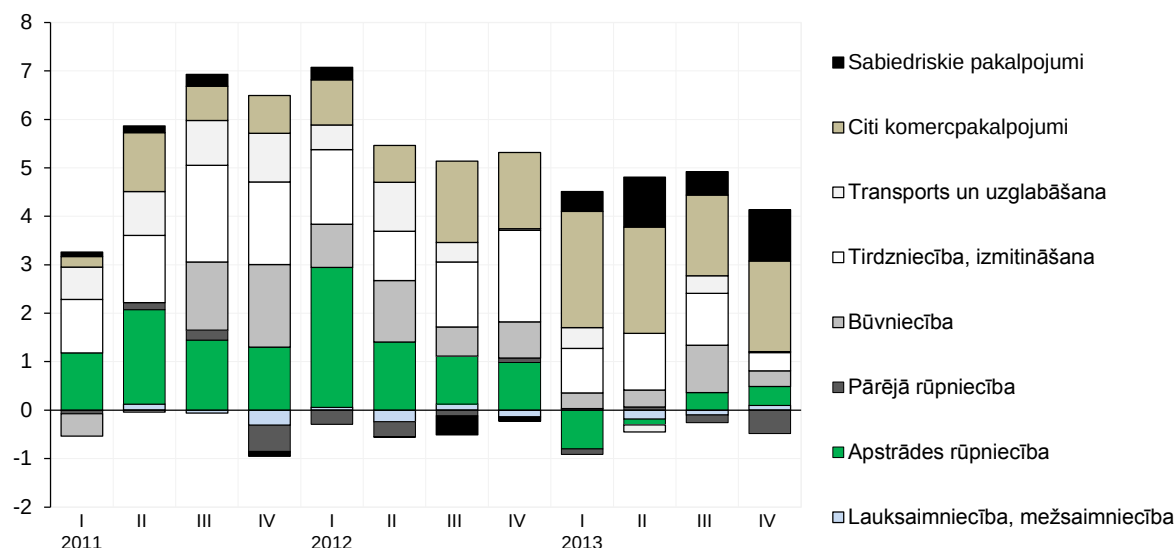

2.3.attēls. Ekonomikas sentimenta indekss, sezonāli izlīdzināti dati

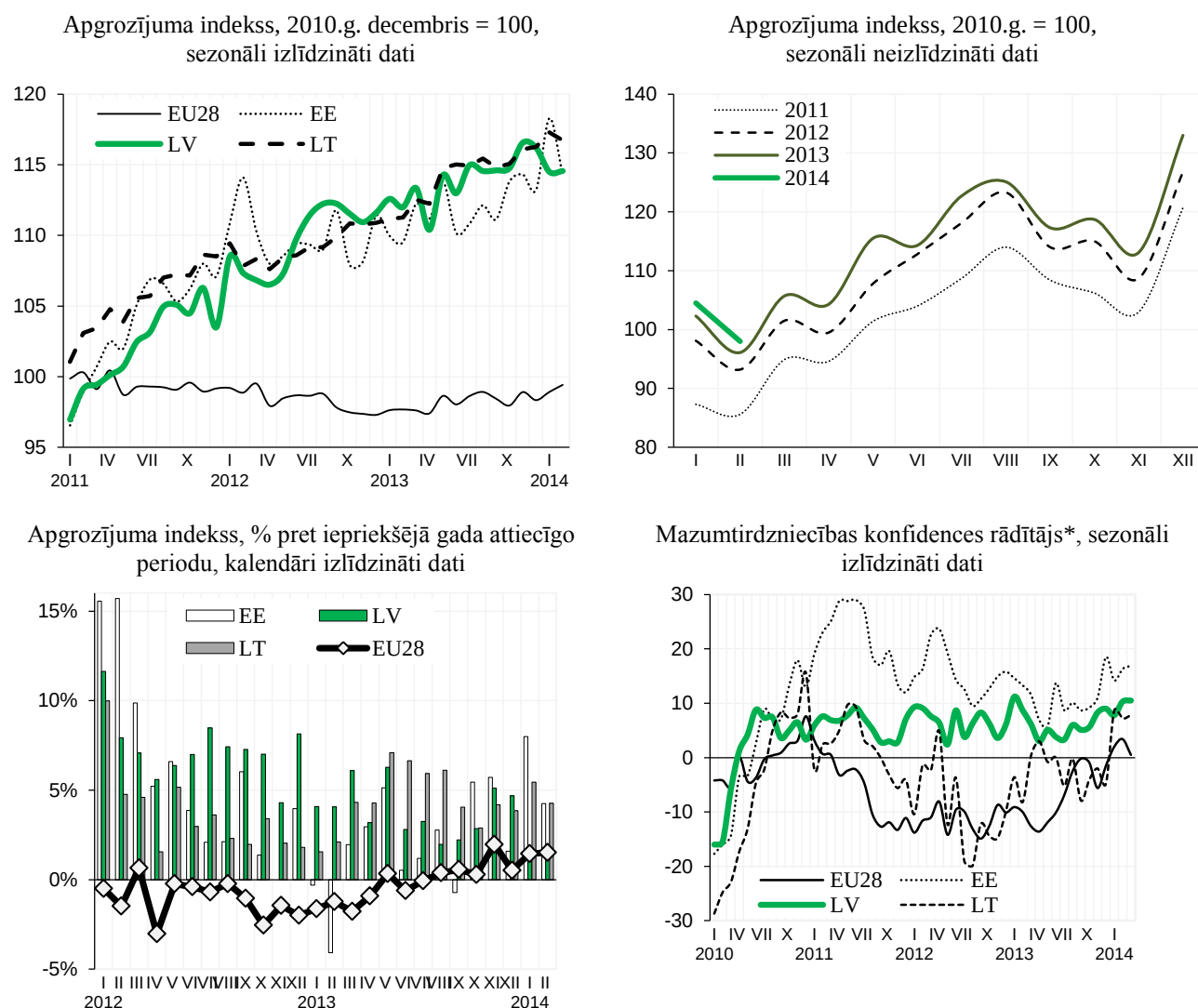

* Ekonomikas sentimenta indeksu aprēķina kā vidējo svērto lielumu no atbilstošā perioda apstrādes rūpniecības, pakalpojumu, būvniecības, mazumtirdzniecības un patērētāju konfidences rādītājiem.

2.4.attēls. Nozaru ieguldījums IKP pieaugumā

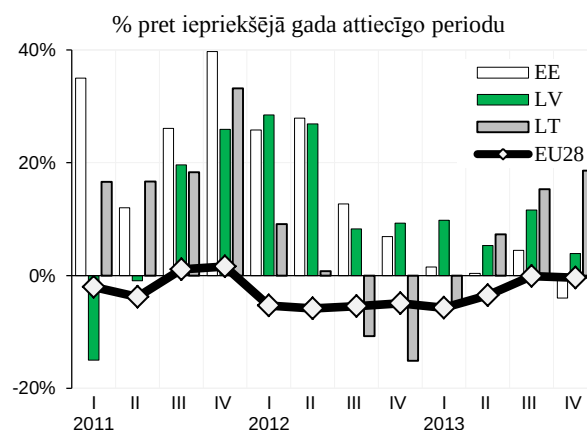
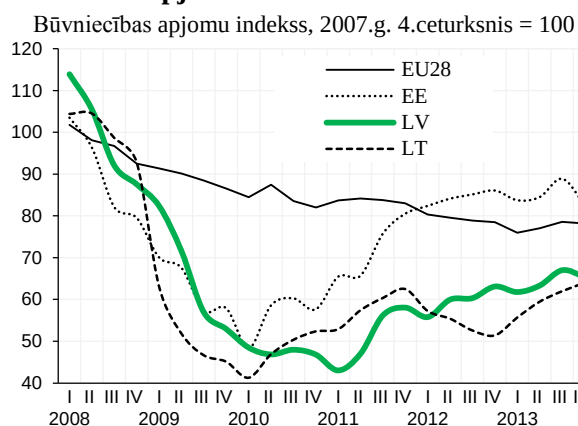
2.5.attēls. Mazumtirdzniecība

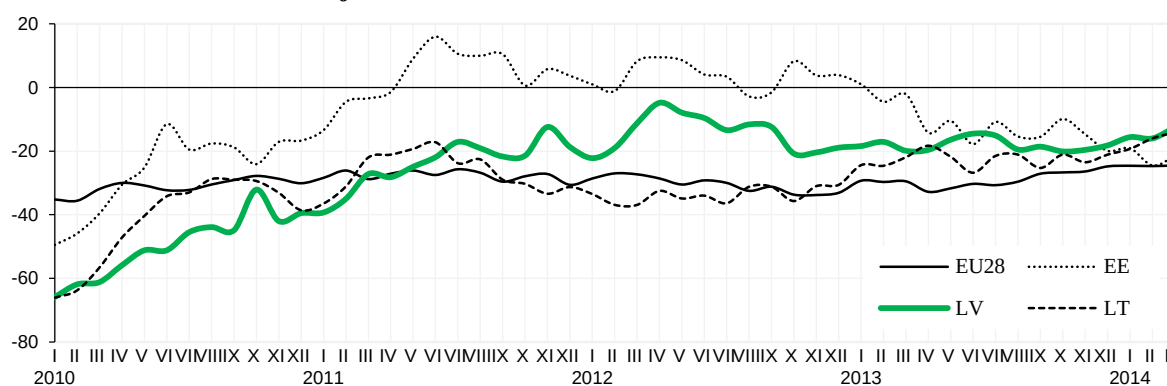
* Mazumtirdzniecības konfidences rādītāju aprēķina kā atbilžu saldo vidējo lielumu uz 3 jautājumiem: par uzņēmuma darbības aktivitāti pēdējos 3 mēnešos, uzņēmuma darbības aktivitāti turpmākajos 3 mēnešos un preču krājumu līmeni (šo rādītāju ņem ar pretēju zīmi). Saldo (bilanci) rēķina kā starpību starp galējo (t.i. pozitīvo un negatīvo) atbilžu īpatsvariem, kas izteikti procentos.

2.6.attēls. Būvniecība

Būvniecības apjomi

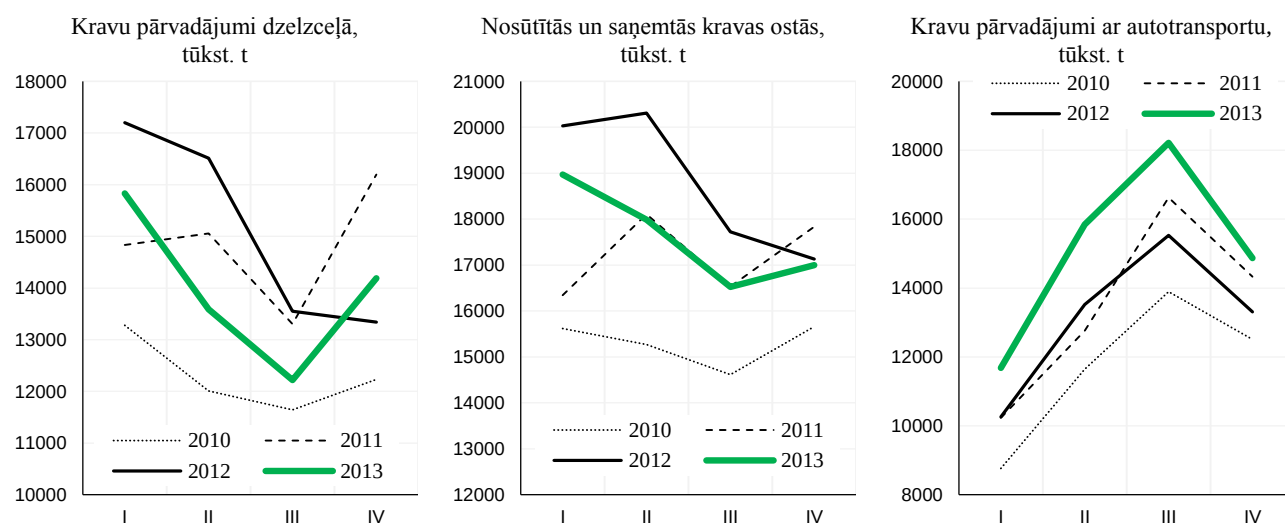

Būvniecības konfidences rādītājs

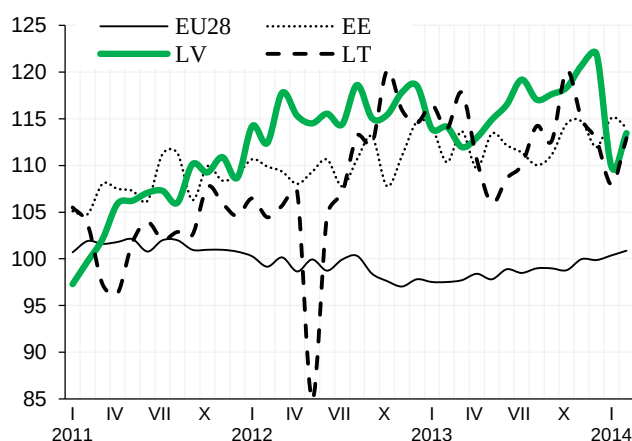
* Būvniecības konfidences rādītāju aprēķina kā atbilžu saldo vidējo lielumu uz diviem jautājumiem: pašreizējais pasūtījumu līmenis un gaidāmā nodarbinātība nākamajos 3 mēnešos. Saldo aprēķina kā starpību starp pozitīvajām un negatīvajām atbildēm, kas izteiktas procentos.

2.7.attēls. Kravu apgrozījums

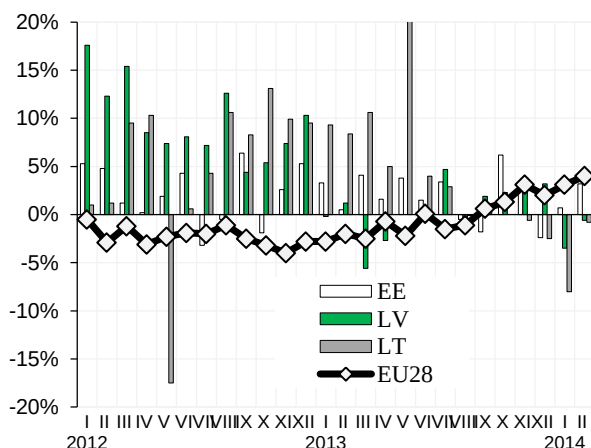

2.8.attēls. Apstrādes rūpniecība

sezonāli izlīdzināti dati, 2010.g. decembris=100

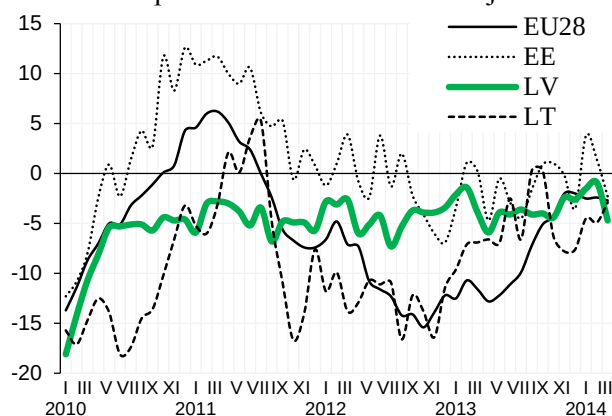

procentos pret iepriekšējā gada attiecīgo periodu, pēc darba dienu skaita izlīdzināti dati

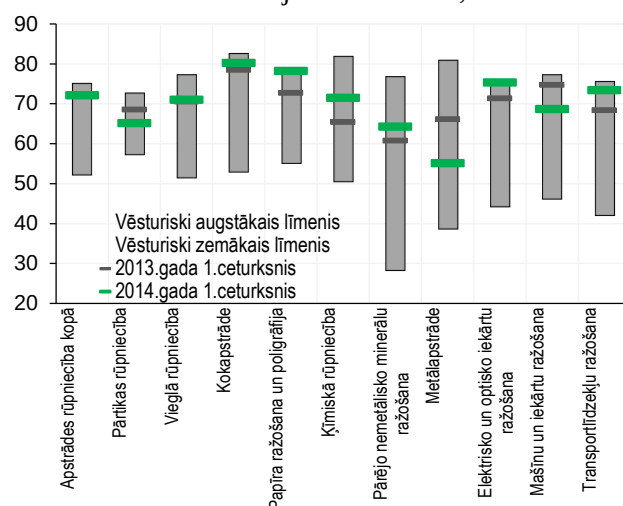
2.9.attēls. Rūpniecības konfidences rādītājs un ražošanas jaudu noslodze

Rūpniecības konfidences rādītājs*

* Rūpniecības konfidences rādītāju aprēķina kā atbilstu saldo vidējo lielumu uz trim jautājumiem: kopējais produkcijas pieprasījuma līmenis; gaidāmās ražošanas aktivitātes izmaiņas un gatavās produkcijas krājumu līmenis.

Ražošanas jaudu noslodze, %

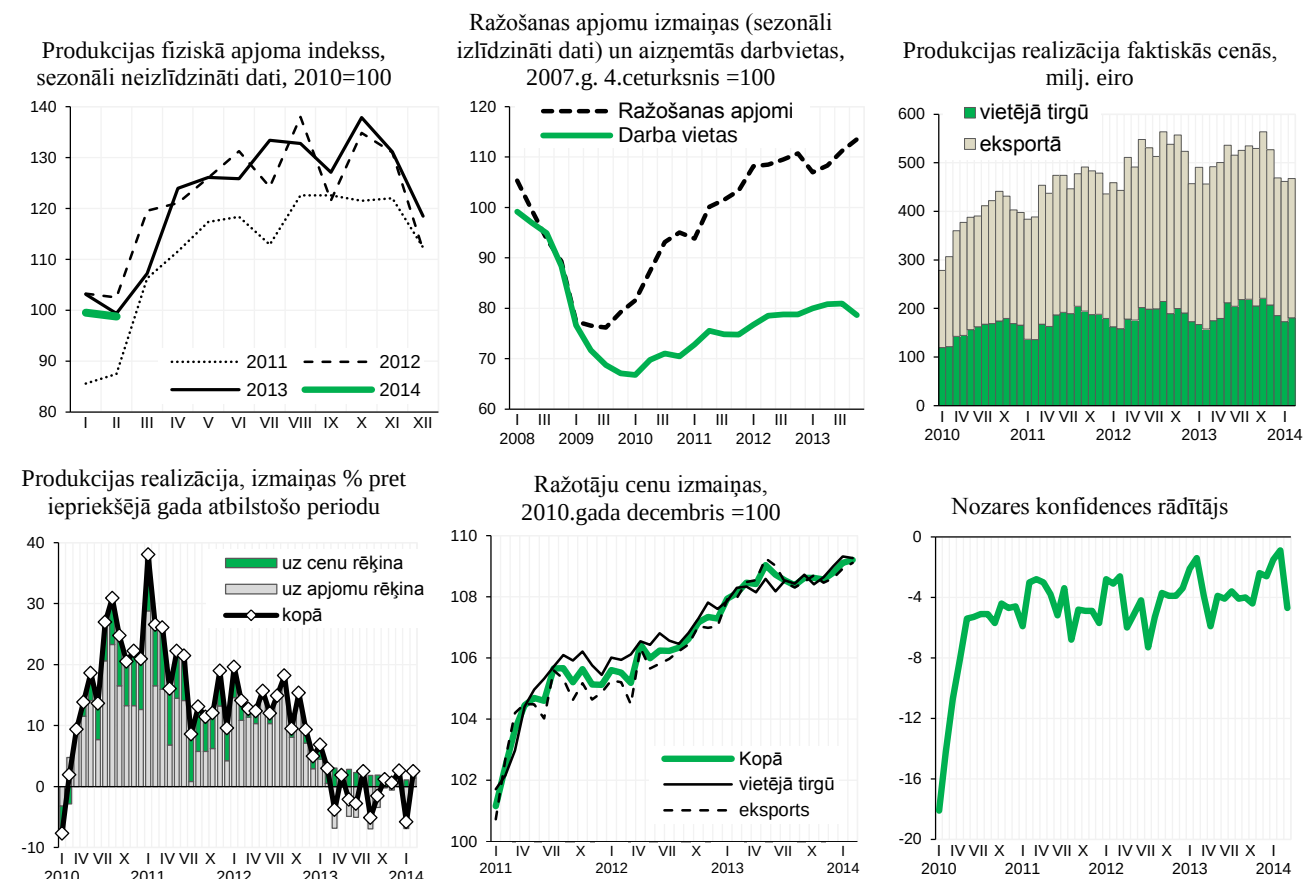

2.2.tabula. Apstrādes rūpniecības struktūra un nozaru attīstības tendences

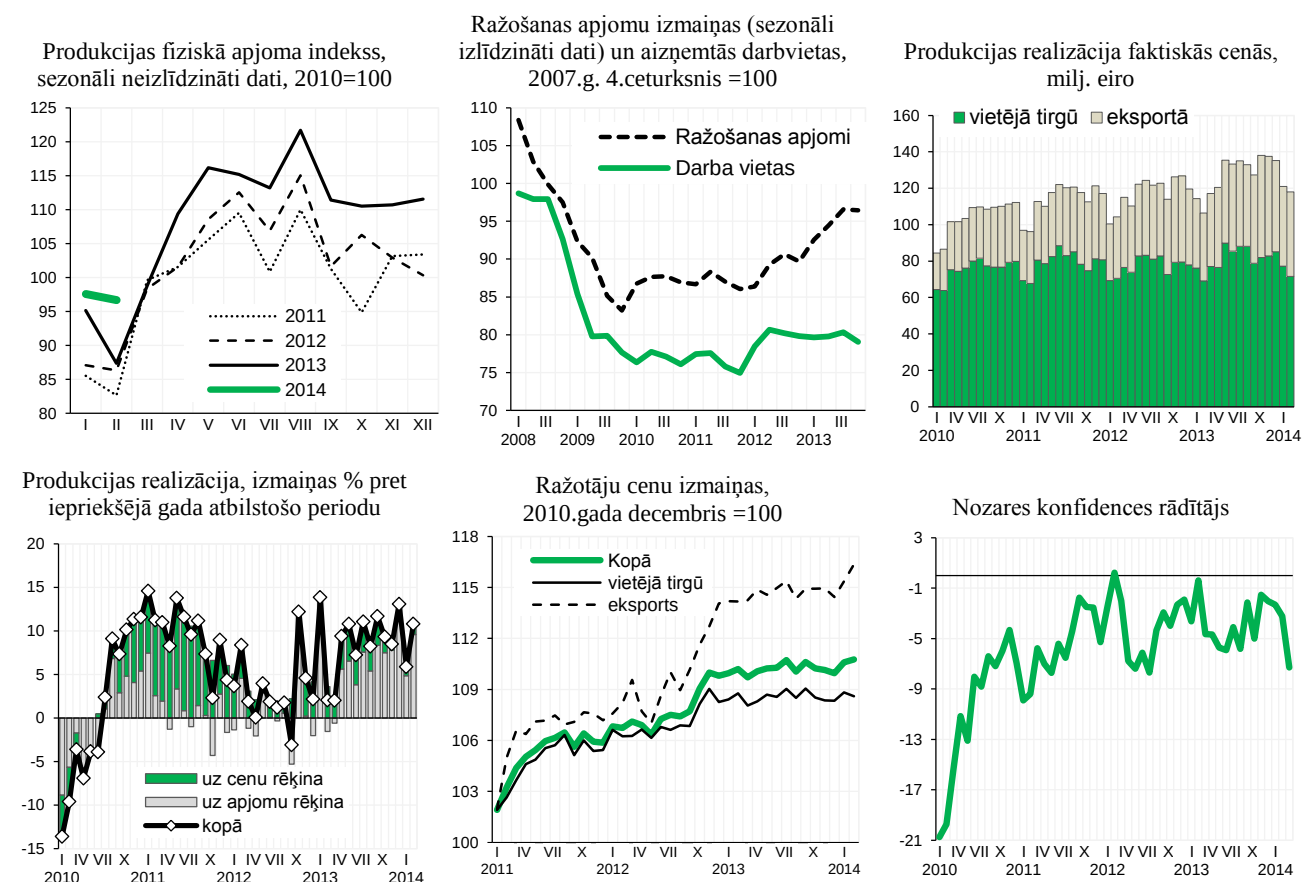
	Struktūra, 2013.gadā %			Ražošanas apjomu izmaiņas, %*			
	Izlaide	Aizņemto darbavietu skaits	Eksporta īpatsvars realizācijā	2011	2012	2013	2014 I-II
Apstrādes rūpniecība – kopā	100	100	61,7	11,7	9,3	0,1	-2,1
Pārtikas un dzērienu ražošana	25,2	21,7	36,1	-0,2	2,5	6,0	6,4
Vieglā rūpniecība	4,3	11,1	84,5	19,4	3,0	1,4	-9,1
Kokapstrāde	23,1	19,4	73,3	12,6	5,4	2,7	4,7
Papīra ražošana un poligrāfija	4,5	3,9	58,6	-0,5	10,1	5,6	1,0
Ķīmiskā rūpniecība	7,5	6,3	74,9	4,4	8,3	-8,7	6,2
Pārējo nemetālisko minerālu ražošana	6,5	4,2	43,9	24,2	8,6	4,6	4,4
Metālu un metālu izstrādājumu ražošana	10,7	11,0	65,3	28,3	16,3	-17,6	-37,2
Elektrisko un optisko iekārtu ražošana	6,2	3,7	88,5	29,6	19,9	18,4	12,3
Mašīnu un iekārtu ražošana	2,4	2,9	74,8	37,1	8,7	1,4	3,1
Transportlīdzekļu ražošana	4,0	3,3	92,0	37,0	15,8	3,0	9,7
Pārējās apstrādes rūpniecības nozares	5,7	12,4	50,6	9,5	26,1	-7,6	-2,9

* izmaiņas, % pret iepriekšējā gada atbilstošo periodu

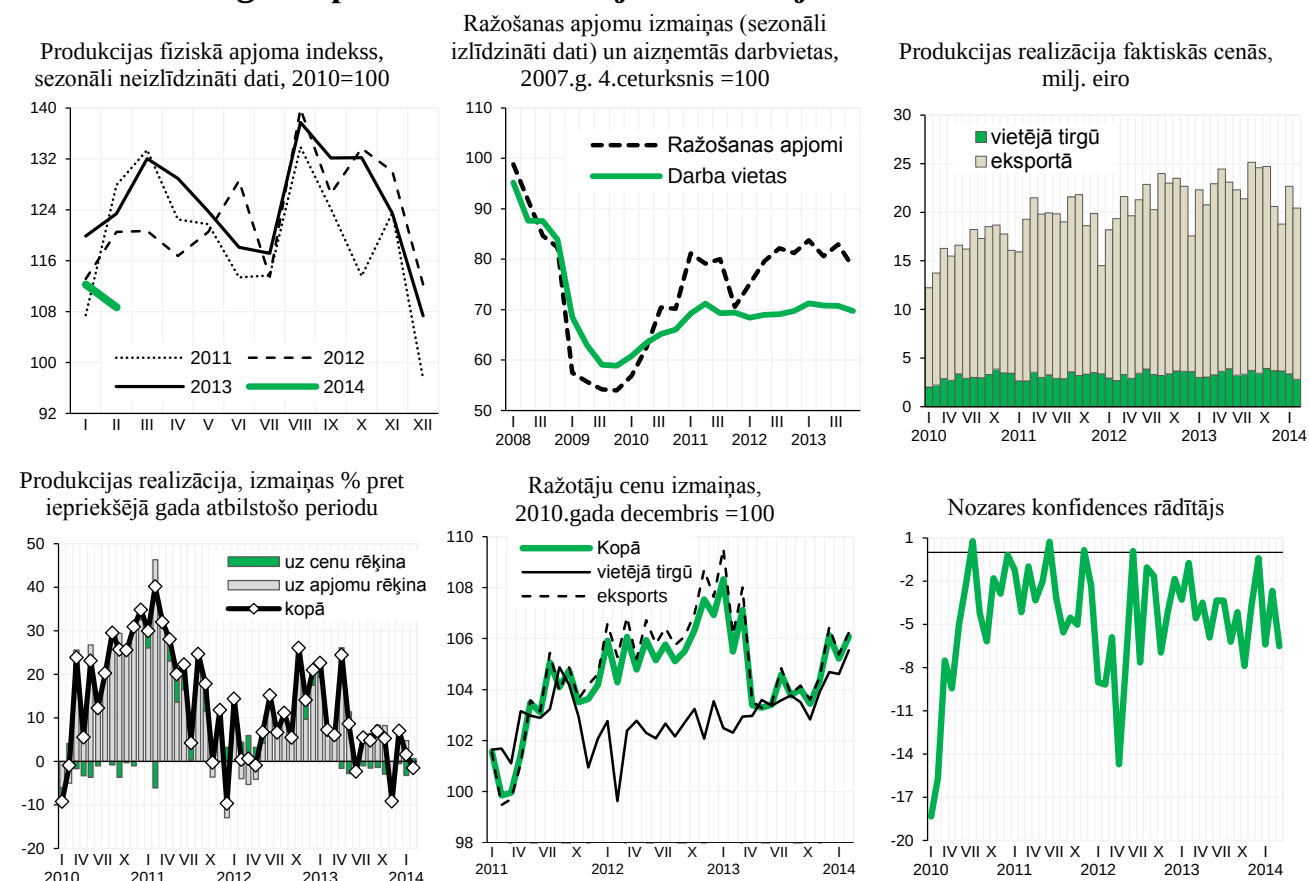
2.10.attēls. Apstrādes rūpniecību raksturojošie rādītāji

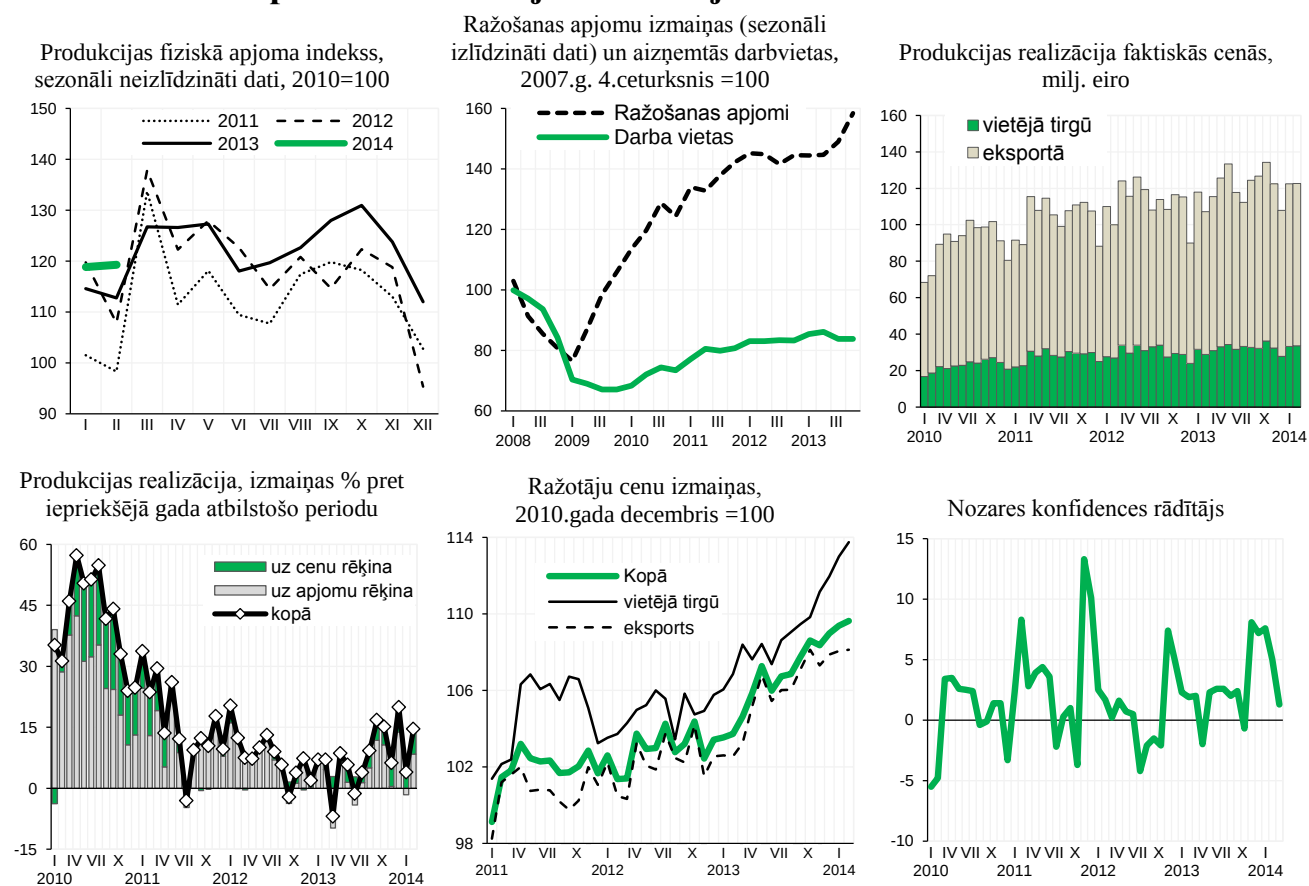
2.11.attēls. Pārtikas un dzērienu ražošanu raksturojošie rādītāji

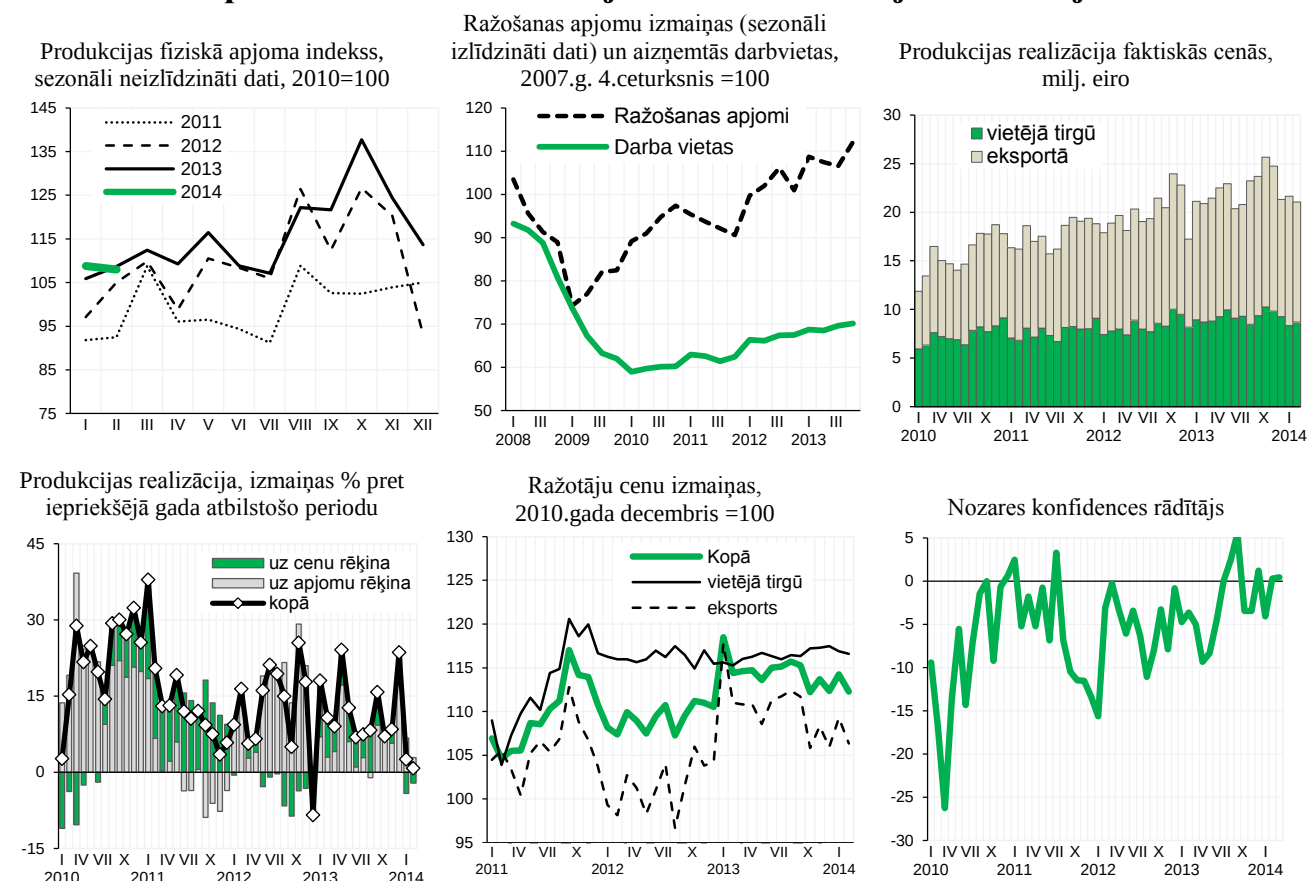
2.12.attēls. Vieglo rūpniecību raksturojošie rādītāji

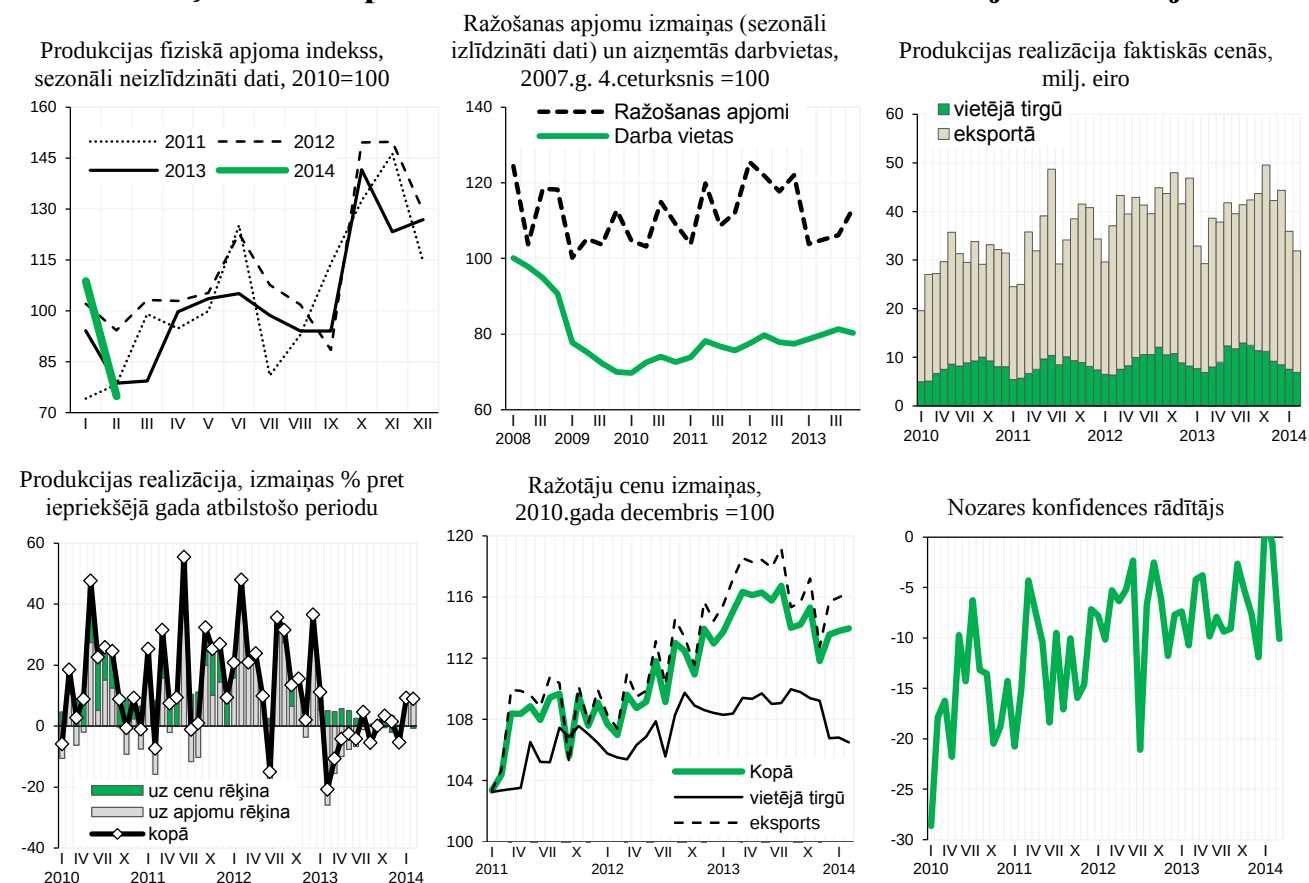
2.13.attēls. Kokapstrādi raksturojošie rādītāji

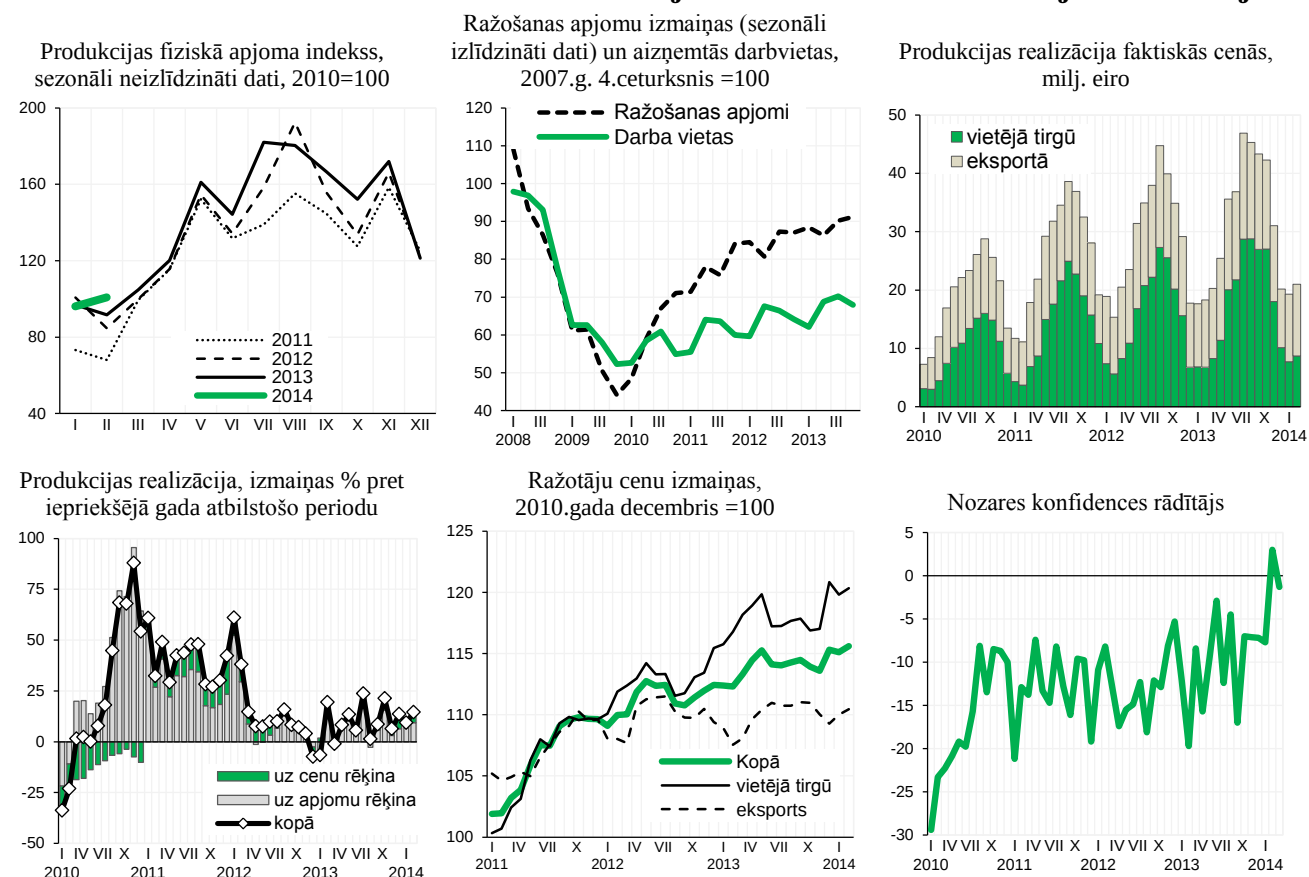
2.14.attēls. Papīra ražošanu un izdevējdarbību raksturojošie rādītāji

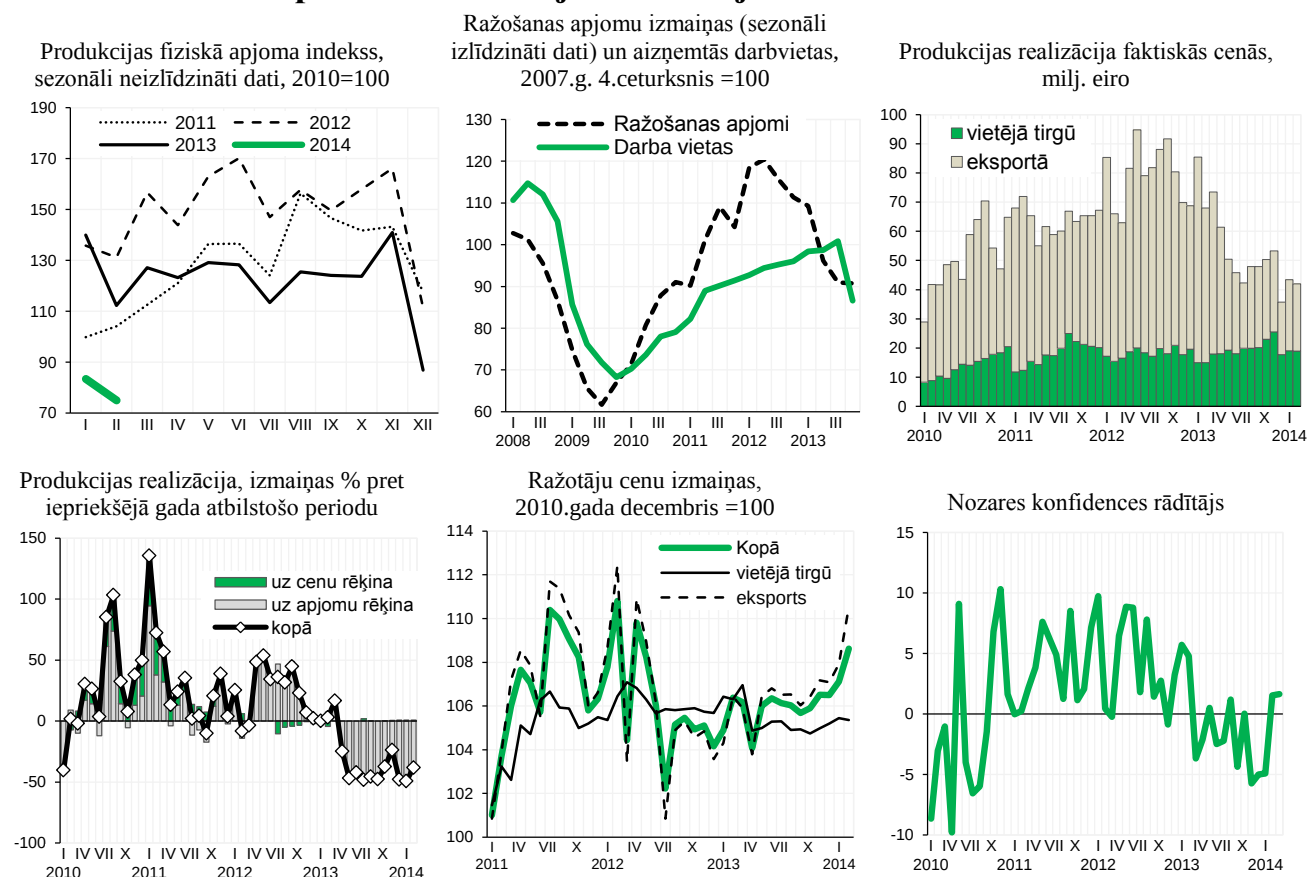
2.15.attēls. Ķīmisko rūpniecību un tās saskarnozares raksturojošie rādītāji

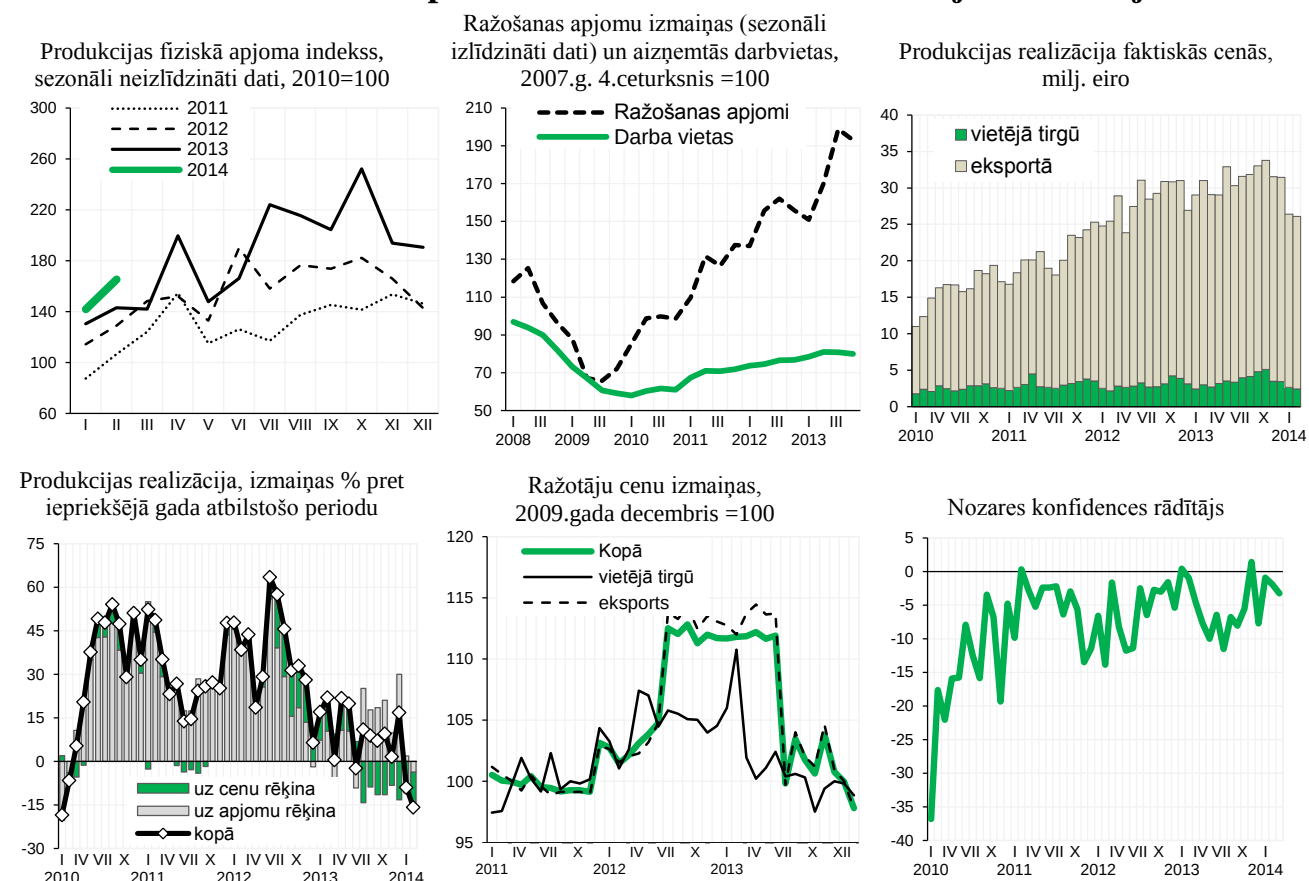
2.16.attēls. Nemetālisko minerālu izstrādājumu ražošanu raksturojošie rādītāji

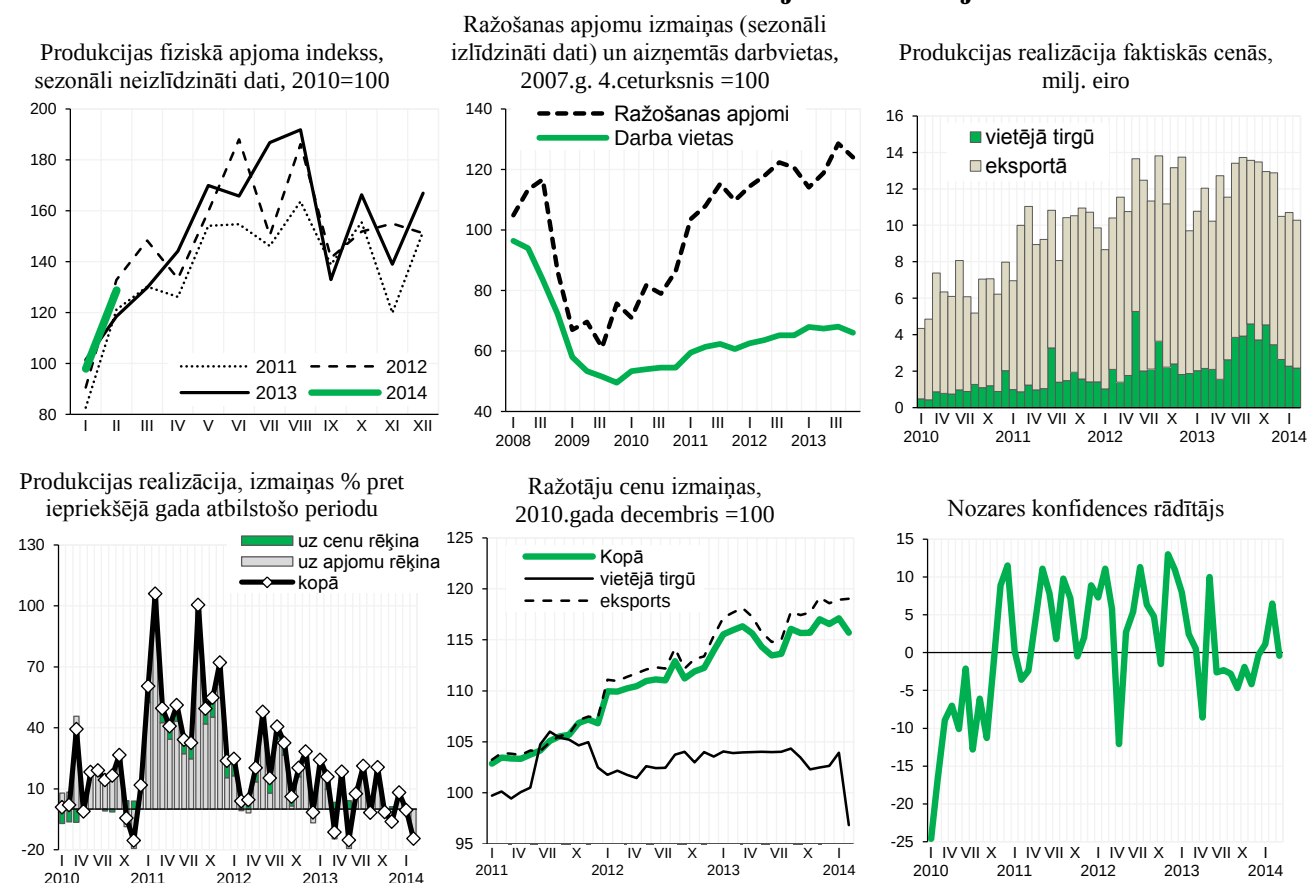
2.17.attēls. Metālapstrādi raksturojošie rādītāji

2.18.attēls. Elektrisko un optisko iekārtu ražošanu raksturojošie rādītāji

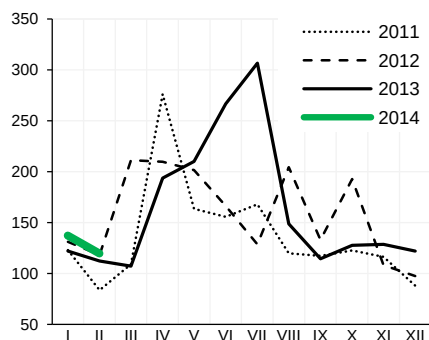

2.19.attēls. Mašīnu un iekārtu ražošanu raksturojošie rādītāji

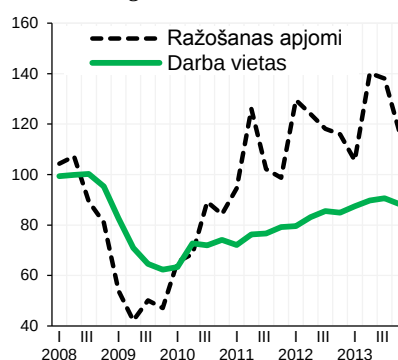

2.20.attēls. Transporta līdzekļu ražošanu raksturojošie rādītāji

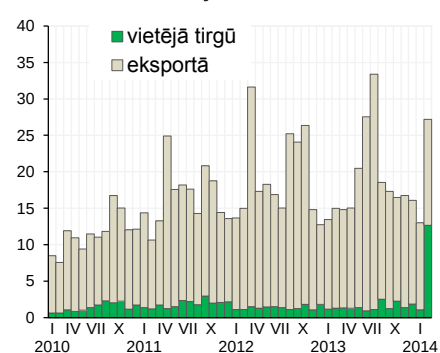
Produkcijas fiziskā apjoma indekss, sezonāli neizlīdzināti dati, 2010=100

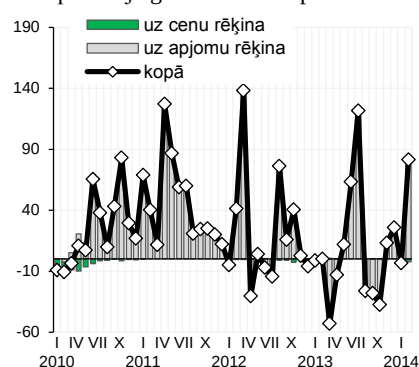
Ražošanas apjomu izmaiņas (sezonāli izlīdzināti dati) un aizņemtās darbvietas, 2007.g. 4.ceturksnis =100

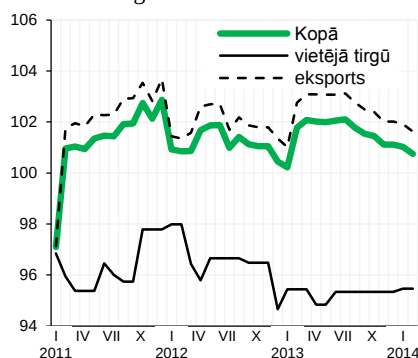
Produkcijas realizācija faktiskās cenās, milj. eiro

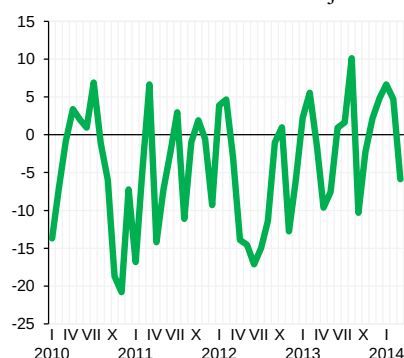
Produkcijas realizācija, izmaiņas % pret iepriekšējā gada atbilstošo periodu

Ražotāju cenu izmaiņas, 2010.gada decembris =100

Nozares konfidences rādītājs

3. Pieprasījums

2013.gadā turpināja augt **iekšzemes pieprasījums** (privātais, valdības patēriņš un investīcijas) – 4.ceturksnī tas bija par 1% lielāks nekā pirms gada. Kopumā 2013.gadā iekšzemes pieprasījums pieauga par 2,9 procentiem.

Aizvien lielāks devums izaugsmē ir **privātajam patēriņam**. Tā pieaugumu turpina sekmēt nodarbinātības kāpums un darba samaksas pieaugums. 2013.gadā privātais patēriņš pieauga par 5,4%. 2013.gada 4.ceturksnī, salīdzinot ar 3.ceturksni, privātais patēriņš pieauga par 0,8% (pēc sezonāli izlīdzinātiem datiem) un bija par 4,3% lielāks nekā pirms gada. Tomēr tas joprojām ievērojami atpaliek no pirmskrīzes līmeņa.

Uzlabojoties situācijai budžetā ir atsācis pieaugt arī **sabiedriskais patēriņš**. 4.ceturkšņa laikā tas palielinājās par 1,1% (pēc sezonāli izlīdzinātiem datiem) un bija par 5,6% lielāks nekā 2012.gada 4.ceturksnī. Kopumā 2013.gadā sabiedriskais patēriņš bija par 3,6% lielāks nekā 2012.gadā.

Investīciju apjomi 4.ceturksnī būtiski samazinājās un bija par 10,3% zemāki nekā pirms gada. Kopumā 2013.gadā investīciju apjomi saruka par 4,3%. Tas bija saistīts ar tendencēm atsevišķās apstrādes rūpniecības nozarēs, kā kokapstrādē un metālapstrādē, kā arī iepriekšējā gadā veiktajiem apjomīgiem investīciju projektiem enerģētikas nozarē. Jāatzīmē, ka investīcijas ir gandrīz uz pusi mazākas nekā 2007.gadā. Zems banku kredītēšanas līmenis joprojām ir viens no investīcijas ierobežojošiem faktoriem. Jāatzīmē, ka būtiska ir valsts loma investēšanas procesā – vājas kredītēšanas apstākļos valsts nodrošina nozīmīgu atbalstu privātajām investīcijām ar ES struktūrfondu līdzfinansējumu.

2013.gadā, saistībā ar zemo pieprasījumu ārējos tirgos, **preču un pakalpojumu eksporta** pieaugums kļuva mērenāks. 2013.gadā, salīdzinot ar iepriekšējo gadu, preču un pakalpojumu eksporta apjomi palielinājās par 1%. 2013.gada 4.ceturksnī eksports saglabājās iepriekšējā ceturkšņa līmenī. 2013.gadā kopējo preču eksporta attīstību pozitīvi ietekmēja lielākoties mašīnbūves produkcijas, koksnes un tās izstrādājumu, kā arī lauksaimniecības un pārtikas produktu eksporta apjomu pieaugumi. Saistībā ar AS „Liepājas metalurģs” darbības apturēšanu ievērojami samazinājās metālu un to izstrādājumu eksports.

2013.gadā **preču un pakalpojumu importa** apjomi samazinājās (par 1,7%). 4.ceturksnī, salīdzinot ar 2012.gada 4.ceturksni, imports samazinājās par 3%. To lielā mērā ietekmēja samazinājums atsevišķās preču grupās, tādās kā minerālie produkti un transportlīdzekļi, kā arī pakalpojumu importa apjomu kritums.

Preču un pakalpojumu ārējās tirdzniecības bilances deficīts 2013.gadā bija -1,9% no IKP, kas bija gandrīz divas reizes zemākā līmenī nekā gadu iepriekš.

Nodaļas turpinājumā ir atspoguļota statistiskā informācija par IKP komponentēm no izlietojuma puses – privātā un valdības patēriņa, bruto pamatkapitāla veidošanas, krājumu izmaiņu, kā arī eksporta un importa dinamiku, struktūru un devumu iekšzemes kopproduktā.

3.1.tabula. IKP no izlietojuma puses

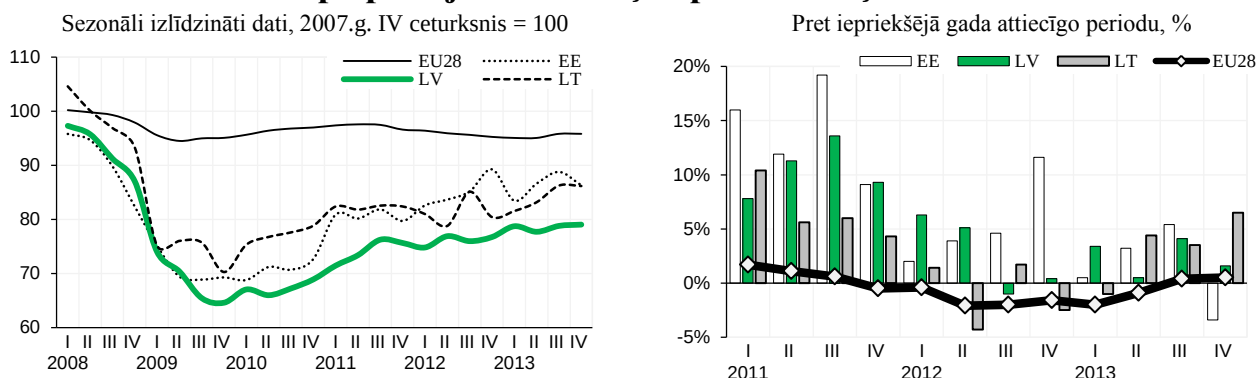
Pieauguma tempi, % pret iepriekšējā gada atbilstošo periodu, sezonāli neizlīdzināti dati										
	2012	2013	2012				2013			
			I	II	III	IV	I	II	III	IV
Privātais patēriņš	5,8	5,4	5,7	7,4	5,4	4,5	5,9	6,5	4,9	4,3
Valsts patēriņš	-0,2	3,6	0,7	0,5	-1,7	-0,2	1,1	5,8	1,4	5,6
Kopējā pamatkapitāla veidošana	8,7	-4,3	35,7	16,4	-1,9	1,0	-11,9	1,1	3,0	-10,3
Eksports	9,4	1,0	12,4	5,9	9,4	10,1	3,6	2,4	-1,3	0,0
Imports	4,5	-1,7	11,2	6,2	-0,4	2,5	2,2	-4,2	-1,4	-3,0
IKP	5,2	4,1	7,1	4,9	4,6	4,6	3,8	4,4	4,6	3,6

Struktūra, % no IKP										
	2012	2013	2012				2013			
			I	II	III	IV	I	II	III	IV
Privātais patēriņš	62,4	62,5	65,5	64,0	61,7	59,0	65,8	64,4	60,9	59,8
Valsts patēriņš	16,6	16,5	15,3	18,4	14,5	17,9	16,9	17,5	14,5	17,2
Kopējā pamatkapitāla veidošana	22,8	21,1	19,8	20,7	25,0	25,0	17,2	20,3	24,5	21,7
Izmaiņas krājumos	2,2	1,7	5,1	2,6	1,8	0,0	4,3	-1,5	2,9	1,4
Eksports	61,6	59,7	62,1	60,1	62,6	61,6	63,2	59,4	58,0	58,6
Imports	65,5	61,5	67,7	65,7	65,7	63,4	67,4	60,1	60,8	58,7
Eksporta-importa saldo	-3,9	-1,9	-5,6	-5,7	-3,1	-1,8	-4,2	-0,7	-2,8	-0,1
IKP	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

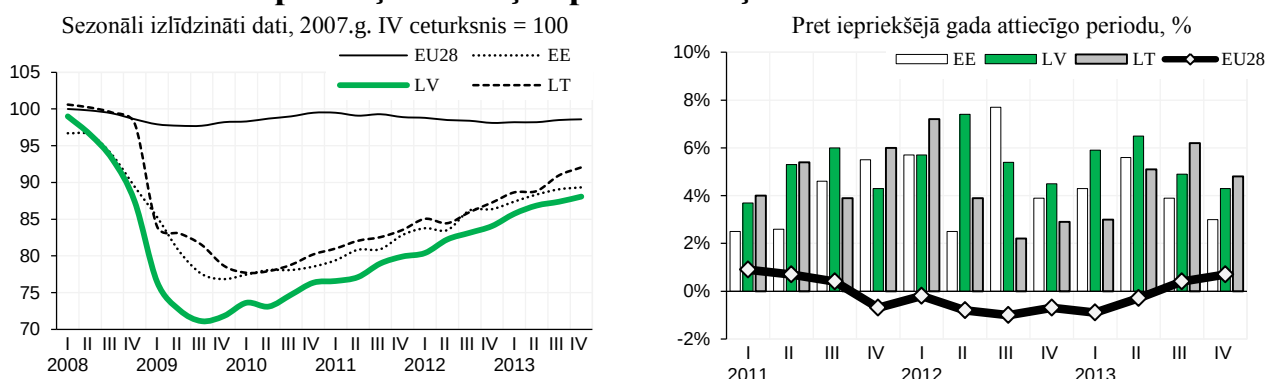
Ieguldījums pieaugumā, %										
	2012	2013	2012				2013			
			I	II	III	IV	I	II	III	IV
Privātais patēriņš	3,6	3,3	3,8	4,6	3,4	2,7	3,8	4,2	3,0	2,5
Valsts patēriņš	0,0	0,6	0,1	0,1	-0,3	0,0	0,2	1,1	0,2	1,0
Kopējā pamatkapitāla veidošana	1,9	-1,0	5,5	2,9	-0,5	0,2	-2,4	0,2	0,8	-2,6
Izmaiņas krājumos	-2,8	-0,6	-2,7	-2,3	-3,8	-2,5	1,4	-5,2	0,5	0,8
Eksports	5,5	0,6	7,4	3,4	5,6	5,8	2,2	1,4	-0,8	0,0
Imports	-2,9	1,1	-7,0	-3,9	0,3	-1,6	-1,5	2,7	1,0	1,9
IKP	5,2	4,1	7,1	4,9	4,6	4,6	3,8	4,4	4,6	3,6

Pieauguma tempi, % pret iepriekšējo ceturksni, sezonāli izlīdzināti dati												
	2011				2012				2013			
	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III	IV
Privātais patēriņš	0,3	0,7	2,4	1,2	0,6	2,3	1,1	1,1	2,0	1,3	0,6	0,8
Valsts patēriņš	0,8	0,2	0,3	-0,6	-0,2	-0,1	0,6	0,4	1,3	1,2	0,4	1,1
Kopējā pamatkapitāla veidošana	6,7	8,0	12,6	-1,9	11,1	-7,2	0,1	4,6	-3,1	-0,4	-1,3	-5,2
Eksports	3,1	3,7	1,3	2,1	3,2	1,2	2,5	0,9	-0,4	0,0	-0,4	0,3
Imports	6,5	5,6	3,8	0,6	0,3	1,9	-2,3	1,8	-0,3	-2,8	0,4	-0,5
IKP	1,1	2,5	1,3	0,4	0,7	2,2	1,6	1,2	1,7	0,1	1,2	0,8

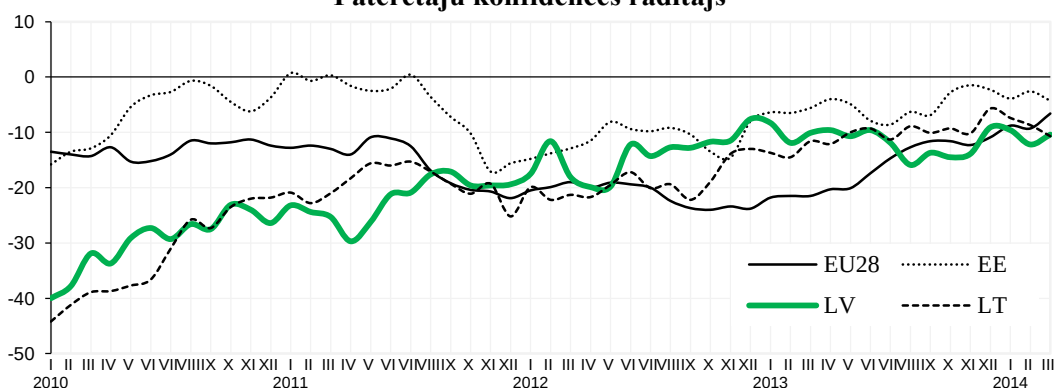
3.1.attēls. Iekšzemes pieprasījuma izmaiņas pa ceturkšņiem

3.2.attēls. Privātā patēriņa izmaiņas pa ceturkšņiem

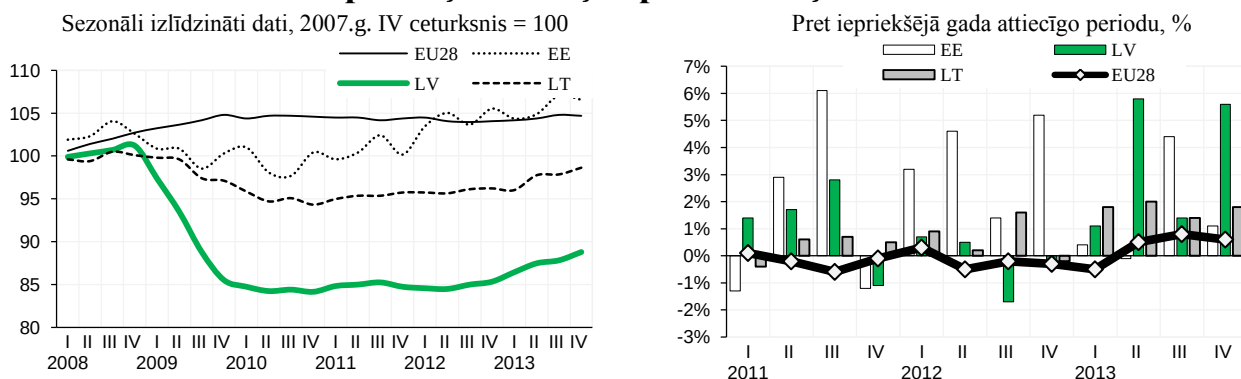

Patērētāju konfidences rādītājs*

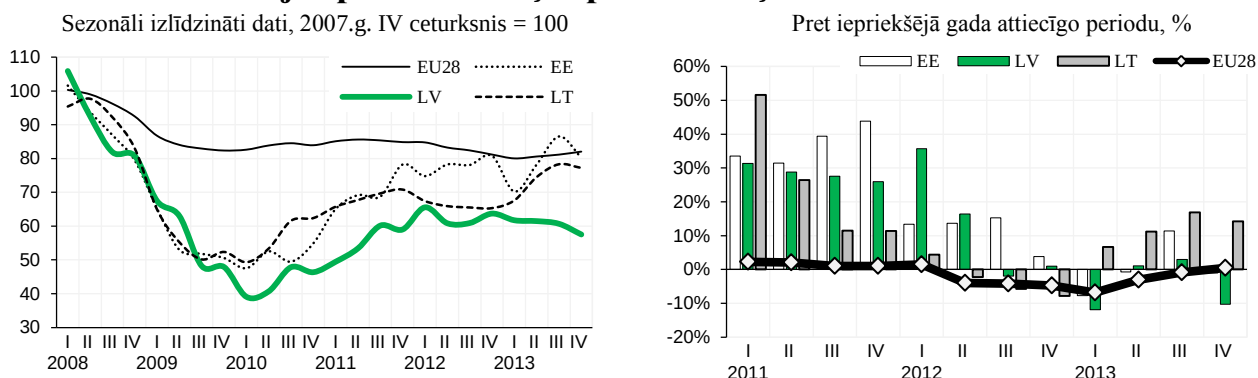

* Patērētāju konfidences rādītāju aprēķina kā atbilžu saldo vidējo lielumu uz 4 jautājumiem: par finansiālo situāciju, vispārējo ekonomisko situāciju, bezdarba novērtējumu un uzkrājumiem nākošos 12 mēnešos.

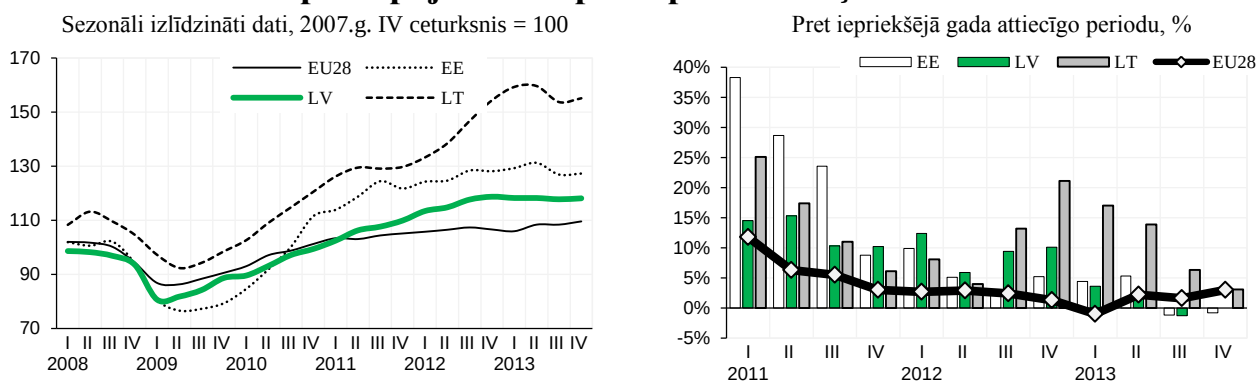
3.3.attēls. Sabiedriskā patēriņa izmaiņas pa ceturkšņiem

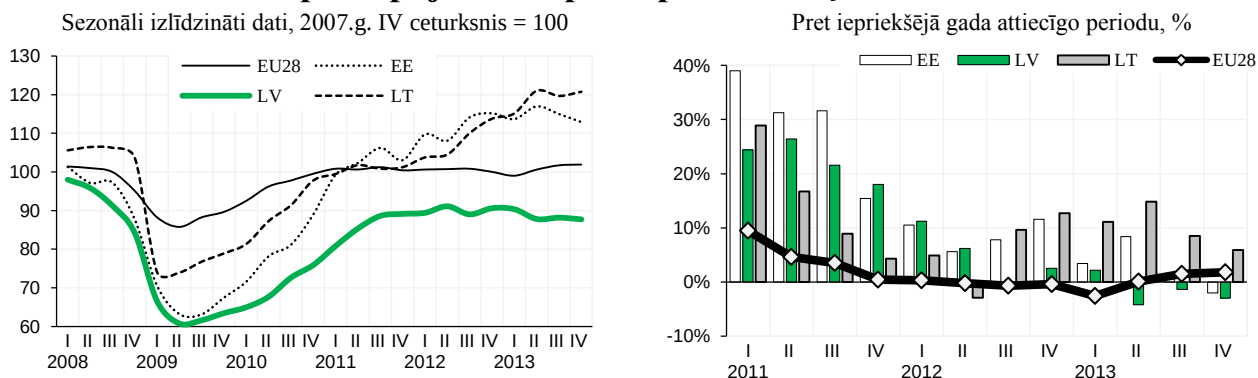
3.4.attēls. Investīcijas pamatlīdzekļos pa ceturkšņiem

3.5.attēls. Preču un pakalpojumu eksports pa ceturkšņiem

3.6.attēls. Preču un pakalpojumu imports pa ceturkšņiem

4. Ārējais sektors

Kopš 2010.gada maksājumu bilances tekošais konts ir neliela deficīta līmenī, kas liecina par Latvijas ekonomikas ārējo sabalansētību. 2011.gadā tekošā konta deficīts bija 2,2% no IKP, 2012.gadā – 2,5% no IKP. Savukārt 2013.gadā tekošā konta negatīvā balance sasniedza 0,8% no IKP.

Latvijas **tekošā konta** stāvokli pārsvarā nosaka izmaiņas ārējās tirdzniecības bilancē. Ārējās tirdzniecības bilances ievērojamā uzlabošanās krīzes gados tika panākta ar nozīmīgu importa apjomu samazināšanos sakarā ar iekšzemes pieprasījuma kritumu. Pēdējos gados bilances uzlabošanos ietekmē arī eksporta kāpums.

2012.gadā **ārējās tirdzniecības** deficīts bija 9,8% līmenī no IKP (salīdzinājumam 2007.gadā deficīts sastādīja 24% no IKP). Ārējās tirdzniecības bilances uzlabošanos noteica straujāks eksporta nekā importa apjomu pieaugums. Jāatzīmē, ka 2012.gadā faktiskajās cenās gan eksporta, gan importa dinamika bija visai strauja, savukārt 2013.gadā preču eksporta un importa apjomi praktiski saglabājās iepriekšējā gada līmenī un ārējās tirdzniecības bilances deficīts sasniedza 9% no IKP jeb par 1,4 procentpunktiem zemākā līmenī nekā gadu iepriekš.

Pakalpojumu bilance joprojām ir pozitīva un par 65% nosedz ārējās tirdzniecības deficītu. 2012.gadā pakalpojumu bilances pārpalikums bija 6,8% no IKP, gandrīz divas reizes pārsniedzot 2007.gada līmeni. 2013.gadā pakalpojumu eksports pieauga par 4,8%, kamēr imports saglabājās iepriekšējā gada līmenī un pakalpojumu bilances pārpalikums sasniedza 7,1% no IKP.

Ienākumu bilances stāvokli galvenokārt nosaka nerezidentu uzņēmumu rentabilitātes izmaiņas. Saistībā ar ārvalstu investoru zaudējumiem krīzes laikā ienākumu bilance bija pozitīva. Uzlabojoties ekonomiskai situācijai, ienākumu bilance kopš 2011.gada ir negatīva. 2012.gadā ienākumu bilances deficīts bija 1,8% līmenī no IKP, savukārt 2013.gadā tas samazinājās līdz 1,4% no IKP, ko ietekmēja nerezidentu ieguldījumu ienākumu pieaugums. Jāatzīmē, ka nerezidentu ienākumi no ieguldījumiem Latvijas tautsaimniecībā 2013.gadā bija gandrīz par 30% mazāki nekā 2007.gadā, savukārt nerezidentu ienākumi no dividendēm un filiāļu sadalītā peļņa par 35% pārsniedza 2007.gada līmeni.

Kārtējo pārvedumu konts ir pozitīvs, saglabājoties iepriekšējo gadu līmenī. 2013.gadā kārtējo pārvedumu konta pārpalikums bija 2,5% no IKP (2011.gadā – 2,9% no IKP). Konta stāvokli pamatā nosaka ES fondu līdzekļu saņemšanas grafiks.

Kopš 2010.gada **finanšu konta** deficīts samazinās. Vienlaikus samazinās arī finanšu plūsmu nepastāvīgums un 2013.gadā finanšu plūsmu ceturkšņu svārstību amplitūda bija mērenāka nekā 2012.gadā.

Kopumā 2012.gadā finanšu konta bilances pozitīvais saldo bija 2,9% līmenī no IKP ar izteikti lielām ceturkšņu svārstībām. Savukārt 2013.gadā finanšu konta bilances svārstības bija mērenākas. Turklāt tikai gada 1.ceturksnī finanšu kontā bija deficīts 0,3% no IKP, bet kopš 2.ceturkšņa finanšu konta bilance bija pozitīvā, attiecīgi 1%, 2,1% un 0,5% no IKP līmenī. Kopumā 2013.gadā finanšu konta pozitīvā bilance sasniedza 1% no IKP līmeni.

Salīdzinoši augstā līmenī saglabājas ienākošo ĀTI intensitāte. 2011.gadā ienākošās ĀTI plūsmas bija 5,2% līmenī no IKP. 2012.gadā un 2013.gadā piesaistīto ĀTI apjoms bija nedaudz mērenāks un sasniedza attiecīgi 3,9% un 2,6% no IKP.

Saskaņā ar Latvijas starptautisko investīciju bilanci 2013.gada beigās uzkrātās ĀTI Latvijas ekonomikā sasniedza 11471,9 milj. EUR, kas bija par 12% vairāk nekā 2012.gada beigās. ĀTI daļa uzkrātā ārvalstu kapitāla struktūrā veidoja gandrīz 30 procentus.

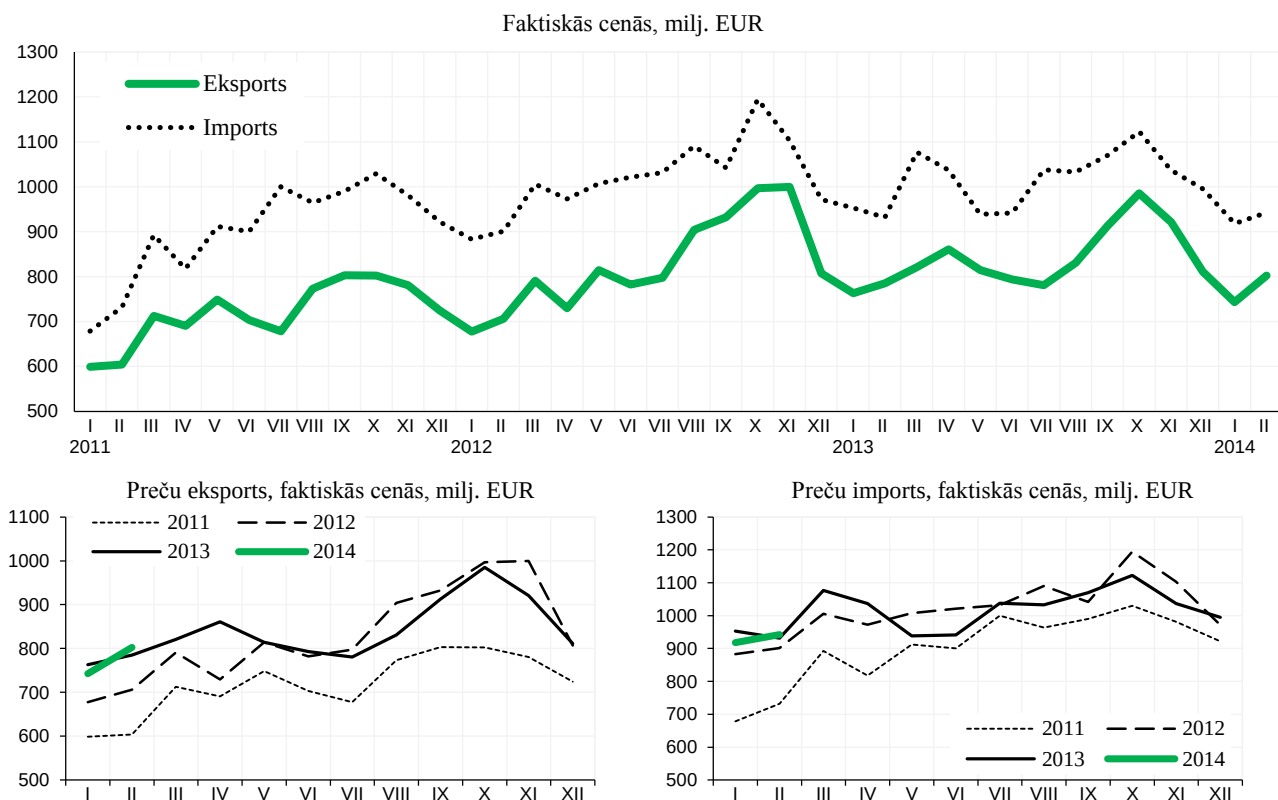
Portfeļinvestīciju daļa ienākošās finanšu plūsmās ir neliela un pēdējos trīs gados nepārsniedz 10%. 2012.gadā portfeļinvestīciju balance bija ar pārpalikumu (4,5% no IKP), ko noteica valsts sektora ārējo parādsaistību palielināšanās. Portfeļinvestīciju plūsmu svārstības būtiski ietekmē banku sektora bilanci stabilizācijas darījumi, kā arī valsts ārējā parāda restrukturizācija. Savukārt 2013.gadā portfeļinvestīciju konts bija ar nelielu deficītu 0,1 % līmenī no IKP.

Nozīmīgas svārstības ir vērojamas citu investīciju postenī. 2012.gadā citu investīciju balance bija negatīva – 5,1% no IKP. 2013.gadā citu investīciju bilances deficīts samazinājās līdz 0,7% no IKP. Portfeļinvestīciju un citu investīciju bilances svārstības pārsvarā ir saistītas ar finanšu sektora stabilizācijas pasākumiem un valsts sektora parādu restrukturizāciju.

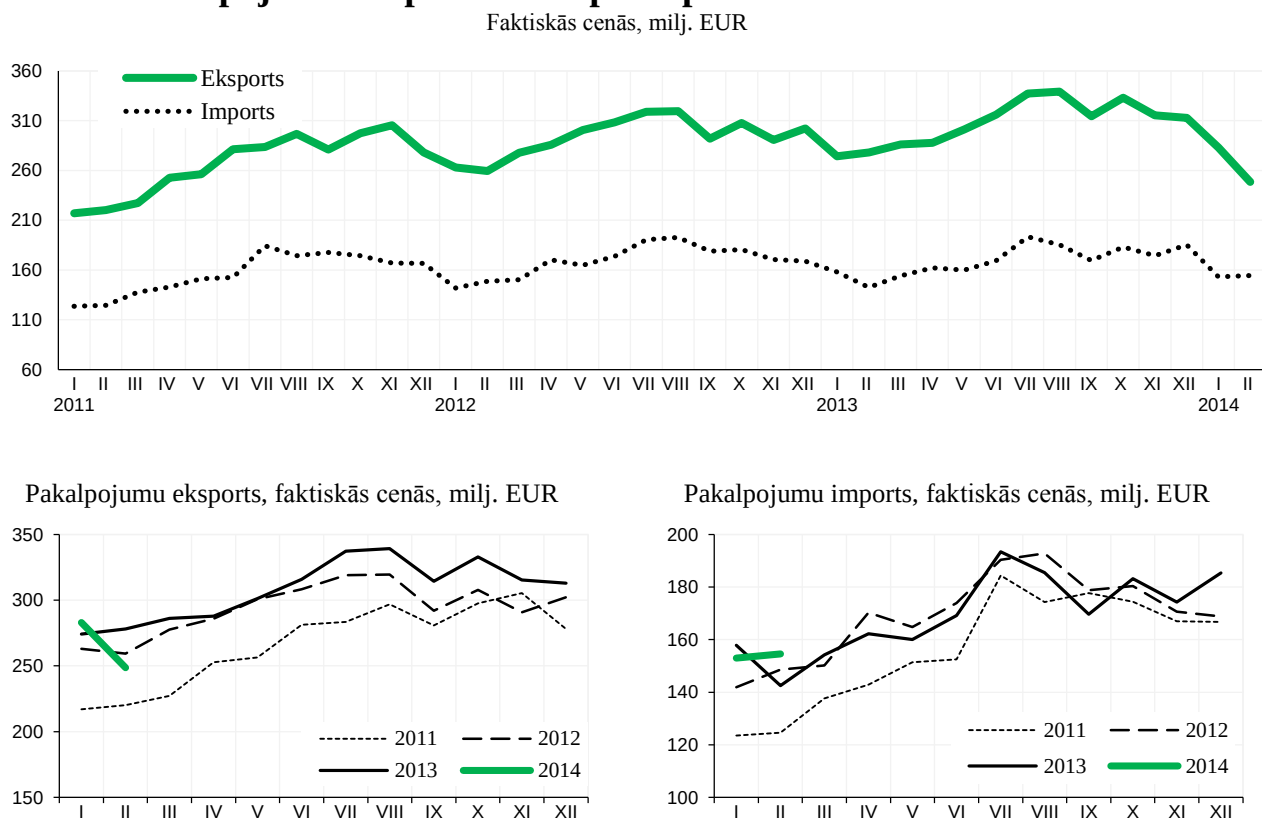
Kā liecina Latvijas starptautisko investīciju bilances dati, 2013.gada beigās valdības bruto ārējais parāds bija 6839 milj. EUR (29,3% no IKP) jeb gandrīz par 4% zemākā līmenī nekā pirms gada. Kaut arī valdības ārējais parāds samazinājās, tomēr Latvijas kopējais bruto ārējais parāds pieauga par 1%, ko lielā mērā noteica privātā sektora ilgtermiņa parādsaistību pieaugums pret tiešajiem investoriem. 2013.gada beigās Latvijas bruto ārējais parāds veidoja 130,5% no IKP.

Nodaļas turpinājumā atspoguļota preču un pakalpojumu eksporta-importa dinamika, kā arī maksājumu bilances tekošais un finanšu konts.

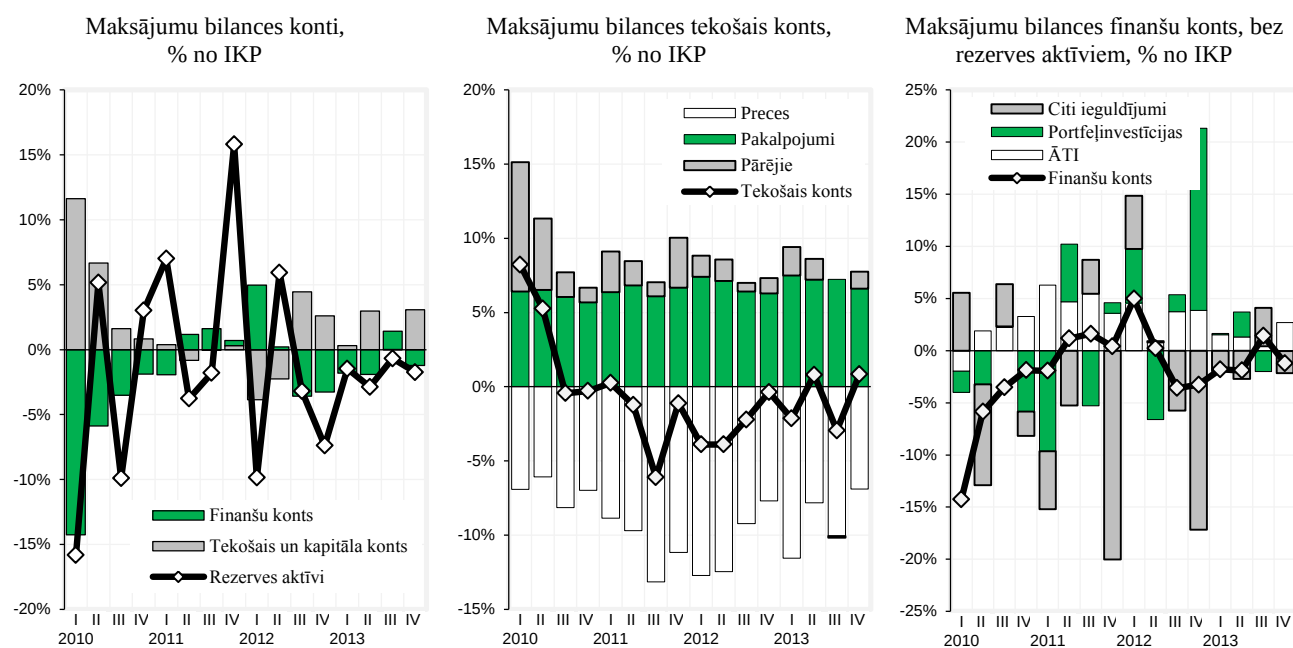
4.1.attēls. Preču eksports un imports pa mēnešiem

4.2.attēls. Pakalpojumu eksports un imports pa mēnešiem

4.3.attēls. Maksājumu bilance pa ceturkšņiem

5. Valdības finanses un valsts finanšu sektors

Valdības finanses

Finanšu ministrijas vērtējumā 2013.gada **vispārējās valdības budžeta balance** (atbilstoši Eiropas kontu sistēmas metodoloģijai) nepārsniegs 2012.gada līmeni, kas ir -1,3% no IKP, taču oficiālie rezultāti var atšķirties un tie kļūs pieejami, kad Centrālā statistikas pārvalde iesniegs *Eurostat* valsts parāda un valsts budžeta deficīta aprīļa notifikāciju.

Konsolidētā kopbudžeta finansiālais deficīts (atbilstoši naudas plūsmas metodoloģijai) 2013.gadā bija 128,4 milj. eiro, kā rezultātā finansiālā balance salīdzinājumā ar 2012.gadu samazinājās par 166,8 milj. eiro. 2013.gada finansiālo deficītu galvenokārt veidoja pašvaldību konsolidētā budžeta finansiālais deficīts 119,9 milj. eiro apmērā.

Konsolidētā kopbudžeta ieņēmumi 2013.gadā bija 8380,6 milj. eiro, kas ir par 205,6 milj. eiro jeb 2,5% vairāk nekā 2012.gadā. Ieņēmumu pieaugumu galvenokārt nodrošināja nodokļu ieņēmumu pieaugums par 323,6 milj. eiro jeb 5,3%, tai pat laikā nenodokļu ieņēmumi samazinājās par 31 milj. eiro jeb 5,5% salīdzinājumā ar 2012.gadu.

2014.gada divos mēnešos konsolidētā kopbudžeta ieņēmumi bija 1371 milj. eiro, kas ir par 123,1 milj. eiro jeb 9,9% vairāk nekā 2013.gada atbilstošajā periodā. Nodokļu ieņēmumi 2014.gada divos mēnešos pieauga par 31,9 milj. eiro jeb 3,1%, salīdzinot ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu.

Konsolidētā kopbudžeta izdevumi 2013.gadā bija 8508,9 milj. eiro, kas ir par 364,9 milj. eiro jeb 4,5% vairāk nekā 2012.gadā. Izdevumu pieaugumu galvenokārt veidoja kārtējo izdevumu pieaugums par 195,6 milj. eiro jeb 7,3% un izdevumu pieaugums sociālajiem pabalstiem par 109,1 milj. eiro jeb 4,8% salīdzinājumā ar 2012.gadu. Savukārt kārtējo izdevumu pieaugumu 2013.gadā veidoja ar atlīdzību saistīto izdevumu pieaugums par 116,6 milj. eiro jeb 7,1 % un izdevumu pieaugums precēm un pakalpojumiem par 79 milj. eiro jeb 7,6 %, salīdzinot ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu.

Savukārt konsolidētā kopbudžeta izdevumi 2014.gada divos mēnešos bija 1301,6 milj. eiro, kas ir par 33,5 milj. eiro jeb 2,6% vairāk nekā 2013.gada attiecīgajā periodā.

Kopējie nodokļu ieņēmumi (ieskaitot iemaksas fondēto pensiju shēmā) 2013.gadā bija 6622,5 milj. eiro, kas ir par 412,3 milj. eiro jeb 6,6 % vairāk nekā iepriekšējā gadā. To galvenokārt noteica pievienotās vērtības nodokļa, sociālo apdrošināšanas iemaksu un iedzīvotāju ienākuma nodokļa ieņēmumu pieaugums.

2014.gada divos mēnešos kopējie nodokļu ieņēmumi (ieskaitot iemaksas fondēto pensiju shēmā) bija 1 084,3 milj. eiro, kas ir par 54 milj. eiro jeb 5,2% vairāk nekā iepriekšējā gadā.

Uzņēmumu ienākuma nodokļa ieņēmumi 2013.gadā tika iekasēti par 15,5 milj. eiro jeb 4,5% vairāk nekā 2012.gadā 362,5 milj. eiro apmērā. To ietekmēja uzņēmumu ienākuma nodokļa iemaksu samazinājums un atmaksu pieaugums.

2014.gada divos mēnešos uzņēmumu ienākuma nodokļa ieņēmumi bija 54,4 milj. eiro, kas salīdzinājumā ar 2013.gada diviem mēnešiem ir par 0,3 milj. eiro

jeb 0,5% mazāk un tas galvenokārt saistīts ar atmaksātās summas pieaugumu. 2014.gada divos mēnešos atmaksātās summas pieaugušas par 1,5 milj. eiro jeb 48,6%, salīdzinot ar 2013.gada attiecīgo periodu. Savukārt uzņēmumu ienākuma nodokļa iemaksas 2014.gada divos mēnešos pieaugušas par 1,2 milj. eiro jeb 2,1%, salīdzinot ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu.

Pievienotās vērtības nodokļa ieņēmumi 2013.gadā bija 1 666,8 milj. eiro, kas salīdzinājumā ar 2012.gadu ir par 78 milj. eiro jeb 4,9% vairāk, kas skaidrojams ar mazumtirdzniecības apgrozījuma un saimnieciskās darbības, kā arī importa apjoma palielināšanos.

Pievienotās vērtības nodokļa bruto iemaksas 2013.gadā bija 2 661,3 milj. eiro, t.i., par 113,2 milj. eiro jeb 4,4 % vairāk nekā 2012.gadā, kas skaidrojams ar mērenu mazumtirdzniecības apjoma kāpumu. Savukārt ar Pievienotās vērtības nodokļa likuma stāšanos spēkā (01.01.2013.) mainījās nodokļa atmaksāšanas kārtība, proti, nodoklis atmaksājams 30 dienu laikā pēc deklarācijas iesniegšanas termiņa (t.i., 20.datuma) nevis pēc faktiskā iesniegšanas datuma, kā bija iepriekš. Nodokļa atmaksas kārtības maiņa nav būtiski ietekmējusi kopējo atmaksāto pievienotās vērtības nodokļa summu gadā. Pievienotās vērtības nodokļa atmaksas 2013.gadā tika veiktas 994,5 milj. eiro apmērā, t.i., par 35,1 milj. eiro jeb 3,7 % vairāk nekā 2012.gadā.

2014.gada divos mēnešos pievienotās vērtības nodokļa ieņēmumi bija 302,5 milj. eiro, kas salīdzinājumā ar 2013.gada diviem mēnešiem bija par 49,5 milj. eiro jeb 19,6 % vairāk. Pievienotās vērtības nodokļa ieņēmumus būtiski ietekmēja atmaksu samazinājums, salīdzinājumā ar 2013.gada diviem mēnešiem tika atmaksāts par 34,4 milj. eiro jeb 17,6 % mazāk.

Akcīzes nodokļa ieņēmumi 2013.gadā bija 730,9 milj. eiro, kas ir par 27,1 milj. eiro jeb 3,9% vairāk nekā iepriekšējā gada atbilstošajā periodā. Akcīzes nodokļa ieņēmumu palielinājumu galvenokārt ietekmēja akcīzes nodokļa ieņēmumu pieaugums no naftas produktiem un no alkoholiskajiem dzērieniem.

Akcīzes nodokļa ieņēmumi 2014.gada divos mēnešos bija 117,9 milj. eiro, kas ir par 2,5 milj. eiro jeb 2,1% mazāk nekā iepriekšējā gada atbilstošajā periodā. Akcīzes nodokļa ieņēmumu samazinājumu galvenokārt ietekmēja akcīzes nodokļa no alkoholiskiem dzērieniem ieņēmumu samazinājums par 4,9 milj. eiro jeb 20,6%, kas galvenokārt saistīts ar piešķirto nodokļa samaksas termiņa pagarinājumu 5,1 milj. eiro apmērā, un ieņēmumu samazinājums no dabasgāzes par 1,5 milj. eiro jeb 21,7%, jo šī gada pirmie divi mēneši bija siltāki kā 2013.gada attiecīgajā periodā.

Iedzīvotāju ienākuma nodokļa ieņēmumi 2013.gadā tika iekasēti 1 333,0 milj. eiro apmērā, kas ir par 92,7 milj. eiro jeb 7,5% vairāk nekā 2012.gadā.

2014.gada divos mēnešos iedzīvotāju ienākuma nodokļa ieņēmumi bija 205,3 milj. eiro, kas salīdzinājumā ar 2013.gada diviem mēnešiem bija par 7,7 milj. eiro jeb 3,6% mazāk. Nodokļa ieņēmumu neizpilde skaidrojama ar to, ka daļa maksājumu par 2014.gada janvāri tika samaksāti 2013.gada decembrī, jo Latvija 2014.gada 1.janvārī pievienojās eiro zonai. Saskaņā ar Valsts ieņēmumu dienesta datiem, 2014.gada janvārī darba ņēmēju, par kuriem veiktas sociālās apdrošināšanas iemaksas, skaits pieaudzis par 0,4% salīdzinājumā ar 2013.gada janvārī, savukārt š.g. divos mēnešos nodarbināto ienākumi palielinājušies par 8% salīdzinājumā ar

2013.gada atbilstošo periodu. Saskaņā ar Nodarbinātības valsts aģentūras informāciju, bezdarba līmenis 2014.gada februārī beigās bija 9,9%, kas ir par 1 procentpunktu mazāk nekā 2013.gada februārī.

Sociālās apdrošināšanas iemaksas (ieskaitot iemaksas valsts fondēto pensiju shēmā) 2013.gadā tika iekasētas 2 177 milj. eiro apmērā, kas bija par 185,8 milj. eiro jeb 9,3% vairāk nekā 2012.gadā.

2014.gada divos mēnešos sociālās apdrošināšanas iemaksas tika iekasētas 341,9 milj. eiro apmērā, kas bija par 7 milj. eiro jeb 2,1% vairāk nekā 2013.gada divos mēnešos. Tai skaitā sociālās apdrošināšanas iemaksas valsts speciālajā budžetā bija 300,8 milj. eiro un iemaksas fondēto pensiju shēmā – 41,1 milj. eiro. Tāpat kā iedzīvotāju ienākuma nodokļa ieņēmumus, arī sociālās apdrošināšanas iemaksu ieņēmumus ietekmēja Latvijas pievienošanās eiro zonai.

Banku sektors

Pāreja uz eiro valūtu ir veicinājusi banku piesaistīto rezidentu noguldījumu apjoma pieaugumu. 2013.gada 4.ceturkšņa beigās tie bija 10,3 miljardi eiro, kas bija par 1205,9 milj. eiro jeb 13,3% vairāk nekā pirms gada. Nerezidentu noguldījumi šajā laikā pieauga lēnāk (par 6,3%) un 2013.gada 4.ceturksnī veidoja gandrīz pusi no kopējā noguldījumu apjoma.

Turpina pieaugt no jauna izsniegto kredītu apjoms – 2013.gada 4.ceturksnī no jauna tika izsniegti kredīti 981,1 milj. eiro apmērā, kas bija par 11,2% vairāk nekā 2012.gada attiecīgajā periodā. Straujāk pieauga rezidentiem no jauna izsniegto kredītu apjoms (par 15,8%), savukārt nerezidentiem – par 4,7%. Banku sektora kopējā kredītportfelī rezidentiem izsniegto kredītu īpatsvars 2013.gada 4.ceturksnī bija 61%. Pozitīvas tendences vērojamas mājсаimniecību un uzņēmējdarbības kreditēšanā – no jauna izsniegto kredītu apjoms pieauga attiecīgi par 26% un 34,8%. Visstraujāk pieauga lielajiem uzņēmumiem no jauna izsniegto kredītu apjoms.

Kopš 2012.gada beigām pieaug mājсаimniecībām mājokļa iegādei, rekonstrukcijai un remontam izsniegto kredītu apjoms, tajā pašā laikā mājokļu kreditēšanu ierobežo mājсаimniecību spēja samaksāt pirmo iemaksu un uzņemties ilgstošas kredītsaistības.

Tautсаimniecības nozarēs 2013.gada 4.ceturksnī ievērojami pieauga no jauna izsniegto kredītu apjoms izglītībā, izmitināšanas un ēdināšanas pakalpojumos, tirdzniecībā un apstrādes rūpniecībā.

Lai gan no jauna izsniegto kredītu apjoms turpina pieaugt, tomēr atmaksāto kredītu apmērs joprojām ir lielāks un līdz ar to kopējie kredītu atlikumi turpina samazināties. 2013.gada 4.ceturkšņa beigās, salīdzinot ar iepriekšējā gada attiecīgo periodu, kredītu atlikumi saruka par 6,3%. Šajā periodā industriālo kredītu atlikumi saruka par 8,6%, savukārt komerckredītu atlikumi nedaudz pieauga. Joprojām strauji turpina sarukt arī patēriņa kredītu atlikumi (par 33,1%). Hipotekāro kredītu atlikumi saruka par 6,8 procentiem.

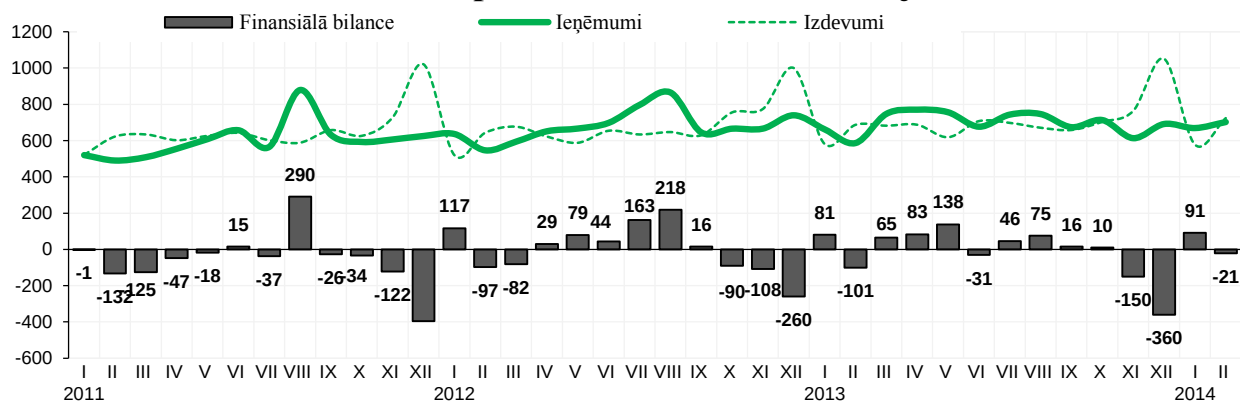
Tautсаimniecības nozarēm izsniegto kredītu atlikumi 2013.gada 4.ceturksnī bija par 4,8% mazāki nekā gadu iepriekš. Izsniegto kredītu atlikumi saruka gandrīz visās nozarēs. Pieaugums bija vērojams sabiedrisko pakalpojumu, finanšu un apdrošināšanas darbībās un citu komercpakalpojumu nozarēs.

Turpina uzlaboties kredītportfeļa kvalitāte – 2013.gada beigās ar maksājuma kavējumu bija 14,6% kredītu – kas ir labākais rādītājs kopš 2008.gada. Kredīti ar maksājumu kavējumu virs 90 dienām veido gandrīz 60% no visiem kredītiem ar kavējumu.

2013.gada 4.ceturksnī pieauga eiro izsniegto īstermiņa un ilgtermiņa kredītu procentu likmes. Straujāks pieaugums bija vērojams ilgtermiņa procentu likmei kas sasniedza augstāko rādītāju 9,4%. Īstermiņa un ilgtermiņa procentu likmju svārstības piesaistītajiem noguldījumiem bija – attiecīgi 0,3% un 1,4 procenti.

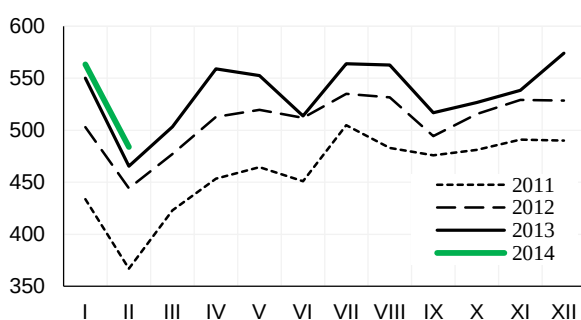
Nodaļas turpinājumā ir sniegti dati par valsts konsolidētā kopbudžeta finansiālajiem rādītājiem, nodokļu ieņēmumiem, izsniegtajiem kredītiem, to struktūru un veidiem, kā arī izsniegto kredītu vidējās svērtās procentu likmes.

5.1.attēls. Valsts konsolidētā kopbudžeta finansiālie rādītāji, milj. EUR

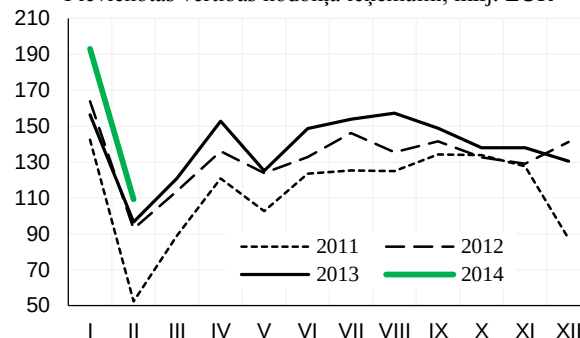

5.2.attēls. Nodokļu ieņēmumi

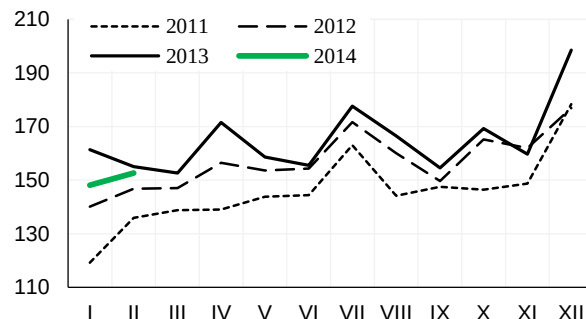
Nodokļu ieņēmumi kopā, milj. EUR

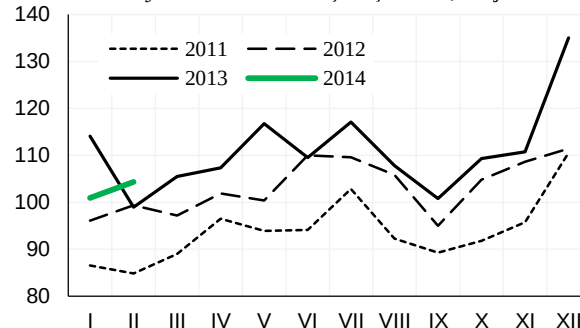
Pievienotās vērtības nodokļa ieņēmumi, milj. EUR

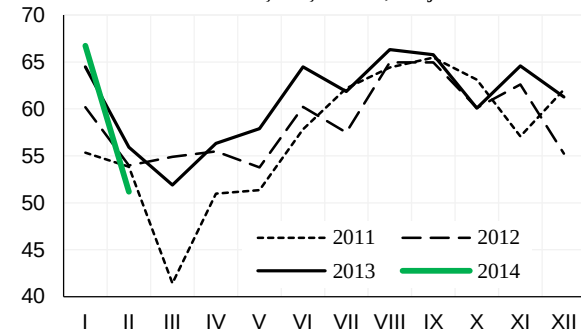
Valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas (neieskaitot valsts fondēto pensijas shēmu līdzekļus), milj. EUR

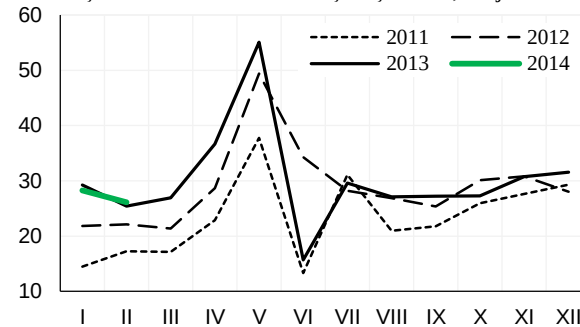
Iedzīvotāju ienākuma nodokļa ieņēmumi, milj. EUR

Akcīzes nodokļa ieņēmumi, milj. EUR

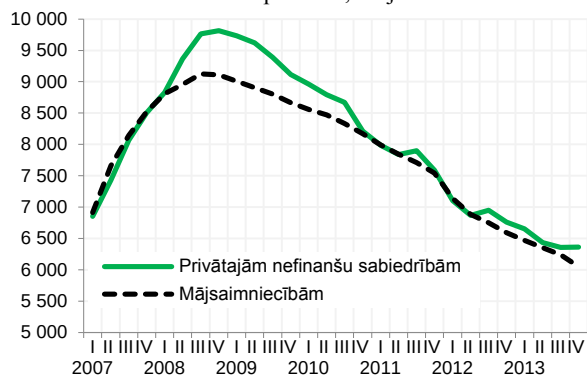

Uzņēmumu ienākuma nodokļa ieņēmumi, milj. EUR

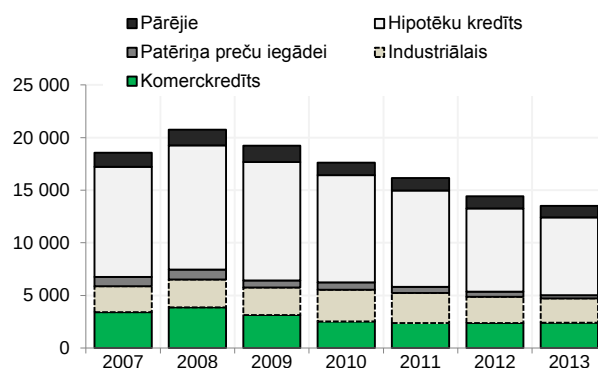

5.3.attēls. Rezidentu finanšu iestādēm, nefinanšu sabiedrībām un mājsaimniecībām izsniegtie kredīti

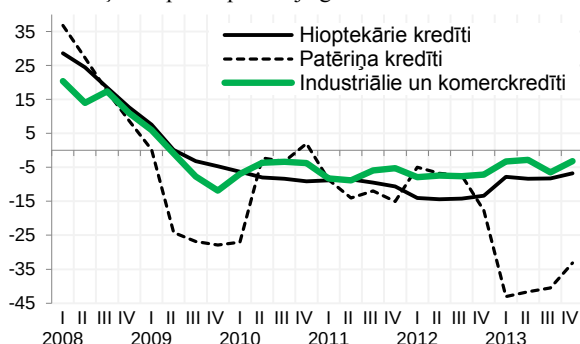
Privātajām nefinanšu sabiedrībām un mājsaimniecībām izsniegto kredītu kopsumma, milj. eiro

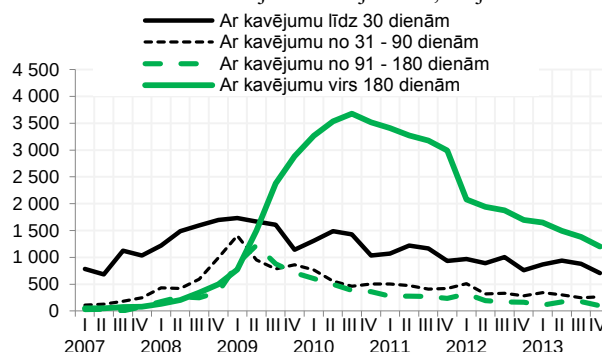
Izsniegto kredītu apjoms un struktūra, perioda beigās, milj. eiro

Izsniegtie kredīti pa to veidiem, izmaiņas % pret iepriekšējā gada atbilstošo ceturksni

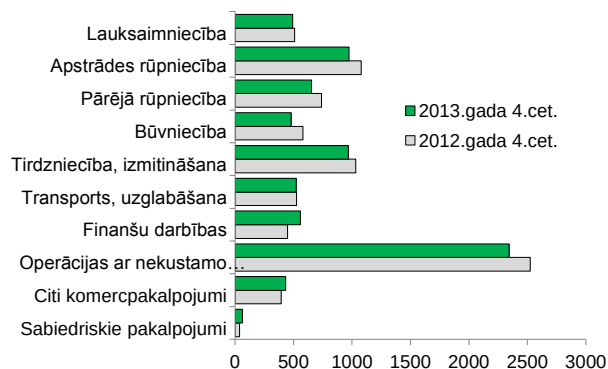

Kredīti ar maksājumu kavējumiem, milj. eiro

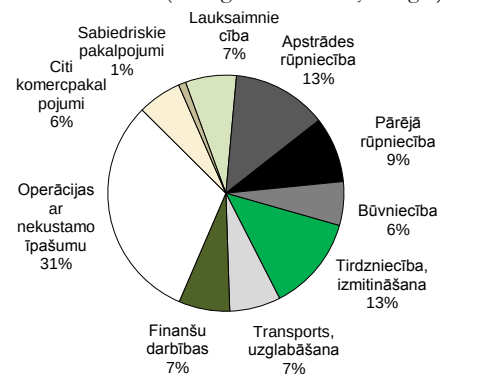

Kredīti rezidentiem sadalījumā pa tautsaimniecības nozarēm

Izsniegto kredītu atlikumi perioda beigās, milj. eiro

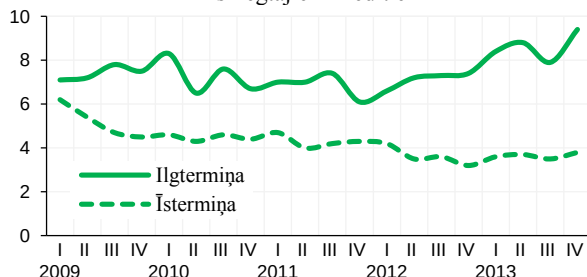

Izsniegto kredītu atlikumu struktūra, % (2013.gada 4.ceturkšņa beigās)

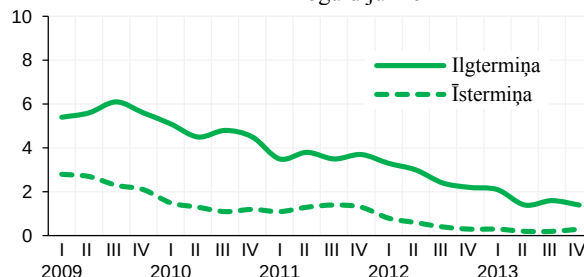

5.4.attēls. Vidējās svērtās % likmes, (EUR)

izsniegtajiem kredītiem

noguldījumiem

6. Darba tirgus

Nodarbinātība un bezdarbs

Ekonomisko aktivitāšu palielināšanās pozitīvi ietekmē situāciju darba tirgū – pieaug nodarbinātība un mazinās krīzes izraisītais augstais bezdarbs. Tajā pašā laikā atsevišķas iedzīvotāju grupas, īpaši personas ar zemu izglītības līmeni un kvalifikāciju, gados vecāki cilvēki, kā arī jaunieši, situācijas uzlabošanai izjūt vajāk.

2013.gadā nodarbināto skaits palielinājās par 2,1%, kas bija straujākais pieaugums kopš 2008.gada. Nodarbinātības līmenis starp iedzīvotājiem vecumā no 15-74 gadiem palielinājās līdz 58,2%. Kopumā 2013.gadā bija nodarbināti 894 tūkst. iedzīvotāji.

Vienlaikus 2013.gadā ir samazinājies ekonomiski aktīvo iedzīvotāju skaits (par 1,6%), ko pamatā ietekmēja negatīvās demogrāfijas tendences. 2013.gadā bija 1014,2 tūkst. ekonomiski aktīvo iedzīvotāju jeb 66% no iedzīvotājiem vecumā no 15-74 gadiem.

Ekonomiski aktīvo iedzīvotāju skaita samazinājums un nodarbinātības pieaugums ir sekmējis straujāku bezdarba kritumu. Bezdarba līmenis 2013.gadā samazinājās par 3,2 procentpunktiem un bija 11,9%. Kopumā darba meklētāju skaits 2013.gadā bija 120,4 tūkst.

Joprojām salīdzinoši augstais bezdarbs galvenokārt saistīts ar cikliskiem faktoriem, tomēr arvien izteiktākas kļūst strukturālā bezdarba pazīmes. Saglabājas risks, ka daļa no esošiem bezdarbniekiem ilgstoši nevarēs atrast darbu, jo nozares, kas ātrāk atgūstas no krīzes, nav tās pašas, kurās bija lielākais darbavietu zaudējums krīzes laikā.

Arī reģistrētais bezdarba līmenis turpina samazināties – 2014.gada marta beigās tas bija 9,8%. Reģistrēti bija 96,5 tūkst. bezdarbnieku, kas bija par 10,6 tūkst. mazāk nekā 2013.gada martā. Augstākais reģistrētais bezdarba līmenis saglabājas Latgales reģionā (19,4%), bet zemākais – Rīgā (5,7%). Aptuveni trešdaļa no kopējā reģistrēto bezdarbnieku skaita bija ilgstošie bezdarbnieki (bez darba ilgāk par gadu).

Kopš 2010.gada vidus pakāpeniski palielinās arī Nodarbinātības valsts aģentūrā reģistrēto brīvo darbavietu skaits. 2014.gada februāra beigās kopumā bija reģistrētas 4,8 tūkst. vakances, kas bija par 24% vairāk nekā pirms gada.

Iedzīvotāju ienākumi

Krīzes laikā, atalgojuma korekcija bija salīdzinoši mērena, lielāko daļu ekonomikas apjomu krituma ir kompensējis strādājošo skaita samazinājums.

Stabilizējoties ekonomiskajai situācijai, kopš 2010.gada beigām ir atsācies atalgojuma pieaugums, lai arī bezdarba līmenis saglabājās samērā augstā līmenī.

Augot pieprasījumam pēc darbaspēka, vidējā bruto darba samaksa pakāpeniski palielinās. 2011. un 2012.gadā tā pieauga attiecīgi par 4,4% un 3,7%. No 2010.-2012.gadam atalgojums ir audzis gan privātajā, gan sabiedriskajā sektorā. Sabiedriskajā sektorā pieaugums ir bijis nedaudz straujāks, kas galvenokārt skaidrojams ar daudz lielāku atalgojuma samazinājumu krīzes laikā, ko noteica nepieciešamība ierobežot valsts budžeta tēriņus.

2013.gadā, salīdzinot ar 2012.gadu, bruto alga pieauga par 4,6% un bija 716 eiro. Visaugstākā darba alga saglabājās Rīgas reģionā (815 eiro), bet zemākais atalgojuma līmenis bija Latgales reģionā (490 eiro). Atalgojums straujāk pieauga privātajā sektorā (4,7%), salīdzinot ar sabiedrisko sektoru (4,6%). Jāatzīmē, ka sabiedriskajā sektorā 2013.gadā vidējā bruto alga joprojām bija par 5% zemāka nekā 2008.gada attiecīgajā periodā, turpretī privātajā sektorā tā pārsniedza 2008.gada līmeni par 10,7 procentiem.

Atalgojums kopš 2010.gada ir pieaudzis visās tautsaimniecības pamatnozarēs. Būtiskākais atalgojuma pieaugums ir bijis nekustamo īpašumu nozarē, valsts pārvaldē un tirdzniecībā.

Straujākais algas pieaugums 2013.gadā bija ieguves rūpniecībā (13,2%), mākslas, izklaides un atpūtas nozarē (12,7%), valsts pārvaldē (9,9%), finanšu un apdrošināšanas pakalpojumu nozarē (7,1%).

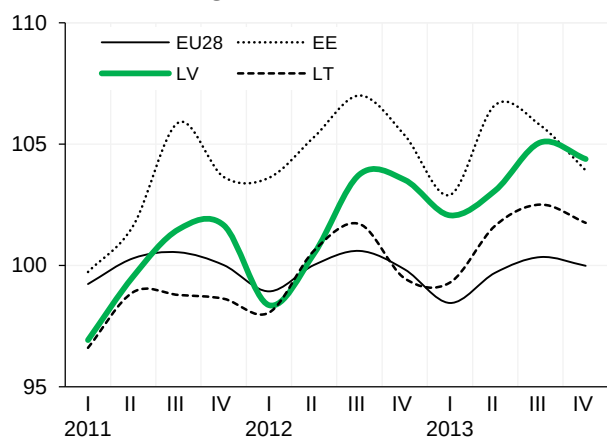
Augstākais atalgojuma līmenis saglabājās finanšu un apdrošināšanas pakalpojumu nozarē – vidēji 1 531 eiro mēnesī.

Līdz ar nominālā atalgojuma pieaugumu, pakāpeniski palielinās reālā darba alga. Pieaugot patēriņa cenām, reālās algas pieaugums iepriekšējos divos gados bija mērens – 2011.gadā tā pieauga par 0,1%, bet 2012.gadā – par 1,6%. 2013.gada reālais atalgojums palielinājās par 5,6%, ko pamatā noteica patēriņu cenu saglabāšanās esošajā līmenī.

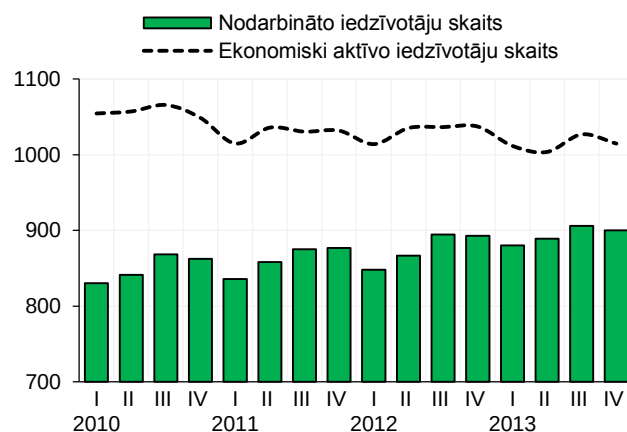
Nodaļas turpinājumā ir sniegti dati par nodarbināto skaita izmaiņām, bezdarba līmeni, brīvo darba vietu skaita izmaiņām un strādājošo mēneša vidējo bruto darba samaksu.

6.1.attēls. Nodarbinātība

Nodarbināto skaita izmaiņas pa ceturkšņiem
2010.gada 4.ceturksnis = 100

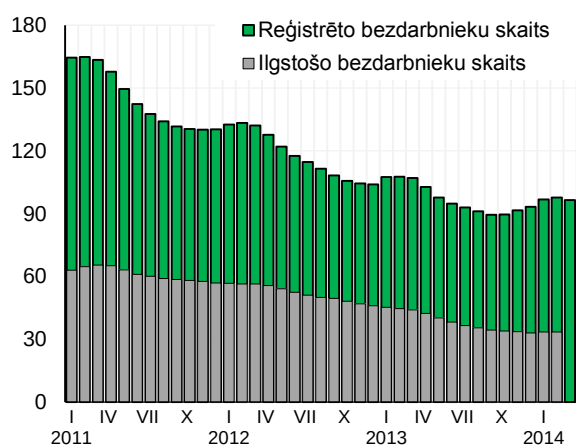

Nodarbināto un ekonomiski aktīvo iedzīvotāju skaits, tūkstošos, vecuma grupā 15-74 gadi

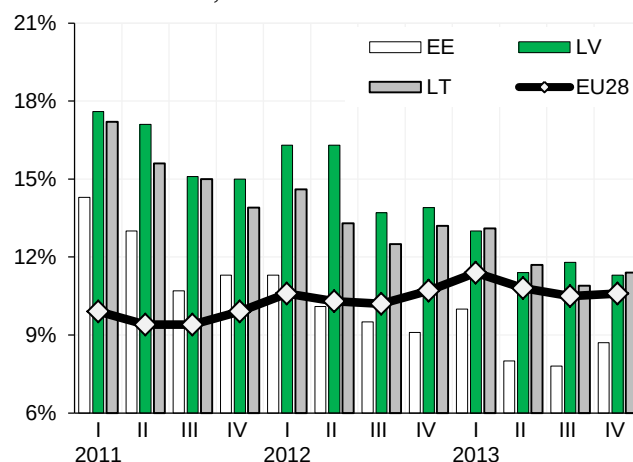

6.2.attēls. Bezdarbs

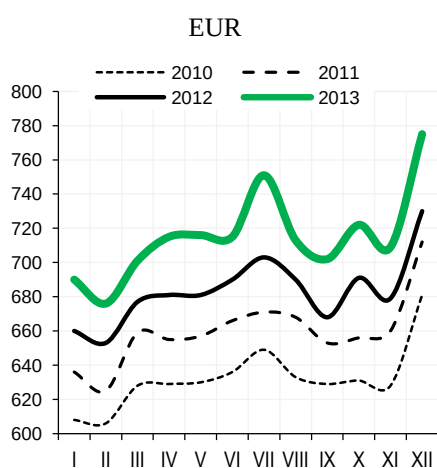
Reģistrēto bezdarbnieku skaits, tūkstošos

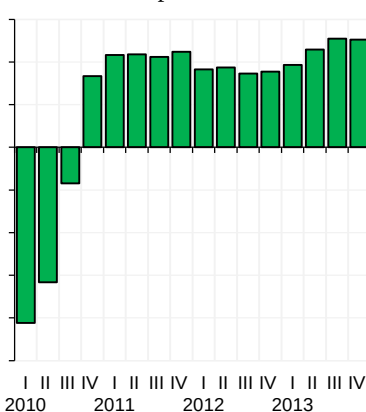
Bezdarba līmenis pēc darbaspēka apsekojumu datiem, sezonāli neizlīdzināti dati

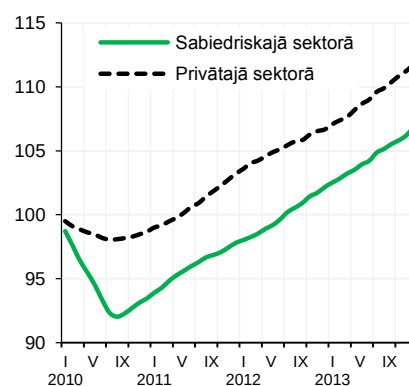
6.3.attēls. Strādājošo mēneša vidējā bruto darba samaksa

izmaiņas pret iepriekšējā gada atbilstošo periodu, %

12 mēnešu slidošais vidējais indekss, 2009.gada decembris = 100

7. Cenas

Pēc krīzes izraisītās deflācijas, kad 12-mēnešu **patēriņa cenu** inflācija 2010.gada februārī pazeminājās līdz -4,2%, cenas atkal sāka pieaugt. 2011.gadā 12-mēnešu patēriņa cenu inflācija bija 4%, savukārt 2012.gadā – 1,6%. Inflāciju galvenokārt noteica cenu palielinājums dabasgāzei, pārtikai un degvielai. Liela ietekme bija naftas cenu dinamikai pasaulē.

2013.gadā, neskatoties uz salīdzinoši straujo Latvijas ekonomikas izaugsmi, patēriņa cenas kopumā saglabāja ļoti mērenu dinamiku, kas bija zemāka par tradicionālo sezonālo svārstību līmeni. 2013.gada decembrī, salīdzinot ar 2012.gada decembri, patēriņa cenu līmenis bija samazinājies par 0,4%. Savukārt vidēji 2013.gadā patēriņa cenas saglabājās 2012.gada līmenī. Lielākā ietekme uz patēriņa cenām bija galvenokārt cenu kritumam siltumenerģijai, degvielai un pārtikai un cenu kāpumam pakalpojumiem.

2014.gada martā, salīdzinot ar 2013.gada decembri, patēriņa cenu līmenis bija palielinājies par 0,9%. Salīdzinot ar 2013.gada martu, patēriņa cenas palielinājās par 0,3 procentiem.

Lielākā ietekme uz cenu palielinājumu 2014.gada pirmajos trīs mēnešos bija pārtikas cenu pieaugumam (par 1,6%), kas kopējo patēriņa cenu līmeni palielināja par 0,4 procentpunktiem. Vislielākā ietekme bija cenu pieaugumam dārzeniem (par 16,2%). Jāatzīmē, ka pārtikai gada sākumā ir sezonai raksturīgs cenu palielinājums. Savukārt pasaules pārtikas cenas janvārī-martā, salīdzinot ar iepriekšējā gada decembri, palielinājās par 3,4%, ko ietekmēja cenu pieaugums praktiski visās galvenajās pārtikas produktu grupās, izņemot gaļu.

Būtiski cenas palielinājās pakalpojumiem – galvenokārt ar mājokli saistītiem pakalpojumiem, atpūtas, tūrisma un ēdināšanas pakalpojumiem, frizieru un citiem personīgās aprūpes pakalpojumiem. Kopumā pakalpojumiem cenas pieauga par 1,6% un noteica gandrīz pusi no visa cenu pieauguma janvārī-martā. Cenas palielinājās arī tabakas izstrādājumiem – par 2,5%, kas kopējo patēriņa cenu līmeni palielināja par 0,1 procentpunktu. Degvielas cenām Latvijā trīs mēnešos bija vērojams neliels kāpums par 0,9%, bet pasaules naftas cenas kopumā vidēji nedaudz samazinājās.

2013.gada decembrī, salīdzinot ar 2012.gada decembri, **ražotāju cenas rūpniecībā** palielinājās par 0,3%, bet ražotāju cenas apstrādes rūpniecībā bija par 1,4% augstākas nekā gadu iepriekš. Apstrādes rūpniecībā ražotāju cenas eksportētajai produkcijai šajā laikā palielinājās par 1,5%, bet vietējā tirgū realizētajai produkcijai – par 1,3 procentiem.

2014.gada februārī, salīdzinot ar 2013.gada decembri, rūpniecības cenas palielinājās par 0,8%, bet, salīdzinot ar 2013.gada februāri, pieauga par 1%. Kopējais ražotāju cenu līmenis Latvijas apstrādes rūpniecībā 2014.gada divos mēnešos pieauga par 0,4%. Apstrādes rūpniecībā ražotāju cenas eksportētajai produkcijai šajā laikā palielinājās par 0,5%, bet vietējā tirgū realizētajai produkcijai – par 0,3 procentiem.

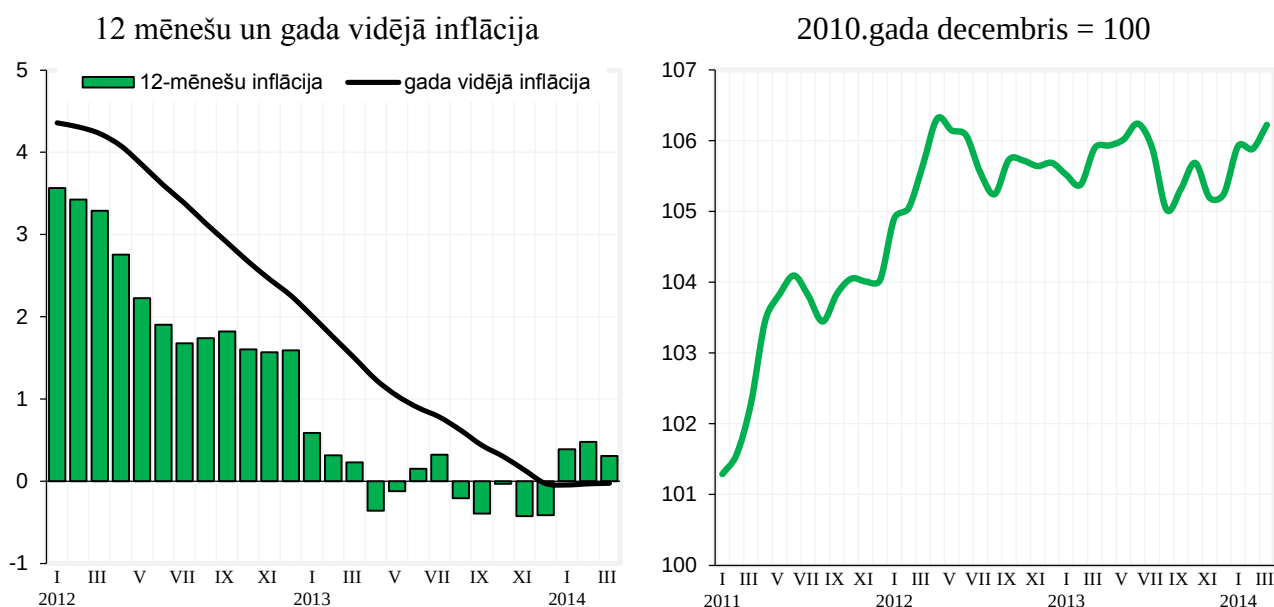
Vairāk nekā 60% no apstrādes rūpniecībā saražotās produkcijas tiek eksportēta, tādēļ apstrādes rūpniecībā kopējo ražotāju cenu dinamiku lielākā mērā ietekmē eksportētās produkcijas ražotāju cenu svārstības. Savukārt eksportētās produkcijas

cenās pamatā nosaka Latvijas galveno eksportpreču, t.sk. kokmateriālu, metāla izstrādājumu un pārtikas preču cenu pieauguma apstāšanās pasaules tirgos. Savukārt vietējā tirgū realizētās produkcijas cenu kāpumu ietekmē iekšzemes pieprasījuma pieaugums.

Apstrādes rūpniecības nozaru griezumā 2014.gada pirmajos divos mēnešos ietekmīgākais ražotāju cenu pieaugums bija gatavo metālizstrādājumu ražošanā – par 2,6%, koksnes izstrādājumu ražošanā – par 0,6% un pārtikas ražošanā – par 0,6%. Ražotāju cenu pieaugumu gatavo metālizstrādājumu un pārtikas ražošanā noteica straujāks eksportētās produkcijas cenu pieaugums, bet koksnes izstrādājumu ražošanā vairāk cenu pieaugums vietējā tirgū realizētai produkcijai. Savukārt lielāko pazeminošo ietekmi atstāja cenu samazinājums datoru, elektronisko un optisko iekārtu ražošanā (par 5%) un ķīmisko produktu ražošanā (par 2,7%).

Nodaļas turpinājumā ir sniegta statistiskā informācija par patēriņa un ražotāju cenu pārmaiņām.

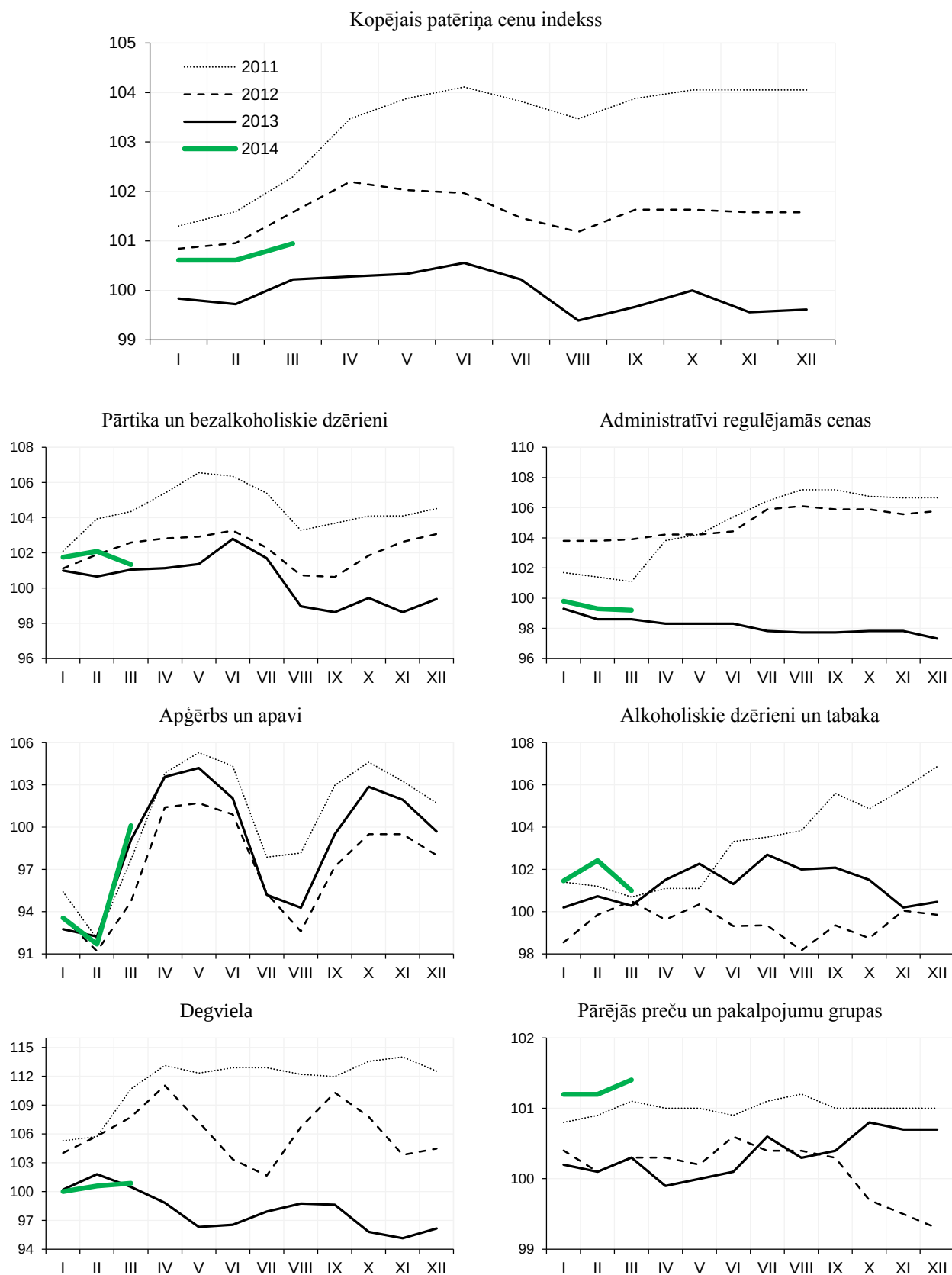
7.1.attēls. Patēriņa cenu pārmaiņas

7.1.tabula. Patēriņa cenu pārmaiņas pa mēnešiem, procentos

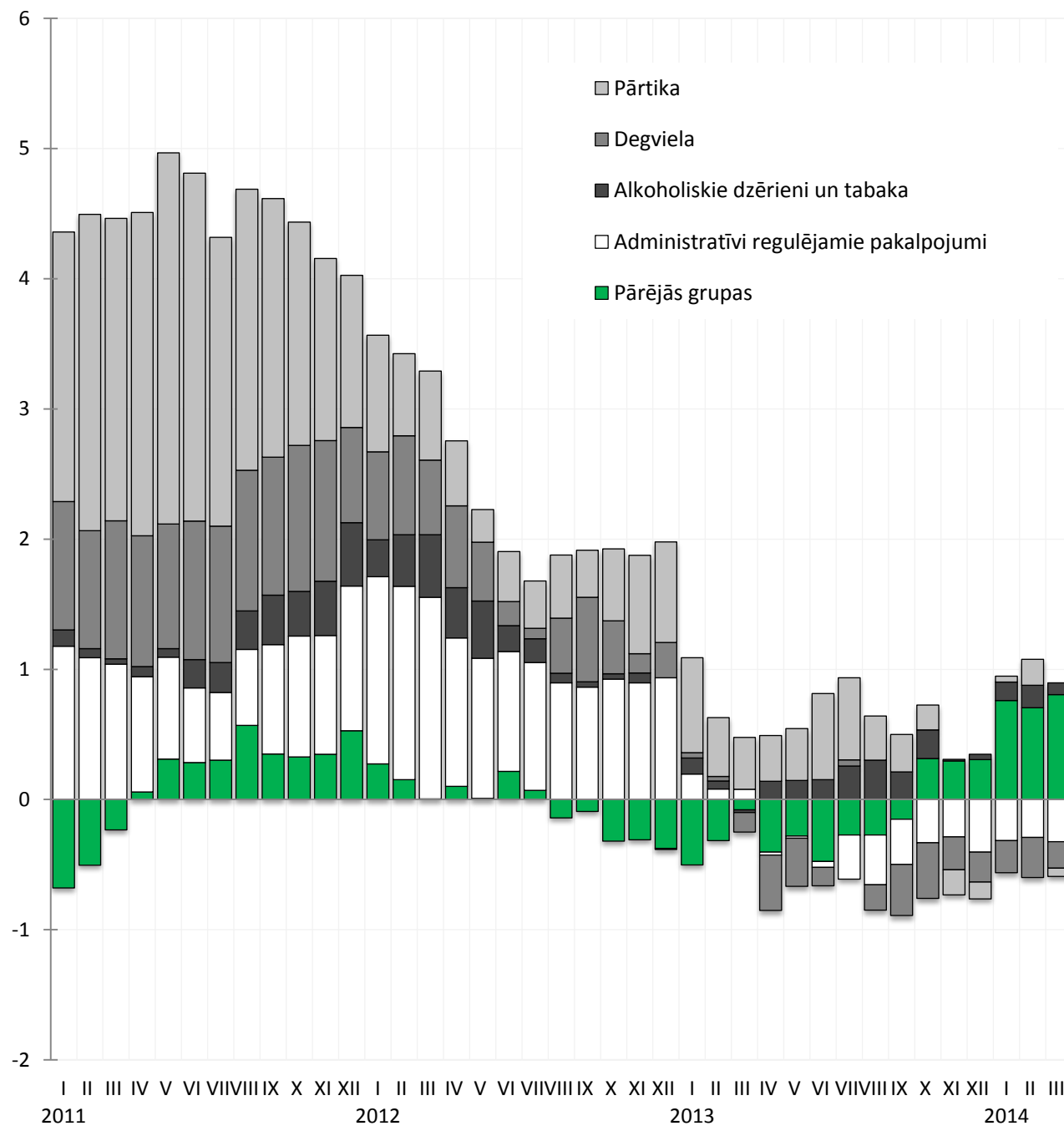
		salīdzinot ar iepriekšējo mēnesi	salīdzinot ar iepriekšējā gada attiecīgo mēnesi	vidēji gada laikā
2012	Janvāris	0,8	3,6	4,4
	Februāris	0,1	3,4	4,3
	Marts	0,6	3,3	4,2
	Aprīlis	0,6	2,8	4,1
	Maijs	-0,2	2,2	3,8
	Jūnijs	-0,1	1,9	3,6
	Jūlijs	-0,5	1,7	3,4
	Augusts	-0,3	1,7	3,1
	Septembris	0,5	1,8	2,9
	Oktobris	0,0	1,6	2,7
	Novembris	-0,1	1,6	2,5
	Decembris	0,0	1,6	2,3
2013	Janvāris	-0,2	0,6	2,0
	Februāris	-0,1	0,3	1,8
	Marts	0,5	0,2	1,5
	Aprīlis	0,0	-0,4	1,2
	Maijs	0,1	-0,1	1,0
	Jūnijs	0,2	0,2	0,9
	Jūlijs	-0,3	0,3	0,8
	Augusts	-0,8	-0,2	0,6
	Septembris	0,3	-0,4	0,4
	Oktobris	0,4	0,0	0,3
	Novembris	-0,5	-0,4	0,1
	Decembris	0,1	-0,4	0,0
2014	Janvāris	0,6	0,4	0,0
	Februāris	0,0	0,5	0,0
	Marts	0,3	0,3	0,0

7.2.attēls. **Patēriņa cenu indekss grupās un apakšgrupās,**
iepriekšējā gada decembris =100

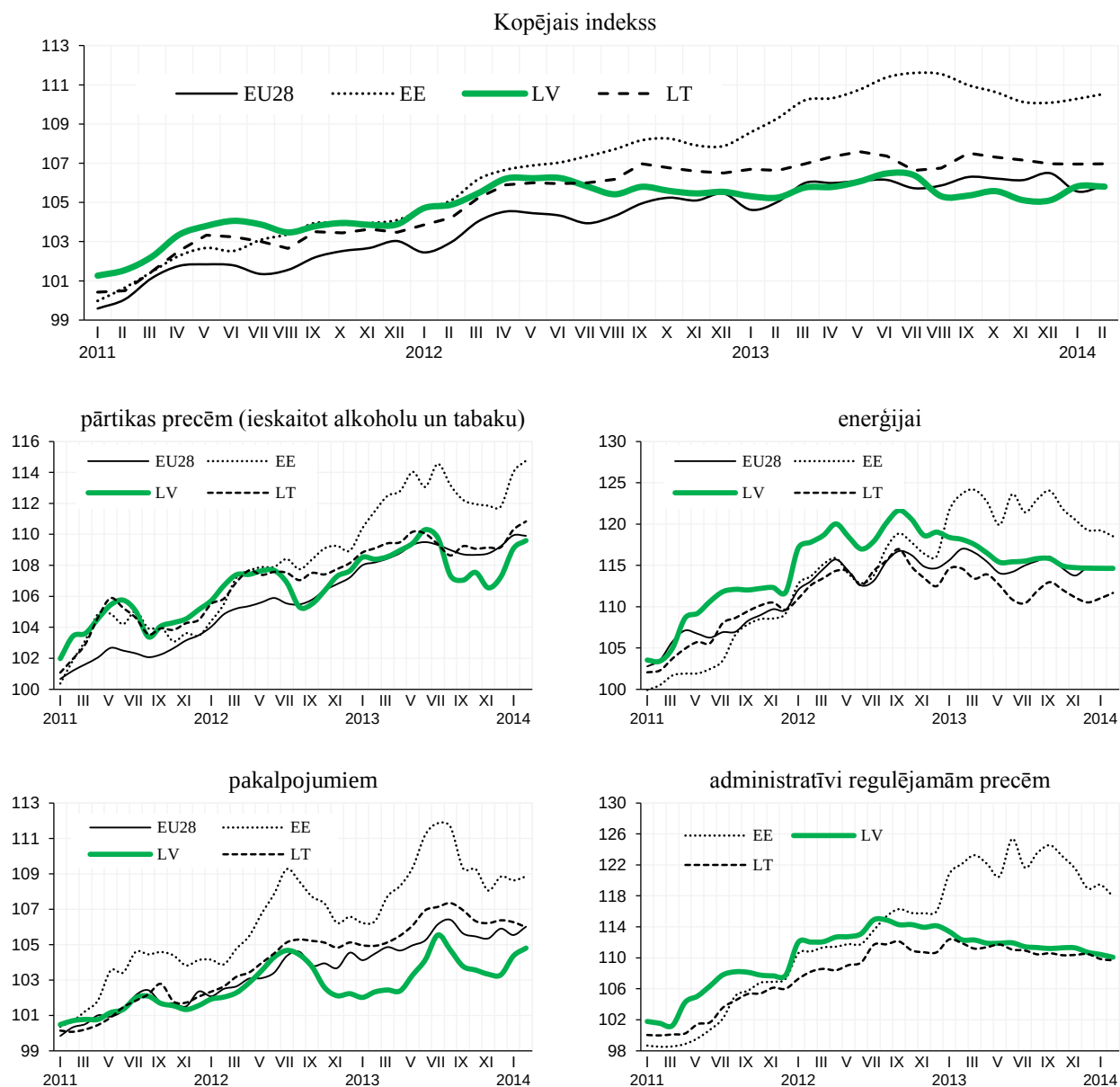

7.3.attēls. Atsevišķu preču un pakalpojumu grupu ietekme uz kopējo patēriņa cenu indeksu

12 mēnešu inflācija, procentpunkti

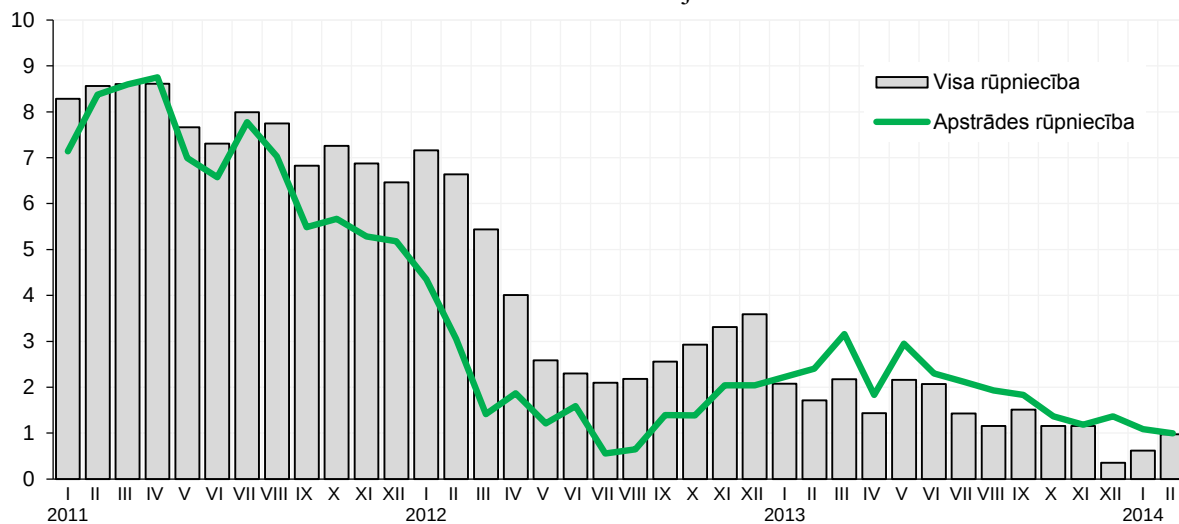

7.4.attēls. Saskaņotais patēriņa cenu indekss pa mēnešiem, 2010.gada decembris =100

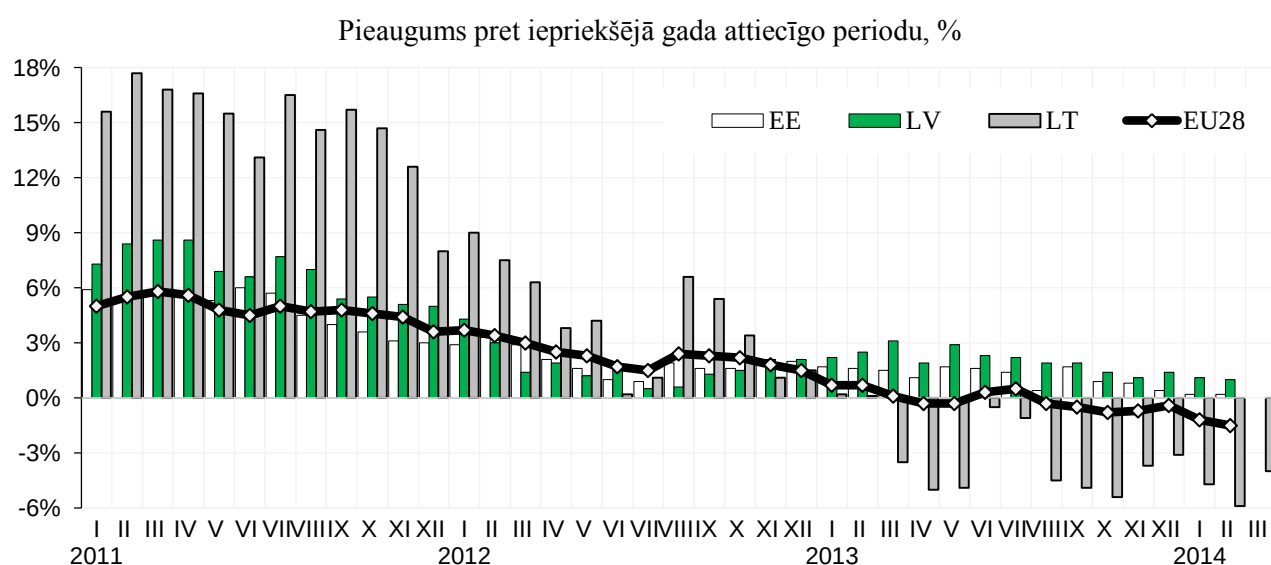
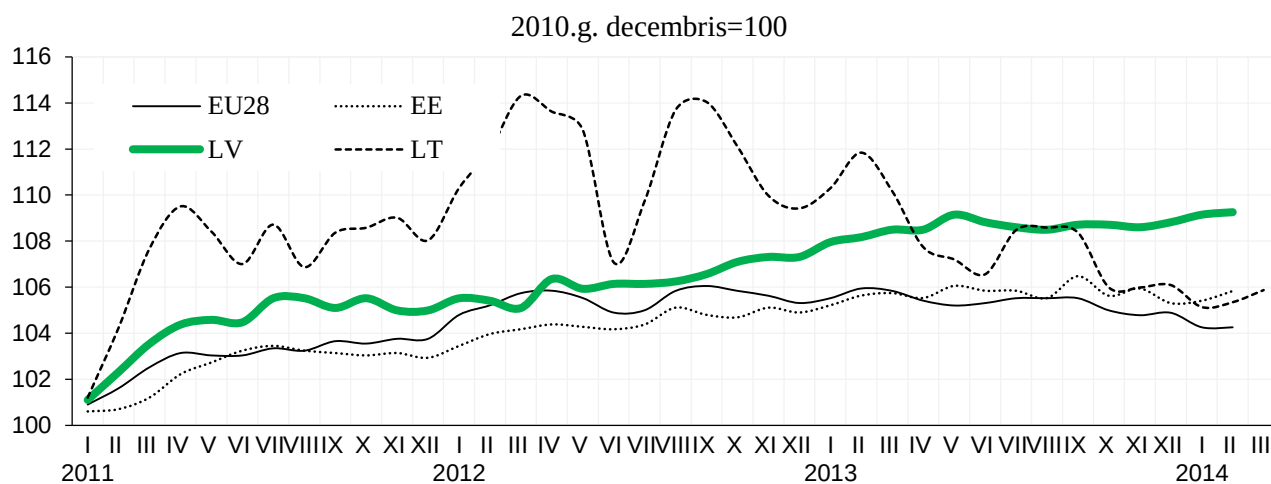

7.5.attēls. Ražotāju cenu pārmaiņas

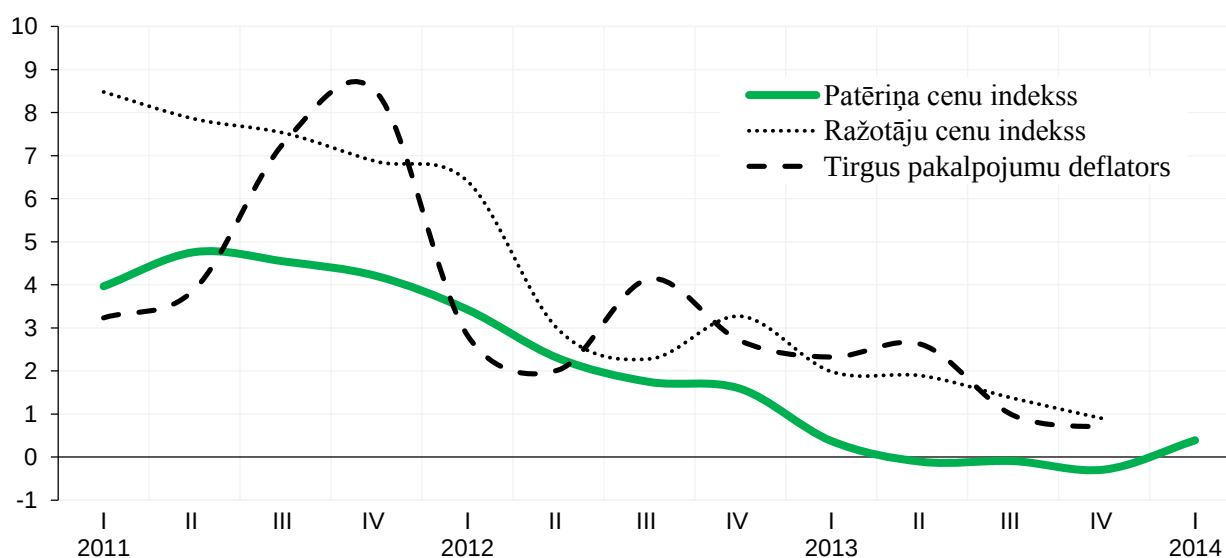
12 mēnešu inflācija

7.6.attēls. Ražotāju cenu dinamika apstrādes rūpniecībā

7.7.attēls. Patēriņa cenu, ražotāju cenu un tirgus pakalpojumu pievienotās vērtības deflatora izmaiņas, izmaiņas pret iepriekšējā gada atbilstošo ceturksni, %

8. Prognozes

Tautsaimniecības attīstība

Lielā mērā pateicoties privātā patēriņa kāpumam, 2013.gadā Latvijas tautsaimniecībā turpinājās izaugsme un IKP pieaugums joprojām bija viens no straujākajiem ES. Stabili pieauguma tempi vērojami tādās lielās tautsaimniecības nozarēs kā būvniecība, tirdzniecība un komercpakalpojumi. Tomēr kā iepriekš tika prognozēts, zema pieprasījuma ārējos tirgos ir ietekmējis Latvijas preču un pakalpojumu eksportu – pieauguma tempi ir kļuvuši ievērojami lēnāki. Eksporta iespēju sašaurināšanās ir ietekmējusi tirgojamās nozares, tajā skaitā atsevišķas apstrādes rūpniecības nozares, kurās ražošanas apjomi 2013.gadā atpalika no 2012.gada līmeņa.

Līdzīgi, kā tas bija vērojams 2013.gadā, arī 2014.gadā izaugsme galvenokārt balstīsies uz privāto patēriņu, ko veicinās situācijas uzlabošanās darba tirgū. Savukārt eksporta iespējas ietekmēs vairāki faktori.

Pirmkārt, nozīmīga loma eksporta apjomu pieaugumā ir Latvijas ražotāju konkurētspējai. Darba samaksas un nodarbinātības samazināšana atbilstoši izlaides sašaurināšanai ļāva krīzes laikā uzlabot tautsaimniecības konkurētspēju. Tomēr turpmākā izaugsme vairs nevar balstīties uz tik drastiskiem pasākumiem. Lai vidējā termiņā spētu saglabāt stabilus eksporta pieauguma tempus, viens no svarīgākajiem ekonomiskās paradigmas maiņas jautājumiem ir ražošanas nozaru attīstības iespējas, kas savukārt ir atkarīgas no produktīvo investīciju efektivitātes un spējas veikt strukturālās izmaiņas nozarē. Tas ir nepieciešams priekšnosacījums, lai stiprinātu Latvijas konkurētspējīgās pozīcijas globālajos tirgos, vienlaikus palielinot eksporta groza ienesīgumu. Citiem vārdiem sakot, lai izmantotu pašreiz prognozēto pieprasījuma pieaugumu lielākajos eksporta tirgos Rietumeiropā, svarīgs priekšnosacījums ir produktivitātes kāpums un spēja konkurēt šajos tirgos.

Otrkārt, Latvijas ražotāju eksporta iespējas būs cieši saistītas ar tālāko notikumu attīstību Ukrainā. Kopš notikumiem Krimā vērojamas izmaiņas Krievijas ekonomikā. Krievijas rubļa devalvācija ietekmē Krievijas preču un pakalpojumu eksporta-importa apjomus, Krievijā iegūstamo izejvielu cenas u.c. Tas atsaucas uz Latvijas ražotāju konkurētspēju Krievijas tirgū un samazina eksporta iespējas. Latvijas eksporta struktūrā uz Krieviju galvenā preču grupa ir pārtikas rūpniecības ražojumi – 2013.gadā lauksaimniecības, pārtikas un zivsaimniecības produkti veidoja vairāk nekā 40% no kopējā preču eksporta uz Krieviju. No visa preču eksporta uz Krieviju mašīnas, mehānismi un elektriskās iekārtas veidoja 16% un ķīmiskās rūpniecības un tās saskarnozaru produkcija – 15%. Tādējādi tieši šo nozaru pārstāvji var ciest lielākos zaudējumus Krievijas pieprasījuma samazināšanās dēļ.

Ekonomikas ministrija prognozē, ka Latvijas ekonomikas izaugsme kopumā 2014.gadā var sasniegt 4%. Vienlaikus pastāv liela nenoteiktība saistībā ar tālāko notikumu attīstību Ukrainā un to ietekmi uz Latvijas ekonomiku.

8.1.tabula. **IKP dinamika**, % pret iepriekšējo gadu

	2011	2012	2013	2014p
IKP no izlietojuma puses	5,3	5,2	4,1	4,0
Privātais patēriņš	4,8	5,8	5,4	4,5
Valsts patēriņš	1,1	-0,2	3,6	2,5
Kopējā pamatkapitāla veidošana	27,9	8,7	-4,3	3,3
Eksports	12,4	9,4	1,0	2,5
Imports	22,3	4,5	-1,7	0,9
IKP pa nozarēm	5,3	5,2	4,1	4,0
Lauksaimniecība, mežsaimniecība	-1,1	-0,9	-0,7	2,6
Apstrādes rūpniecība	11,7	9,4	0,0	3,0
Pārējā rūpniecība	-1,3	-2,6	-3,3	-1,5
Būvniecība	11,0	14,5	7,4	2,4
Tirdzniecība, izmitināšana	9,4	7,4	4,4	4,2
Transports un uzglabāšana	8,1	3,6	1,3	3,8
Citi komercpakalpojumi	2,7	4,3	7,0	5,5
Sabiedriskie pakalpojumi	0,6	-0,6	5,3	4,7

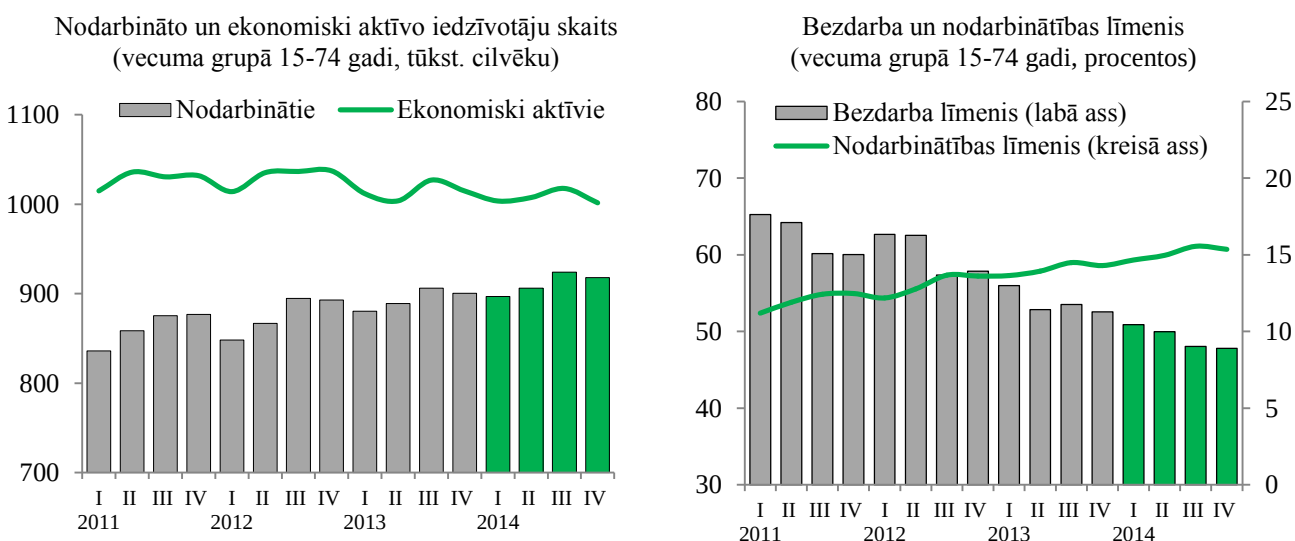
p – Ekonomikas ministrijas prognoze

Darba tirgus

Situācija darba tirgū 2014.gadā turpinās uzlaboties – pieaugs nodarbinātība un palielināsies darba samaksa. Vienlaikus, līdz ar izaugsmes tempu palēnināšanos, uzlabojumi darba tirgū kļūs mērenāki.

Sagaidāms, ka 2014.gadā nodarbināto skaits varētu palielināties par aptuveni 2% jeb vidēji 17 tūkst., salīdzinot ar 2013.gadu. Vienlaikus nodarbinātības līmenis nedaudz pārsniegs 60% (vecuma grupā 15-74 gadi). Kopumā 2014.gadā nodarbināto skaits palielināsies līdz vidēji 911 tūkstošiem.

8.1.attēls. **Darba tirgus attīstības tendences**

*līdz 2013.gada 4.ceturksnim atspoguļoti faktiskie dati

Nozīmīgākais nodarbinātības pieaugums 2014.gadā sagaidāms galvenokārt uz iekšzemes pieprasījumu vērstajās nozarēs – komercpakalpojumu sektorā, būvniecībā

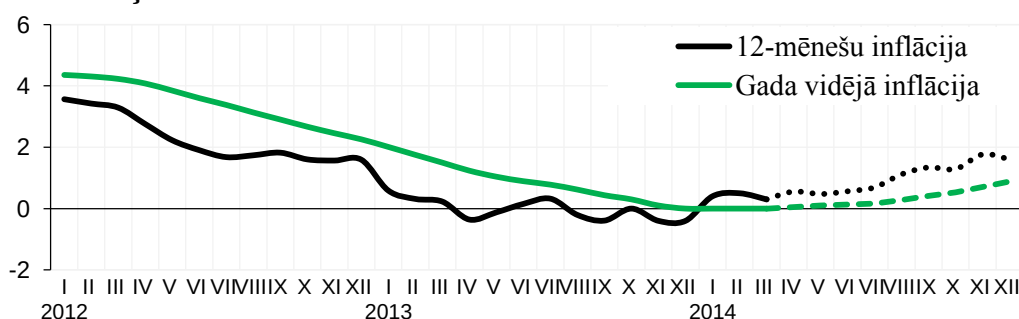
un tirdzniecībā. Minētās nozares nodrošinās gandrīz 2/3 no jauno darbavietu pieauguma. Nodarbinātības pieaugums saglabāsies arī apstrādes rūpniecībā, tomēr tas būs lēnāks nekā 2013.gadā, ko galvenokārt ietekmēs nenoteiktība saistībā ar situācijas attīstību atsevišķos Latvijas eksporta tirgos.

Turpinās samazināties arī bezdarbs. Līdz 2014.gada beigām vidējais bezdarba līmenis varētu samazināties līdz aptuveni 9%, bet gada vidējais rādītājs varētu būt 9,6% jeb par 2,3 procentpunktiem mazāks nekā 2013.gadā (11,9%).

Cenas

Ekonomikas ministrija prognozē, ka 2014.gadā vidējais patēriņa cenu līmenis būs augstāks nekā 2013.gadā. To ietekmēs gan pieprasījuma, gan piedāvājuma puses faktori. Uzlabojoties situācijai darba tirgū, pieaugs privātais patēriņš. Spiedienu uz patēriņa cenām radīs arī neliels nodokļu pieaugums precēm (autogāzei un tabakai).

8.2.attēls. **Patēriņa cenu tendences**

Kopumā 2014.gadā sagaidāma mērena inflācija un gada vidējā inflācija var būt ap 1% pie nosacījuma, ja pasaules pārtikas un naftas produktu cenas saglabās pašreizējo tendenci un nav sagaidāms to straujš pieaugums.

Ekonomikas ministrs

V.Dombrovskis

Vīza: Valsts sekretārs

M.Lazdovskis

17.04.2014. 10:48

10414

Jānis Salmiņš

Janis.Salmins@em.gov.lv, 67013112